

ภาพรวมสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

3.1 ความเป็นมาของพื้นที่ศึกษา

แต่เดิมนั้น การปกครองสมัยกรุงศรีอยุธยาได้มีการแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 4 แขวง อันได้แก่ แขวงนคร แขวงอุทัย แขวงรอบกรุง แขวงเสนา ในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการแบ่งแขวงนคร ออกเป็นแขวงนครใหญ่และแขวงนครน้อย แบ่งแขวงอุทัยออกเป็นแขวงอุทัยใหญ่และแขวงอุทัยน้อย แบ่งแขวงเสนาออกเป็นแขวงเสนาใหญ่และแขวงเสนาเล็ก เมื่อรวมแขวงรอบกรุงด้วย จึงมีทั้งหมด 7 แขวง ต่อมาเมื่อมีการจัดระบบการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล แขวงต่าง ๆ ได้ตั้งขึ้นเป็นอำเภอ แขวงบางแขวงแบ่งออกเป็นอำเภอต่าง ๆ และต่อมาบางอำเภอได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง หรือเปลี่ยนชื่อหลายครั้งกว่าจะเป็นชื่อที่ปรากฏในปัจจุบัน (ดูในแผนภูมิ 3.1) สำหรับอำเภอที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 6 อำเภอ มีประวัติก่อตั้งเป็นอำเภอในช่วงปี พ.ศ. 2430 - 2450 โดยมีความเป็นมาโดยสังเขปดังนี้¹⁶

อำเภอบางไทร ก่อนกรุงรัตนโกสินทร์อำเภอบางไทร รวมการปกครองอยู่กับแขวงเสนา จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้มีการแบ่งแขวงเสนาออกเป็นแขวงเสนาใหญ่และเสนาเล็ก ต่อมาแขวงเสนาเล็ก ได้ตั้งเป็นอำเภอเสนาเล็ก ในปี พ.ศ. 2466 อำเภอเสนาเล็ก เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอราชคราม และต่อมาในปี พ.ศ. 2482 เปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอบางไทร" เพื่อให้ตรงกับชื่อตำบลอันเป็นที่ตั้งของที่ว่าอำเภอ

¹⁶ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2525, หน้า 5-200.

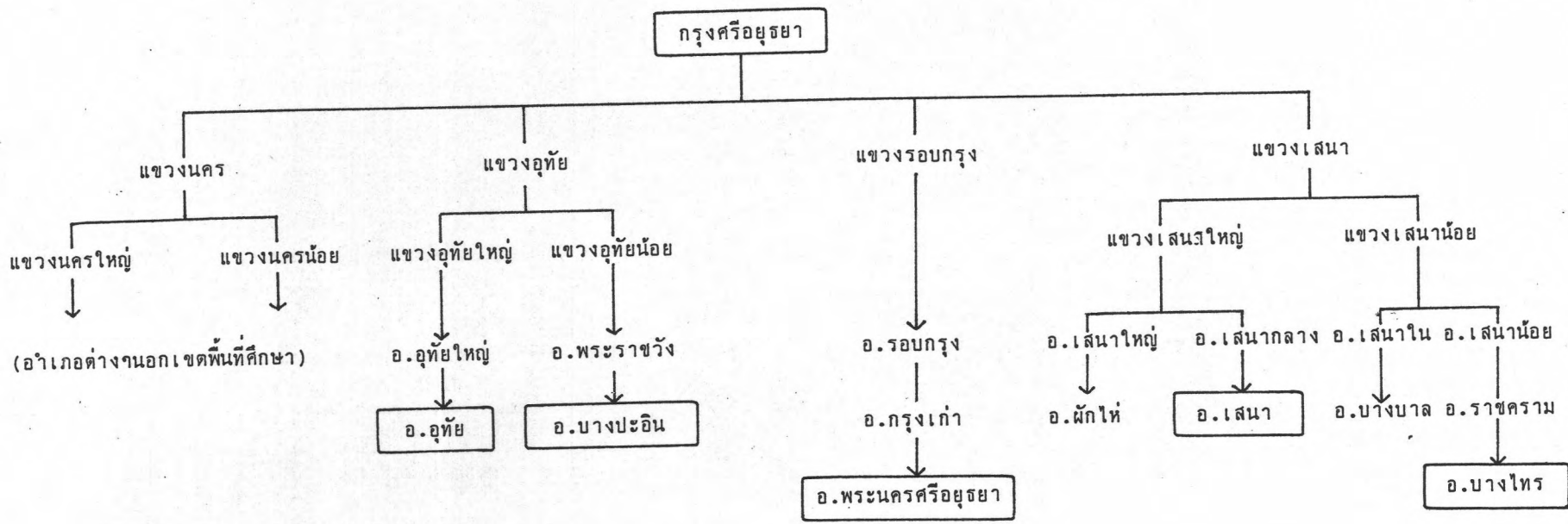
อำเภออุทัย

เดิมพื้นที่นี้อยู่ในแขวงอุทัยใหญ่ และต่อมาได้ตั้งขึ้นเป็นอำเภออุทัยใหญ่ ราวปี พ.ศ. 2459 ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้เปลี่ยนชื่ออำเภอเป็นอำเภออุทัย สำหรับที่มาของชื่ออำเภอนี้มีประวัติความเป็นมาว่าเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2310 ในสมัยกรุงศรีอยุธยาใกล้จะเสียแก่พม่าข้าศึกนั้น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ทรงดำริเห็นว่าอย่างไรเสียกรุงศรีอยุธยาก็ก็น่าจะต้องเสียตกเป็นเมืองขึ้นแก่พม่าเป็นแน่ เนื่องจากภายในกรุงศรีอยุธยาเกิดแตกความสามัคคีกัน ในตอนเด็กของคิงนั่นเอง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้รวบรวมกำลังทหารของพระองค์ตีฝ่าวงล้อมของพม่า แล้วเดินทัพตลอดมาจนรุ่งสว่างแสงเงินแสงทอง ณ ท้องที่อันเป็นที่ตั้งอำเภออุทัย ในปัจจุบันจึงได้ขนานนามตำบลที่เดินทัพมารุ่งสว่างนี้ว่า **ตำบลอุทัย** ซึ่งหมายความว่า แสงแห่งพระอาทิตย์ยามแรกขึ้นหรือยามรุ่งอรุณ

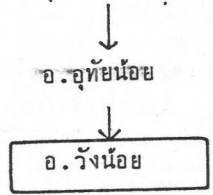
อำเภอวังน้อย

บริเวณที่ตั้งอำเภอวังน้อยเดิมเรียกว่า **ทุ่งหลวงรังสิต** ก่อนที่จะมีการจัดตั้งอำเภอวังน้อยพื้นที่บริเวณนี้ขึ้นอยู่กับอำเภอต่างๆ เช่น อำเภอหนองแค อำเภออุทัย อำเภอบางปะอิน เนื่องจากทุ่งหลวงรังสิตมีเนื้อที่กว้างขวางการคมนาคมได้สะดวก ราวปีพ.ศ. 2450 จึงได้ขอแยกพื้นที่แถบทุ่งหลวงรังสิตตั้งเป็นอำเภอใหม่เป็น **"อำเภออุทัยน้อย"** เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่นอกแยกมาจากอำเภออุทัย และในปีพ.ศ. 2458 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น **"อำเภอวังน้อย"** และใช้ชื่อนี้สืบมาจนปัจจุบัน

อำเภอพระนครศรีอยุธยา เป็นพื้นที่ของแขวงรอบกรุงในสมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาตั้งเป็นอำเภอชื่อว่า **"อำเภอรอบกรุง"** และในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น **"อำเภอกรุงเก่า"** ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอนี้ตั้งอยู่ในบริเวณเกาะเมือง อันเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงเก่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และเพื่อให้เหมาะสมกับความจริงตามชื่อเมืองหลวงเก่า และเพื่อรักษาไว้ซึ่งประวัติศาสตร์ท้องที่ในปีพ.ศ. 2500 ทางราชการจึงได้เปลี่ยนชื่ออำเภอกรุงเก่าเป็น **"อำเภอพระนครศรีอยุธยา"**

ทุ่งหลวงรังสิต (เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของ อ.อุทัย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา และ อ.หนองแค จ.สระบุรี)

แผนภูมิ 3.1 แสดงความเป็นมาของอำเภอที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ศึกษา

ที่มา ประวัตินครไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2525

อำเภอเสนา อำเภอนี้ เป็นชุมชนที่มีความหนาแน่นมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยาการปกครองแบ่งออกเป็นแขวงอำเภอนั้นเป็นส่วนหนึ่งของแขวงเสนาใน ปลายสมัยรัชกาลที่ 4 ได้แบ่งแขวงเสนาออกเป็น แขวงเสนาใหญ่และเสนาน้อย บริเวณที่เป็นอำเภอเสนาปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของแขวงเสนาใหญ่ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2438 ได้มีการจัดระบบการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล ได้มีการแบ่งแขวงเสนาใหญ่ออกเป็น 2 ส่วนตั้งเป็น อำเภอเสนาใหญ่และอำเภอเสนากลาง ซึ่งต่อมาอำเภอเสนากลางได้เปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอเสนา"

อำเภอบางปะอิน ในสมัยกรุงศรีอยุธยา อำเภอบางปะอินอยู่ในการปกครองของแขวงอู่ไทย จนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้แยกแขวงอู่ไทยออกเป็นแขวงอู่ไทยใหญ่ และแขวงอู่ไทยน้อย ในปี พ.ศ. 2443 ได้มีการตั้งแขวงอู่ไทยน้อยเป็นอำเภอพระราชวัง ต่อมาในปี พ.ศ. 2458 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอบางปะอิน" ตามชื่อเกาะบางปะอินมานับแต่นั้น

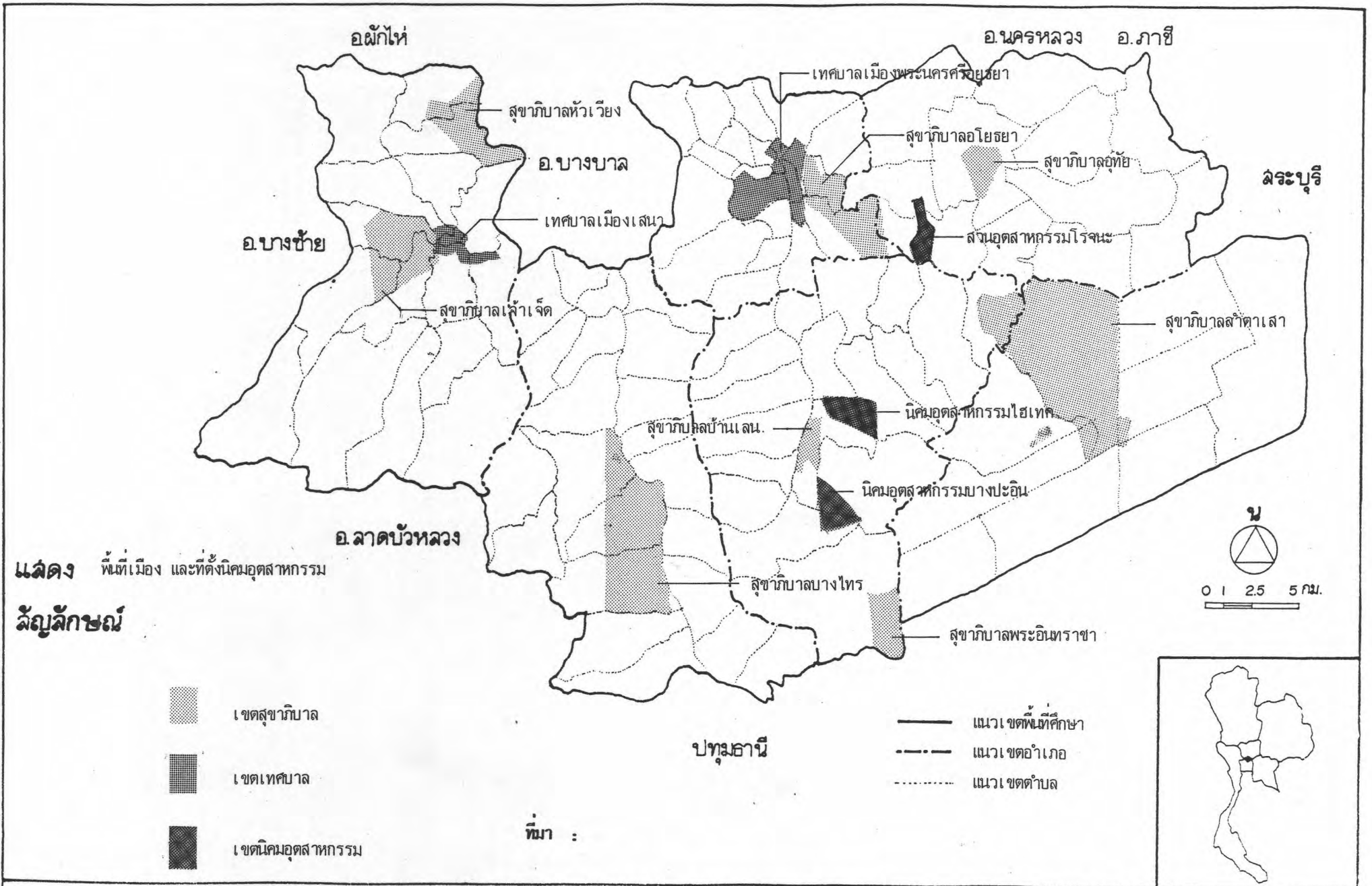
3.2 การปกครองและการบริหารราชการภายในพื้นที่ศึกษา

การบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 6 อำเภอ ได้แก่

1. อำเภอพระนครศรีอยุธยา
2. อำเภอเสนา
3. อำเภอบางปะอิน
4. อำเภอบางไทร
5. อำเภอวังน้อย
6. อำเภออู่ไทย

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด	1	แห่ง
2. เทศาภิบาล	2	แห่ง
3. สุขาภิบาล	9	แห่ง

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.2

ตาราง 3.1 แสดงเขตพื้นที่การปกครองของพื้นที่ศึกษา

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ระดับ		ระยะทาง		จำนวน		
	ชั้น	พื้นที่	จากจังหวัด	ตั้งเมื่อ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล(ท.) สุขาภิบาล(ส.)
	อำเภอ	(ตร.กม.)	(กม.)	พ.ศ.			
อ.พระนครศรีอยุธยา	1	130.579	1	2440	21	119	ท.เมืองพระนครศรีอยุธยา ส.ไธยา
อ.บางไทร	2	219.679	45	2441	23	135	ส.บางไทร
อ.บางปะอิน	1	229.098	28	2443	18	148	ส.บ้านเลน ส.พระอินทราชา ส.บ้านสร้าง
อ.วังน้อย	3	219.191	20	2450	10	68	ส.ลำตาเสา
อ.เสนา	1	205.567	20	2438	17	126	ท.เมืองเสนา ส.หัวเวียง ส.เจ้าเจ็ด
อ.อุทัย	2	186.802	15	2430	11	107	ส.อุทัย
รวมพื้นที่ศึกษา		1,190.916			100	703	

จากตารางแสดงเขตพื้นที่การปกครองของพื้นที่ศึกษา จะเห็นว่าอำเภอในพื้นที่ศึกษา ที่มีพื้นที่มากที่สุดและมีจำนวนหมู่บ้านมากที่สุด คือ อำเภอบางปะอิน รองลงมา คือ อำเภอบางไทร (แผนที่ 3.1 และ 3.2)

3.3 ลักษณะทางกายภาพ

3.3.1 ขนาด ที่ตั้งและอาณาเขต

พื้นที่ศึกษามีเนื้อที่ประมาณ 1,190.916 ตารางกิโลเมตร หรือ 744,322.5 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 46.58 ของพื้นที่จังหวัด ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 7 ลิปดาเหนือ ถึง 14 องศา 23 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 20 ลิปดาตะวันออก ถึง 100 องศา 45 ลิปดาตะวันออก บริเวณพื้นที่ศึกษาอยู่บริเวณพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 6 อำเภอ ที่เป็นพื้นที่ติดต่อกันได้แก่ อำเภอเสนา อำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอวังน้อย และอำเภออุทัย ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (สายเอเชีย) ประมาณ 75 กิโลเมตร และทางรถไฟประมาณ 72 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้ (แผนที่ 3.3)

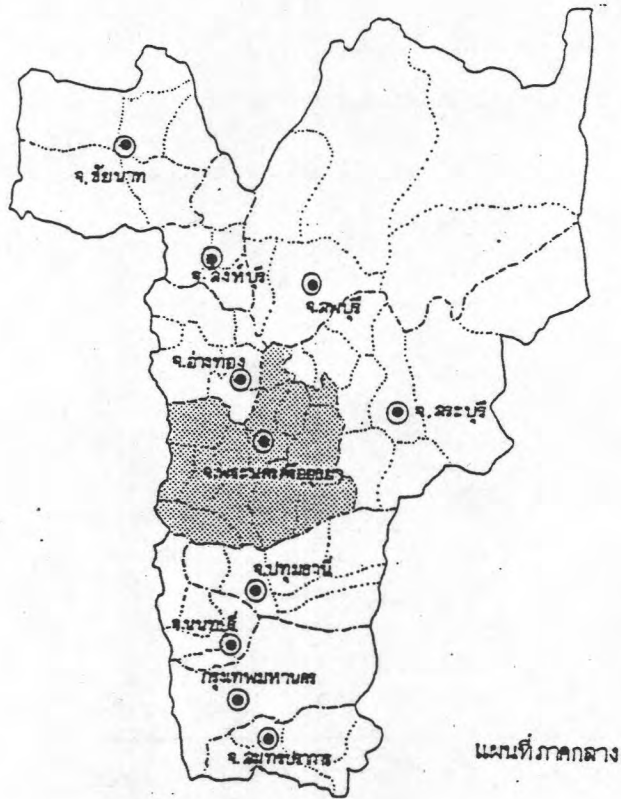
ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอผักไห่ อำเภอบางบาล อำเภอบางปะหัน อำเภอ นครหลวง อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ อำเภอสามโคก อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.3.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ศึกษาเป็นที่ราบลุ่มและเป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขาหรือป่าไม้ มีสภาพพื้นที่ที่เรียกว่า "ที่ราบกรุงเทพฯ หรือที่ราบดินดอนสามเหลี่ยมแม่น้ำเจ้าพระยา" พื้นที่ส่วนใหญ่นี้เป็นดินตะกอนแม่น้ำพัดพาจึงมีความอุดมสมบูรณ์พื้นที่ที่มีความลาดเทน้อยและมีระดับความสูงเพียง 4-5 เมตรจากระดับน้ำทะเล

3.3.3 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศจัดอยู่ในภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อนหรือทุ่งหญ้าสะวานนา (Savannah) ซึ่งได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อุณหภูมิ 3 ฤดู คือ

แสดง

ตำแหน่งที่ตั้ง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

สัญลักษณ์

● จังหวัด

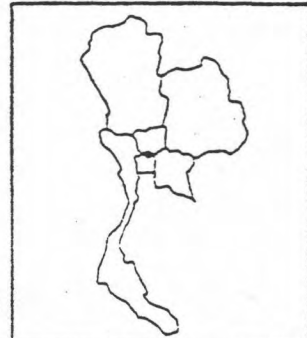
● อำเภอ (อ)

เขตตำบล 3 เขตตำบล (ท)

เขตตำบล 19 เขตตำบล (อ)

เขตพื้นที่ศึกษา

การแบ่งเขตการปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.3

แผนที่ประเทศไทย

ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน

- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ เดือนเมษายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ฝนตกเฉลี่ย 107 วัน ต่อปี
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์
- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี 1,106.7 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 28.1 °C

(ข้อมูลสถิติกรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงคมนาคม)

3.3.4 ความเหมาะสมของดินทางการเกษตร

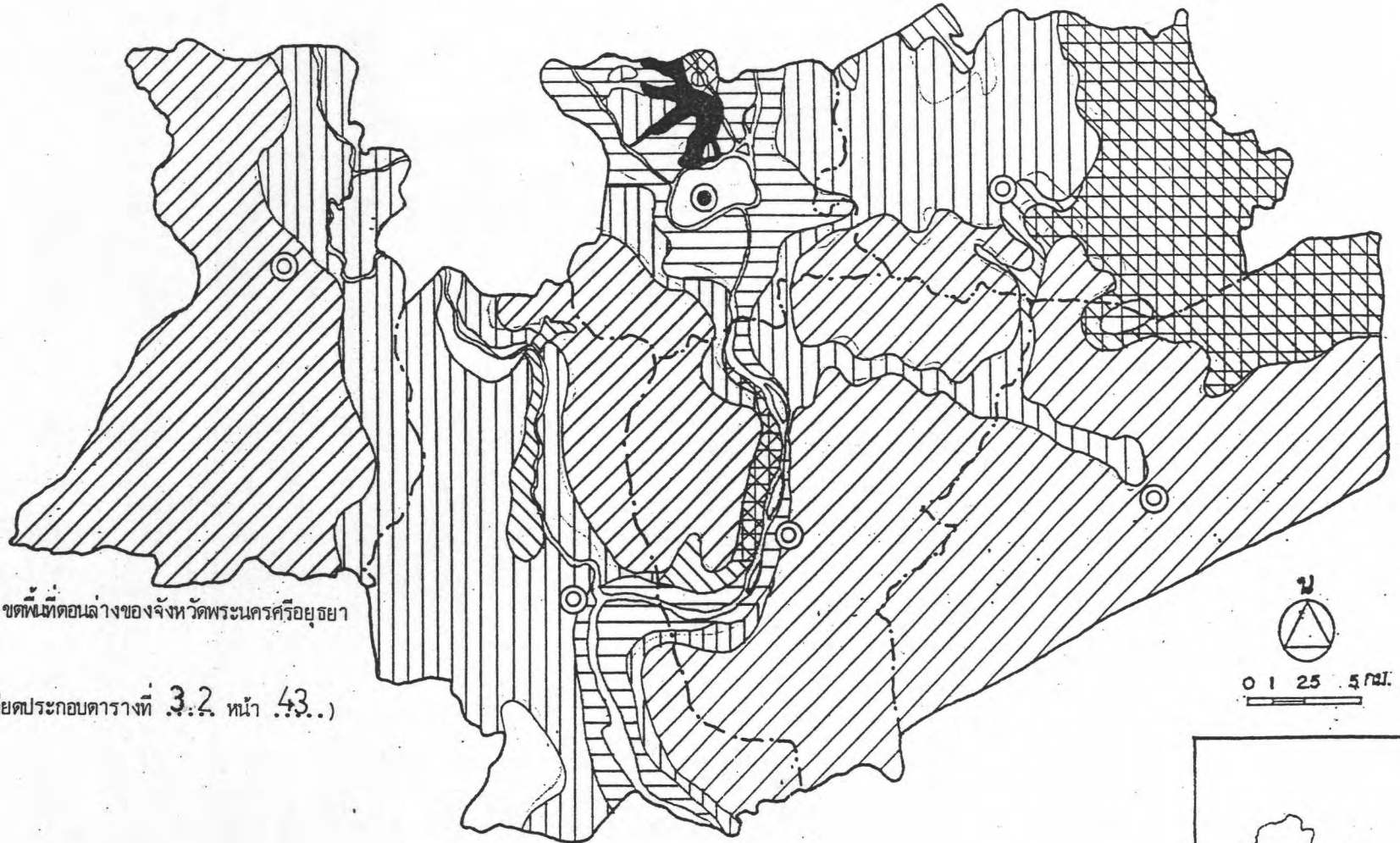
ความเหมาะสมของดินทางการเกษตร บริเวณพื้นที่ศึกษาพิจารณาจากการจัดคุณสมบัติดิน ซึ่งจำแนกได้ 10 หน่วยตามแผนที่ 3.4 อธิบายรายละเอียดแต่ละหน่วยดินได้ตามตาราง 3.2 ซึ่งเป็นการจัดหน่วยดินของกรมพัฒนาที่ดิน และจากตารางดังกล่าวสามารถสรุปศักยภาพของดินในการปลูกพืชในบริเวณพื้นที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม (ตามแผนที่ 3.5)

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว มีพื้นที่มากที่สุด โดยครอบคลุมเกือบทั้งพื้นที่ศึกษามีเนื้อที่รวมประมาณ 1,182.46 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,390,100 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.28 ของพื้นที่ศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่มดังนี้

ก. พื้นที่เหมาะสมมากสำหรับทำนา คุณสมบัติดินเป็นดินลึก มีการระบายน้ำเร็ว ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ช้าปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึง เป็นกรดเล็กน้อย ค่าความเป็นกรดต่างประมาณ 4 - 6.5 พบในสภาพพื้นที่ราบ ดินมีปริมาณแร่ธาตุอาหารปานกลาง พื้นที่เหมาะสมมากสำหรับทำนาของพื้นที่ศึกษา มีพื้นที่ประมาณ 22 ตารางกิโลเมตร (13,750 ไร่) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.85 ของพื้นที่ศึกษา พบในบริเวณตอนใต้ของอำเภอบางไทร และพื้นที่ขนาดเล็กบริเวณตะวันออกของอำเภออุทัย

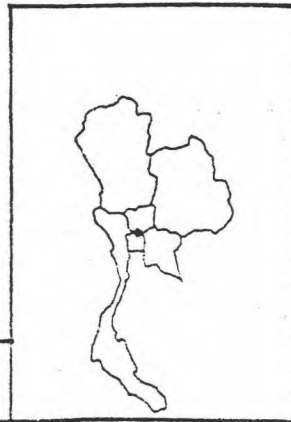
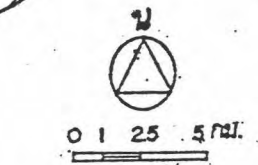
ข. พื้นที่เหมาะสมสำหรับการทำนา มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มแรก แต่มีปัญหาหน้าท่วมครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของพื้นที่ศึกษา กลุ่มนี้บางบริเวณจะมีปัญหาหน้าท่วมนาน ต้องมีการปรับปรุงระบบระบายน้ำ

ค. พื้นที่เหมาะสมกับการทำนา พื้นที่กลุ่มนี้มีคุณสมบัติดินเหมาะสมสำหรับการทำนาเช่นเดียวกันแต่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ ต้องปรับปรุงระบบการชลประทาน เป็นพื้นที่ขนาดเล็กในอำเภอ

แสดง หน่วยที่ดินในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สัญลักษณ์
(รายละเอียดประกอบตารางที่ 3.2 หน้า 43..)

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผ่นที่ 3.4

ตารางที่ 3.2 แสดงสมรรถนะดินทางการเกษตรของพื้นที่ศึกษา

สัญลักษณ์	ลักษณะดินโดยทั่ว ๆ ไป	ข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ความเหมาะสมของดินสำหรับปลูกพืช						
			ข้าว	ถั่ว	ทานตะวัน	ถั่วเขียว	ถั่วเหลือง	มะม่วง	กล้วย
	เกิดจากตะกอนลำนํ้าค่อนข้างใหม่ บนลานตะกอนน้ำชั้นต่ำ สภาพพื้นที่ที่พบมีลักษณะราบเรียบมีความลาดชันประมาณ 1 เปอร์เซ็นต์ ลักษณะดินเป็นดินลึก การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็วดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ช้า มีการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้า ในฤดูฝนจะมีน้ำขังล้นบนหน้าดินประมาณ 5-6 เดือน ในฤดูแล้งน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 2 เมตร พื้นที่บางแห่งหน้าดินจะแตกเป็นร่องลึก	ดินหน่วงที่มีปริมาณแร่ธาตุอาหารตามธรรมชาติปานกลาง เหมาะแก่การให้ทานาพลสมควร และให้ผลผลิต 30 - 40 ถึงต่อไร่	1	3f	3f	3f	3f	3f	2d
	พบในที่ราบห่างจากชายฝั่งทะเลและแม่น้ำ น้ำท่วมเฉพาะฤดูฝน สภาพพื้นที่ราบเรียบเป็นดินลึก การระบายน้ำเร็ว ความสามารถในการอุ้มน้ำสูง ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านไปได้ช้าตลอดทุกชั้น	ดินมีความสมบูรณ์ค่อนข้างสูง จัดเป็นดินชุดหนึ่งที่เหมาะสมในการปลูกข้าว โดยทั่วไปใช้ปลูกข้าวนาดี ดินไม่เหมาะสมกับพืชไร่ เนื่องจากน้ำมีทั้งท่วมและการระบายน้ำไม่ดี นอกจากจะยกทรงให้สูงขึ้นก็สามารถใช้ปลูกผักและพืชไร่ได้	1	3f	3f	3f	3f	3f	2d
	เป็นดินตะกอนลำนํ้าบริเวณที่ราบลุ่ม สภาพพื้นที่มีลักษณะราบเรียบมีความลาดชันน้อยกว่า 1 เปอร์เซ็นต์เป็นดินลึกมีการระบายน้ำเร็ว ความสามารถให้น้ำซึมผ่าน ตลอดจนการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้าในฤดูฝนน้ำจะท่วมเป็นเวลาดู 4 - 5 เดือน	ดินมีปริมาณแร่ธาตุอาหารปานกลาง ให้ทานาให้ผลผลิตประมาณ 35 - 50 ถึงต่อไร่ ดินล้นในที่ลุ่มต่ำ ลากถูกน้ำท่วมข้าวในนาเสียหายได้	1f	3f	2d	3f	3f	3f	3d

สัญลักษณ์ ลักษณะดินโดยทั่ว ๆ ไป ข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเหมาะสมของดินสำหรับปลูกพืช
ข้าว ถั่ว ข้าวโพด อ้อย ส้มโอบ มะม่วง ถั่วฝักยาว มะพร้าว

ไปได้ช้า ให้สูงขึ้น

เป็นดินลึกเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินเหนียวมีปริมาณแร่ธาตุ อาหารตาม ปุ๋ย 1๓ 3f 3f 3f 3f 3f 2d
ปนทรายแข็ง ปฏิกริยาดินเป็นกรด ธรรมาชาติค่อนข้างสูง และมีคุณสมบัติ
ปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็น- ทางกายภาพดี ในฤดูแล้งใช้ปลูกพืชผัก
ต่างประมาณ 6.0 เป็นดินเกิดจาก ต่าง ๆ เช่น ยาสีบ เป็นต้น
ตะกอนน้ำที่พัดมาทับถม สภาพ
พื้นที่ราบเรียบมีความลาดชันน้อย-
กว่า 1 เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำ
ดีปานกลางความสามารถให้ซึมผ่าน
ชั้นดินปานกลาง การไหลบ่าของน้ำ
บนผิวดินช้า ฤดูฝนน้ำท่วมระดับ 50
เซนติเมตร หน้าแล้งระดับน้ำใต้ดิน
จะต่ำกว่า 1.5 เมตร

ลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียว การ ดินมีความสมบูรณ์ปานกลาง-ค่อนข้างต่ำ 1f 3f 3fa 3fa 3fa 3fa 3d
ระบายน้ำเร็วความสามารถในการ เนื่องจากดินเป็นกรดจัด ฉะนั้นจึงควร
อุ้มน้ำลงดินมีความสามารถให้น้ำซึม แก่ความเป็นกรดของดินให้ลดค่าลงก่อน
ผ่านไปได้ช้า ปฏิกริยาของดินเป็น แล้วจึงเพิ่มธาตุอาหารพืชโดยการใส่ปุ๋ย
กรดจัดถึงกรดปานกลาง มีค่าของ โดยทั่วไปดินเหนียวนี้ใช้ปลูกข้าวแกลบ
ความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ หวาน ทางพื้นที่ใช้ทำนาได้ผลผลิต-
5.0-6.0 พบในพื้นที่ราบมีน้ำท่วม ประมาณ 30-40 ถึงคอไร่
ในฤดูฝน สภาพพื้นที่เป็นลอนคลื่น -
เล็กน้อย

เนื้อดินเป็นดินเหนียว ปฏิกริยาของ ดินมีปริมาณแร่ธาตุอาหารตามธรรมชาติ 1f 3f 3f 3f 3f 3f 3d
ดินเป็นกลางมีค่าความเป็นกรดเป็น สูงปานกลาง ส่วนใหญ่ใช้ทำนาหวานไม่
ต่างประมาณ 7.0 ดินเกิดจากการ เหมาะสมในการปลูกพืช เนื่องจากน้ำ

สัญลักษณ์ ลักษณะดินโดยทั่วไป ข้อเสนอลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเหมาะสมของดินสำหรับปลูกพืช
ข้าว ถั่ว ข้าวโพด อ้อย ส้มโอ มะม่วง กุ้ง กล้วย มะพร้าว

ฤดูแล้งระดับใต้ดินจะอยู่ต่ำกว่า
1.50 เมตร

บางแห่งพบใกล้ริมแม่น้ำในฤดูฝน น้ำท่วมถึง สภาพพื้นที่ราบเรียบ เป็นดินลึก การระบายน้ำเร็ว - ความสามารถในการอุ้มน้ำสูง ดิน มีความสามารถให้น้ำซึมผ่านไปได้ ง่าย

โดยทั่วไปดินหน่วนหนักใช้ปลูกข้าวแทนนา หว่าน เนื่องจากน้ำท่วมสูง และต้อง แก้ไขปัญหาความเป็นกรดของดินก่อน เนื่องจากดินเป็นกรดจัด

1f 3f 3f 3fa 3f 3f 2d

พบในที่ราบน้ำท่วมสูงในฤดูฝน - สภาพพื้นที่ราบเรียบเป็นดินลึกมีการ ระบายน้ำเร็ว สามารถในการอุ้มน้ำสูงดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่าน ไปได้ดี น้ำดินเป็นดินเหนียว ปฏิกริยาของดิน เป็นกรด จัดมีค่า ความเป็นกรดเป็นค่าประมาณ 4.5 ถึง 5.0

ดินมีความสมบูรณ์ปานกลางถึงต่ำ ดินมี อินทรีย์วัตถุปานกลางถึงค่อนข้างสูง แต่ เนื่องจากดินเป็นกรดจัด จึงทำให้พืชไม่ สามารถให้แร่ธาตุอาหารในดินได้เพียงพอแก่ความต้องการของพืช ดังนั้นต้อง แก้ความเป็นกรดของดินให้พอเหมาะเสีย ก่อน ดินหน่วนหนักโดยทั่วไปใช้ปลูกข้าวนา หว่านในพื้นที่บางแห่งอยู่ติดกับคลองชล - ประทานใช้ปลูกข้าวแทนนา

1f 3fa 3fa 3fa 3fa 3fa 2d

ลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียวสีน้ำตาล เป็นสีเทาเข้มมากถึงสีดำ ปฏิกริยา ของดินเป็นกรดเล็กน้อย-ปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นค่าประมาณ 6.5-7.0 พบในที่ราบน้ำท่วมถึง สภาพพื้นที่ราบเรียบเป็นดินลึก การ ระบายน้ำเร็ว ความสามารถอุ้มน้ำ สูง ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่าน

เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง เป็นดินดี เหมาะสมในการปลูกข้าว แต่ไม่เหมาะ สมในการปลูกพืชไร่ เนื่องจากน้ำท่วม ถึงและการระบายน้ำเร็ว โดยทั่วไปดิน หนักใช้ปลูกข้าวแทนนาหว่านได้ผลผลิต 40-50 ถึงต่อไร่ ถ้ามีการป้องกันน้ำท่วมและเปลี่ยนวิธีการทำนามาเป็นแบบ นาดีและใส่ปุ๋ยคอกจะช่วยเพิ่มผลผลิต

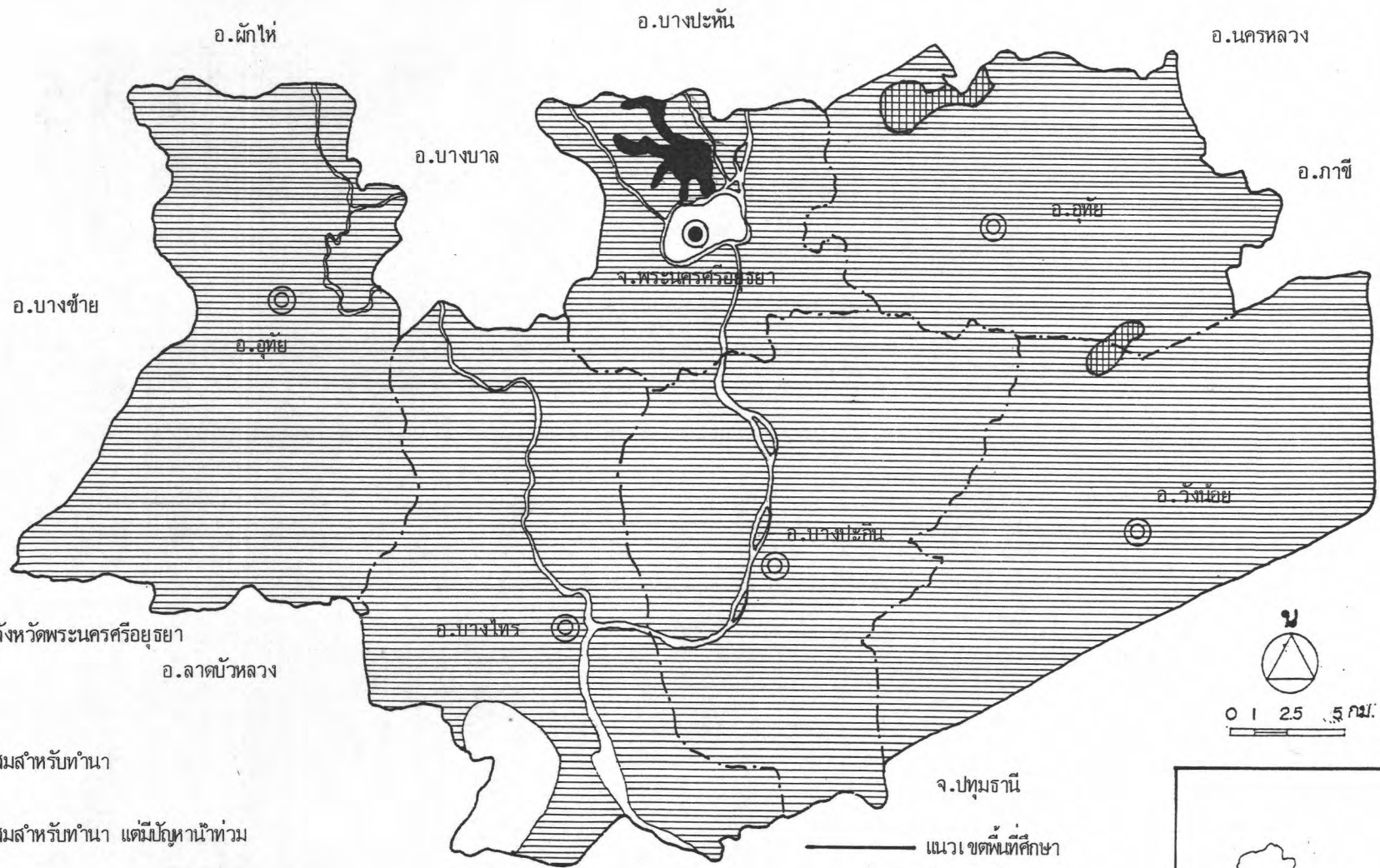
1f 3f 3f 3f 3f 3f 2d

สัญลักษณ์ ลักษณะดินโดยทั่ว ๆ ไป ข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเหมาะสมของดินสำหรับปลูกพืช
ข้าว ถั่ว ข้าวโพด อ้อย ส้มโอ มะม่วง แก้วมังกร มะพร้าว

ทับถมของตะกอนลान้ำ สภาพพื้นที่ ที่รวมถึงและมีการระบายน้ำเร็ว
พบมีลักษณะรายล้อมมีความลาดชันไม่
เกิน 1 เปอร์เซ็นต์ ดินมีความ -
สามารถให้น้ำซึมผ่านได้ช้ามาก

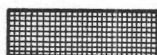

<p>เนื้อดินเป็นดินร่วน หรือดินปนทราย ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลาง ค่า ความเป็นกรดเป็นค่าประมาณ 6.0 เป็นดินที่เกิดจากลาน้ำพัฒนา มาทับถมบนสันดินริมน้ำ สภาพพื้นที่ ที่พบมีลักษณะรายเรียบถึงค่อนข้าง รายเรียบ และมีลักษณะลาดชัน - เล็กน้อย มีความลาดชันน้อยกว่า 2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึกและการ ระบายน้ำดีปานกลางถึงดีสามารถ ให้น้ำซึมผ่านและการไหลบ่าบนผิว ดินปานกลาง</p>	<p>ดินมีปริมาณแร่ธาตุอาหารตามธรรมชาติ ปานกลาง และมีคุณสมบัติทางกายภาพดี ใช้ทำสวนครัว ปลูกพืชยืนต้น เช่น มะม่วง ขนุน เป็นต้น และเป็นที่ย้าย เนื่องจากอยู่ใกล้ลาน้ำ</p>	<p>3t</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>
--	---	-----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

ที่มา :	กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน	ใช้หากการปลูกพืช	f	น้ำท่วม	t	เป็นที่คอม
หมายเหตุ :	ชั้นความเหมาะสม	1	เหมาะสมสำหรับปลูกพืช	๓	ขาดน้ำในบางครั้ง	
		2	ไม่ค่อยเหมาะสม	d	การระบายน้ำไม่ดี	
		3	ไม่เหมาะสม	a	มีชั้นดินกรวดอยู่ข้างล่าง	

แสดง สมรรถนะที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สัญลักษณ์

- เหมาะสมสำหรับทำนา
- เหมาะสมสำหรับทำนา แต่มีปัญหาน้ำท่วม
- เหมาะสมสำหรับทำนา แต่มีปัญหาดินน้ำบางครั้ง
- เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล และไม้ยืนต้น

- จ.ปทุมธานี
- แนวเขตพื้นที่ศึกษา
- - - - - แนวเขตอำเภอ
- ⊙ ที่ตั้งอำเภอ
- ⊙ ที่ตั้งจังหวัด
- ⊙ เทศบาลเมือง

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.5

อุทัย และอำเภอวังน้อย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.71 ของพื้นที่ศึกษา

กลุ่มที่ 2 เป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ไม้ผลและ ไม้ยืนต้น คุณสมบัติดิน เป็นดินที่เกิดจาก ตะกอนลำนํ้าที่พัดพามาทับถมบนพื้นดินริมหน้า สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเนื้อดินเป็นดินร่วนหรือ ดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลาง พื้นที่ ดินส่วนใหญ่มีสลักษณะ แดบและยาวตลอดแนวสองฝั่งแม่น้ำ โดยเฉพาะแม่น้ำป่าสัก และ แม่น้ำลพบุรี

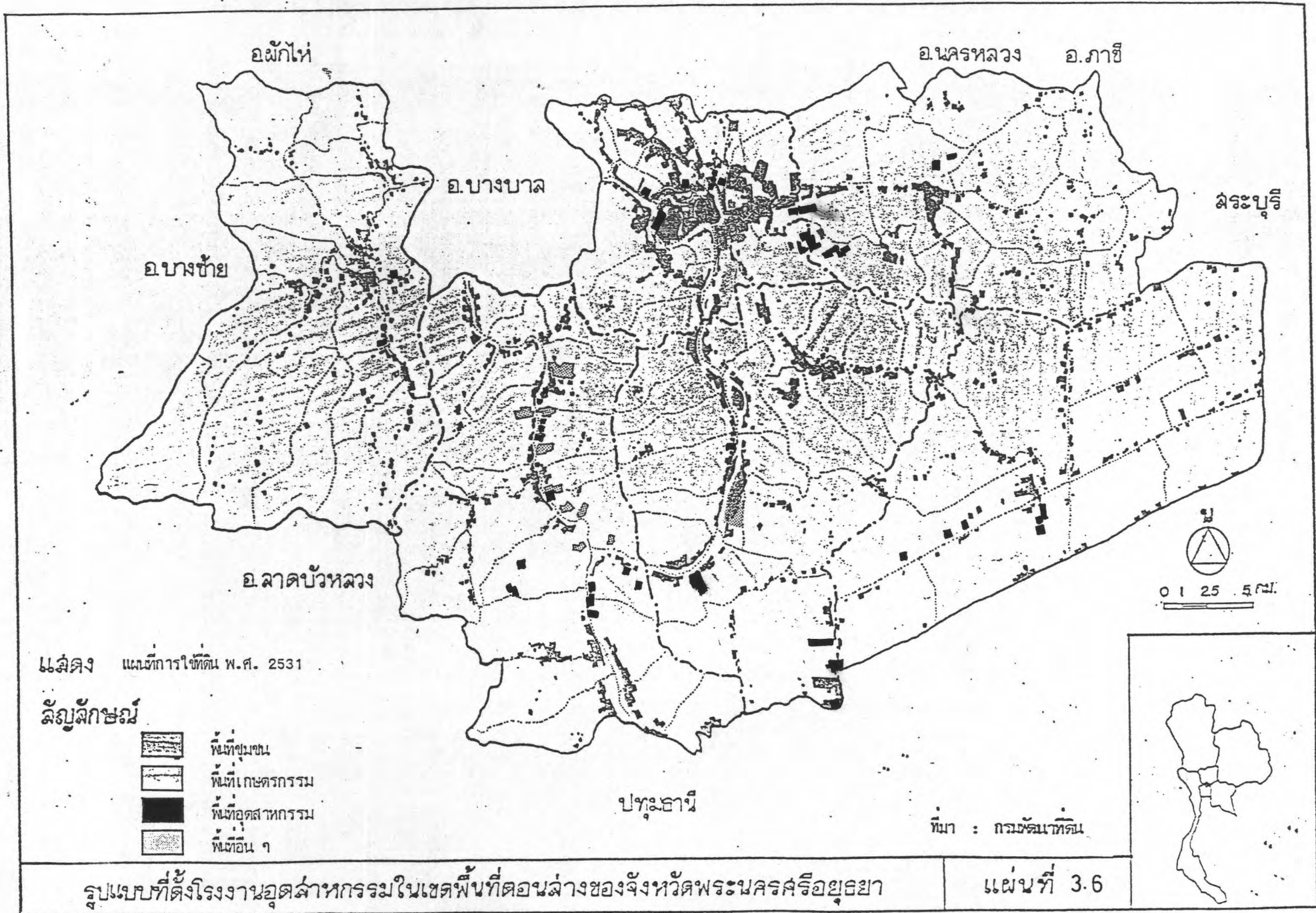
3.3.5 การใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่ศึกษาเป็นการวิเคราะห์การใช้ที่ดินจากข้อมูลการใช้ที่ ดินของกรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2531 และ ข้อมูลการแปลภาพถ่ายทางอากาศของสำนักผังเมือง พ.ศ. 2534 เพื่อแสดงลักษณะการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษา พ.ศ.2531 และในปีพ.ศ.2534 ทั้งนี้จะ มีการจำแนกลักษณะการใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษาออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. พื้นที่ชุมชน หมายถึงพื้นที่รองรับสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ พื้นที่ชุมชนเมือง พื้นที่ที่อยู่อาศัย านชนบท ย่านการค้า และสถานที่ราชการต่าง ๆ
2. พื้นที่เกษตร หมายถึงพื้นที่นา ไร่ ไม้ผลยืนต้น สวน พื้นที่รองรับกิจการประมงและ ปศุสัตว์
3. พื้นที่อุตสาหกรรมหมายถึง พื้นที่ของโรงงานอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรมและ นิคมอุตสาหกรรม
4. พื้นที่อื่น ๆ หมายถึง พื้นที่ว่าง ที่สาธารณะ ป่าทลาย แหล่งน้ำธรรมชาติและสนาม กอล์ฟ

ก. ลักษณะการใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษาในปีพ.ศ. 2531

พื้นที่ศึกษามีพื้นที่ทั้งหมด 744,322.50 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่เกษตร 574,631.13 ไร่ (ร้อยละ 77.20 ของพื้นที่ทั้งหมด) รองลงมาเป็นที่ชุมชน 102,308.12 ไร่ (ร้อยละ 13.75) พื้นที่อื่นๆ 65,245.31 ไร่ (ร้อยละ 8.77) และมีพื้นที่อุตสาหกรรม 2,137.94 ไร่ (ร้อยละ 0.29) (แผนที่ 3.6)

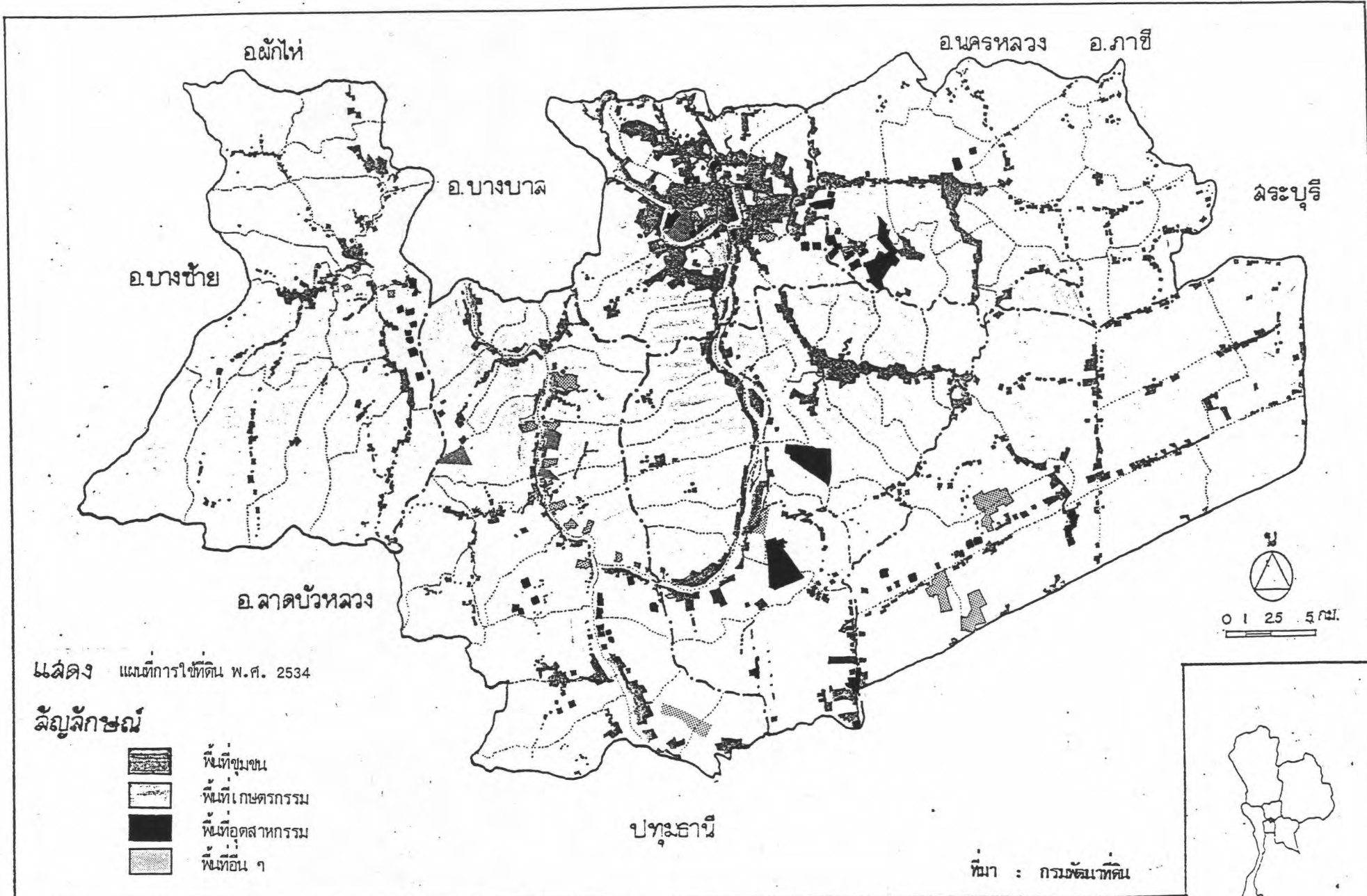
เมื่อพิจารณาการใช้ที่ดินของแต่ละอำเภอพบว่า เกือบทุกอำเภอมีพื้นที่ส่วนาใหญ่ เป็นพื้นที่เกษตร (ร้อยละ 70-80 ของพื้นที่อำเภอ) ยกเว้นอำเภอพระนครศรีอยุธยา เพียงอำเภอเดียวที่มีพื้นที่เกษตร (ร้อยละ 49.78 ของพื้นที่อำเภอ) มีจำนวนมากกว่าพื้นที่ชุมชน (ร้อยละ 43.98) เล็กน้อย ส่วนการใช้ที่ดินแต่ละประเภทพบว่า พื้นที่เกษตรจะอยู่ในอำเภอบางปะอินมากที่สุด (ร้อยละ 20.75 ของพื้นที่เกษตรในพื้นที่ศึกษา) รองลงมาคือ อำเภอวังน้อย (ร้อยละ 2.024) และอำเภอเสนา (ร้อยละ 17.81) พื้นที่ชุมชนจะอยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยามากที่สุด (ร้อยละ 35.09 ของพื้นที่ชุมชนในพื้นที่ศึกษา) รองลงมาคือ อำเภอวังน้อย (ร้อยละ 17.14) และอำเภอเสนา (ร้อยละ 15.50) พื้นที่อื่นๆ จะอยู่ในอำเภอบางไทรมากที่สุด (ร้อยละ 41.32 ของพื้นที่อื่นในพื้นที่ศึกษา) รองลงมาคือ อำเภออุทัย (ร้อยละ 19.01) และอำเภอเสนา (ร้อยละ 15.56) พื้นที่อุตสาหกรรมจะอยู่ในอำเภอบางปะอินมากที่สุด (ร้อยละ 44.75 ของพื้นที่อุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา) รองลงมาคือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา (ร้อยละ 22.65) และอำเภอบางไทร (ร้อยละ 13.32) (ตารางที่ 3.3)

ข. ลักษณะการใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษาในปี.ศ. 2534

พื้นที่เกษตรจะมีจำนวน 534,252.88 ไร่ (ร้อยละ 71.78 ของพื้นที่ศึกษาทั้งหมด) รองลงมาเป็นพื้นที่ชุมชน 105,638.99 ไร่ (ร้อยละ 14.19) พื้นที่อื่น ๆ 95,199.69 ไร่ (ร้อยละ 12.79) มีพื้นที่อุตสาหกรรม 9,230.94 ไร่ (ร้อยละ 1.24) (แผนที่ 3.7)

เมื่อพิจารณาแต่ละอำเภอพบว่า เกือบทุกอำเภอมีพื้นที่ส่วนาใหญ่ (ร้อยละ 60-70 ของพื้นที่อำเภอ) เป็นพื้นที่เกษตร ยกเว้นอำเภอพระนครศรีอยุธยามีพื้นที่เกษตร (ร้อยละ 46.82 ของพื้นที่อำเภอ) มีจำนวนใกล้เคียงกับพื้นที่ชุมชน (ร้อยละ 44.53 ของพื้นที่อำเภอ)

านการใช้ที่ดินแต่ละประเภท พื้นที่เกษตรจะอยู่ในพื้นที่อำเภอบางปะอินมากที่สุด (ร้อยละ 21.08 ของพื้นที่เกษตรในพื้นที่ศึกษา) รองลงมาอยู่ในอำเภอวังน้อย (ร้อยละ 19.32) และอำเภอเสนา (ร้อยละ 18.83) พื้นที่ชุมชนจะอยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยามากที่สุด (ร้อยละ 34.40 ของพื้นที่ชุมชนในพื้นที่ศึกษา) รองลงมาคืออำเภอวังน้อย (ร้อยละ 18.42) และอำเภอเสนา (ร้อยละ 15.11) พื้นที่อื่น ๆ จะอยู่ในอำเภอบางไทรมากที่สุด การใช้ที่ดิน (ร้อยละ 43.09 ของพื้นที่อื่น ๆ ในพื้นที่ศึกษา) รองลงมาเป็นอำเภอวังน้อย (ร้อยละ 14.44) และอำเภออุทัย (ร้อยละ 13.46) พื้นที่อุตสาหกรรมจะอยู่ในอำเภอบางปะอินมากที่สุด (ร้อยละ 59.57 ของพื้นที่พื้นที่อุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา) รองลงมาอยู่ในอำเภออุทัย การใช้ที่ดิน (ร้อยละ 19.59)

แสดง แผนที่การใช้ที่ดิน พ.ศ. 2534

สัญลักษณ์

- พื้นที่ชุมชน
- พื้นที่เกษตรกรรม
- พื้นที่อุตสาหกรรม
- พื้นที่อื่น ๆ

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผ่นที่ 3.7

ตารางที่ 3.3 แสดงการวิจัยของพื้นที่ศึกษาพศ.2531

อำเภอ			การวิจัย						รวม	สัดส่วน
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่เกษตร	สัดส่วนอุตสาหกรรม	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน			
พระนครศรีอยุธยา	35,895.00	35.09	40,626.00	7.07	484.33	22.65	4,606.55	7.06	81,611.88	10.96
		43.98		49.78		0.59		5.64		100.00
เสนา	15,860.00	15.50	102,362.00	17.81	104.47	4.89	10,152.91	15.56	128,479.38	17.26
		12.34		79.67		0.08		7.90		100.00
บางปะอิน	14,931.88	14.60	119,233.00	20.75	956.70	44.75	8,064.67	12.36	143,186.25	19.24
		10.43		83.27		0.67		5.63		100.00
บางไทร	11,158.24	10.91	98,895.13	17.21	284.71	13.32	26,961.29	41.32	137,299.37	18.45
		8.13		72.03		0.21		19.64		100.00
อุทัย	6,932.00	6.78	97,227.00	16.92	192.11	8.99	12,400.14	19.01	116,751.25	15.69
		5.94		83.28		0.16		10.62		100.00
วังน้อย	17,531.00	17.14	116,288.00	20.24	115.62	5.41	3,059.75	4.69	136,994.37	18.41
		12.80		84.89		0.08		2.23		100.00
รวม	102,308.12	100.00	574,631.13	100.00	2,137.94	100.00	65,245.31	100.00	744,322.50	100.00
		13.75		77.20		0.29		8.77		100.00

ตารางที่ 3.4 แสดงการวิจัยของพื้นที่ศึกษาพศ.2534

อำเภอ			การวิจัย						รวม	สัดส่วน
	พื้นที่ชุมชน	สัดส่วน	พื้นที่เกษตร	สัดส่วน	พื้นที่รวม	สัดส่วน	พื้นที่รวม	สัดส่วน		
พระนครศรีอยุธยา	36,344.87	34.40	38,206.74	7.15	474.70	5.14	6,585.57	6.92	81,611.88	10.96
		44.53		46.82		0.58		8.07		100.00
เสนา	15,957.00	15.11	100,619.87	18.83	536.05	5.81	11,366.46	11.94	128,479.38	17.26
		12.42		78.32		0.42		8.85		100.00
บางปะอิน	15,424.88	14.60	112,603.08	21.08	5,498.42	59.57	9,659.87	10.15	143,186.25	19.24
		10.77		78.64		3.84		6.75		100.00
บางไทร	11,407.24	10.80	84,524.37	15.82	341.76	3.70	41,026.00	43.09	137,299.37	18.45
		8.31		61.56		0.25		29.88		100.00
อุทัย	7,042.00	6.67	95,086.37	17.80	1,808.09	19.59	12,814.79	13.46	116,751.25	15.69
		6.03		81.44		1.55		10.98		100.00
วังน้อย	19,463.00	18.42	103,212.45	19.32	571.92	6.20	13,747.00	14.44	136,994.37	18.41
		14.21		75.34		0.42		10.03		100.00
รวม	105,638.99	100.00	534,252.88	100.00	9,230.94	100.00	95,199.69	100.00	744,322.50	100.00

และอำเภอวังน้อย (ร้อยละ 6.20) (ตารางที่ 3.4)

ค. การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษา

การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่ศึกษาในช่วงระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2531-พ.ศ. 2534) พบว่าประเภทการใช้ที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางเพิ่มจำนวนขึ้นได้แก่ พื้นที่ชุมชน มีพื้นที่เพิ่มขึ้น 3,330.87 ไร่ พื้นที่อุตสาหกรรมมีพื้นที่เพิ่มขึ้น 7,093 ไร่ พื้นที่อื่น ๆ มีพื้นที่เพิ่มขึ้น 29,954.38 ไร่ ในขณะที่พื้นที่เกษตรมีการเปลี่ยนแปลงในทางลดลง จำนวน 40,378.25 ไร่ ในประเภทการใช้ที่ดินที่มีจำนวนพื้นที่เพิ่มขึ้นนั้น พื้นที่อุตสาหกรรมจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 110.59 ไร่ต่อปี) รองลงมาคือพื้นที่อื่น ๆ (ร้อยละ 15.30 ไร่ต่อปี) พื้นที่ชุมชน (ร้อยละ 1.09 ไร่ต่อปี) ส่วนพื้นที่เกษตรมีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 2.34 ไร่ต่อปี

การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของแต่ละอำเภอพบว่า ในการใช้ที่ดินประเภทพื้นที่ชุมชนทุกอำเภอจะมีการเพิ่มขึ้นของการใช้ที่ดินประเภทนี้ โดยที่อำเภอวังน้อยจะมีจำนวนพื้นที่ชุมชนเพิ่มขึ้นมากที่สุด จำนวน 1,932 ไร่ (ร้อยละ 58 ของพื้นที่ชุมชนที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด) รองลงมาคืออำเภอบางปะอิน มีจำนวนเพิ่มขึ้น 493 ไร่ (ร้อยละ 14.80) อำเภอพระนครศรีอยุธยาเพิ่มขึ้น 449.87 ไร่ (ร้อยละ 13.51) โดยอำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทพื้นที่ชุมชนมากที่สุดคือ อำเภอวังน้อย (เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.67 ไร่ต่อปี) รองลงมาคืออำเภอบางปะอิน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.10 ไร่ต่อปี) และอำเภอบางไทร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.74 ไร่ต่อปี)

การใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม เกือบทุกอำเภอมีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่อุตสาหกรรม อำเภอบางปะอินจะมีพื้นที่อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นมากที่สุด จำนวน 4,541.72 ไร่ (ร้อยละ 64.03 ของพื้นที่อุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด) รองลงมาคือ อำเภออุทัยเพิ่มขึ้น 1,615.98 ไร่ (ร้อยละ 22.78) อำเภอวังน้อย เพิ่มขึ้น 456.30 ไร่ (ร้อยละ 6.43) อำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทพื้นที่อุตสาหกรรมมากที่สุดคืออำเภออุทัย (เพิ่มขึ้นร้อยละ 280.39 ไร่ต่อปี) รองลงมาคืออำเภอบางปะอิน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 158.24 ไร่ต่อปี) และอำเภอเสนา (เพิ่มขึ้นร้อยละ 137.70 ไร่ต่อปี) การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมนี้ อำเภอพระนครศรีอยุธยาจะเป็นอำเภอที่มีการลดลงของพื้นที่อุตสาหกรรม โดยลดลง 9.63 ไร่ (ร้อยละ 0.14 ของพื้นที่อุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด) และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 0.66 ต่อปี

ตารางที่ 3.5 แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษา พศ. 2531 และ พศ. 2534

อำเภอ	พื้นที่อำเภอ	สัดส่วน:	การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน							
			พื้นที่รวม		พื้นที่เกษตร		พื้นที่อุตสาหกรรม		พื้นที่อื่น ๆ	
			จำนวน	สัดส่วน:	จำนวน	สัดส่วน:	จำนวน	สัดส่วน:	จำนวน	สัดส่วน:
พระนครศรีอยุธยา	81,611.88	100.00	449.87	0.55	(2,419.26)	-2.96	(9.63)	-0.01	1,979.02	2.42
				13.51		5.99		-0.14		6.61
เสนา	128,479.38	100.00	97.00	0.08	(1,742.13)	-1.36	431.58	0.34	1,213.55	0.94
				2.91		4.31		6.08		4.05
บางปะอิน	143,186.25	100.00	493.00	0.34	(6,629.92)	-4.63	4,541.72	3.17	1,595.20	1.11
				14.80		16.42		64.03		5.33
บางพระ	137,299.37	100.00	249.00	0.18	(14,370.76)	-10.47	57.05	0.04	14,064.71	10.24
				7.48		35.59		0.80		46.95
อุทัย	116,751.25	100.00	110.00	0.09	(2,140.63)	-1.83	1,615.98	1.38	414.65	0.36
				3.30		5.30		22.78		1.38
วังน้อย	136,994.37	100.00	1,932.00	1.41	(13,075.55)	-9.54	456.30	0.33	10,687.25	7.80
				58.00		32.38		6.43		35.68
รวมพื้นที่ศึกษา	744,322.50	100.00	3,330.87	0.45	(40,378.25)	-5.42	7,093.00	0.95	29,954.38	4.02
				100.00		100.00		100.00		100.00

การไ้ที่ดินประเภทอื่น ๆ ทุกอำเภอมีการเพิ่มขึ้นของการไ้ที่ดินประเภทนี้ โดยอำเภอบางไทรจะมีพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มขึ้นมากที่สุด จำนวน 14,064.71 ไร่ (ร้อยละ 46.95 ของพื้นที่อื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด) รองลงมาคืออำเภอวังน้อย เพิ่มขึ้น 10,687.25 ไร่ (ร้อยละ 35.68) อำเภอพระนครศรีอยุธยาเพิ่มขึ้น 1,979.02 ไร่ (ร้อยละ 6.61) อำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงการไ้ที่ดินประเภทพื้นที่อื่น ๆ มากที่สุดคืออำเภอวังน้อย (เพิ่มขึ้นร้อยละ 116.43 ไร่ต่อปี) รองลงมาคืออำเภอบางไทร (เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.39 ไร่ต่อปี) และอำเภอพระนครศรีอยุธยา (เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.32 ไร่ต่อปี)

การไ้ที่ดินประเภทเกษตร เป็นประเภทเดียวที่มีจำนวนลดลงและมีการลดลงของการไ้ที่ดินประเภทเกษตรในทุกอเภอ ซึ่งพบว่า อำเภอบางไทร จะมีพื้นที่เกษตรลดลงมากที่สุด จำนวน 14,370.76 ไร่ (ร้อยละ 35.59 ของพื้นที่เกษตรที่ลดลงทั้งหมด) รองลงมาคืออำเภอวังน้อย ลดลง 13,075.55 ไร่ (ร้อยละ 32.38) และอำเภอบางปะอินลดลง 6,629.92 ไร่ (ร้อยละ 16.42) อำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงการไ้ที่ดินประเภทเกษตรมากที่สุดคือ อำเภอบางไทร (ลดลงร้อยละ 4.84 ไร่ต่อปี) รองลงมาคืออำเภอวังน้อย (ลดลงร้อยละ 3.75 ไร่ต่อปี) และอำเภอพระนครศรีอยุธยา (ลดลงร้อยละ 1.98 ไร่ต่อปี) (ตารางที่ 3.5)

ง. การไ้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม

การไ้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมของพื้นที่ศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน ข้อมูลจากการแปลภาพถ่ายทางอากาศ ข้อมูลสถิติพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ ข้อมูลพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาการไ้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมของพื้นที่ศึกษาในปีพ.ศ. 2524 พ.ศ. 2531 และพ.ศ. 2534

ในปี พ.ศ. 2524 พบว่า การไ้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมของพื้นที่ศึกษามีจำนวน 1,538.84 ไร่ ต่อมาในปีพ.ศ. 2531 มีพื้นที่อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2524 จำนวน 599.10 ไร่ โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.56 ต่อปี

ในปีพ.ศ. 2534 มีพื้นที่อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2531 จำนวน 7,093.00 ไร่ และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 110.59 ต่อปี แต่หากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงการไ้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมในช่วงพ.ศ. 2524-พ.ศ. 2534 พบว่ามีพื้นที่อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 7,692.10 ไร่ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 49.99 ต่อปี

ตารางที่ 3.6 การใช้ที่ดินประเภทอสังหาริมทรัพย์ของพื้นที่ศึกษา ปีพ.ศ. 2521 และปีพ.ศ. 2534

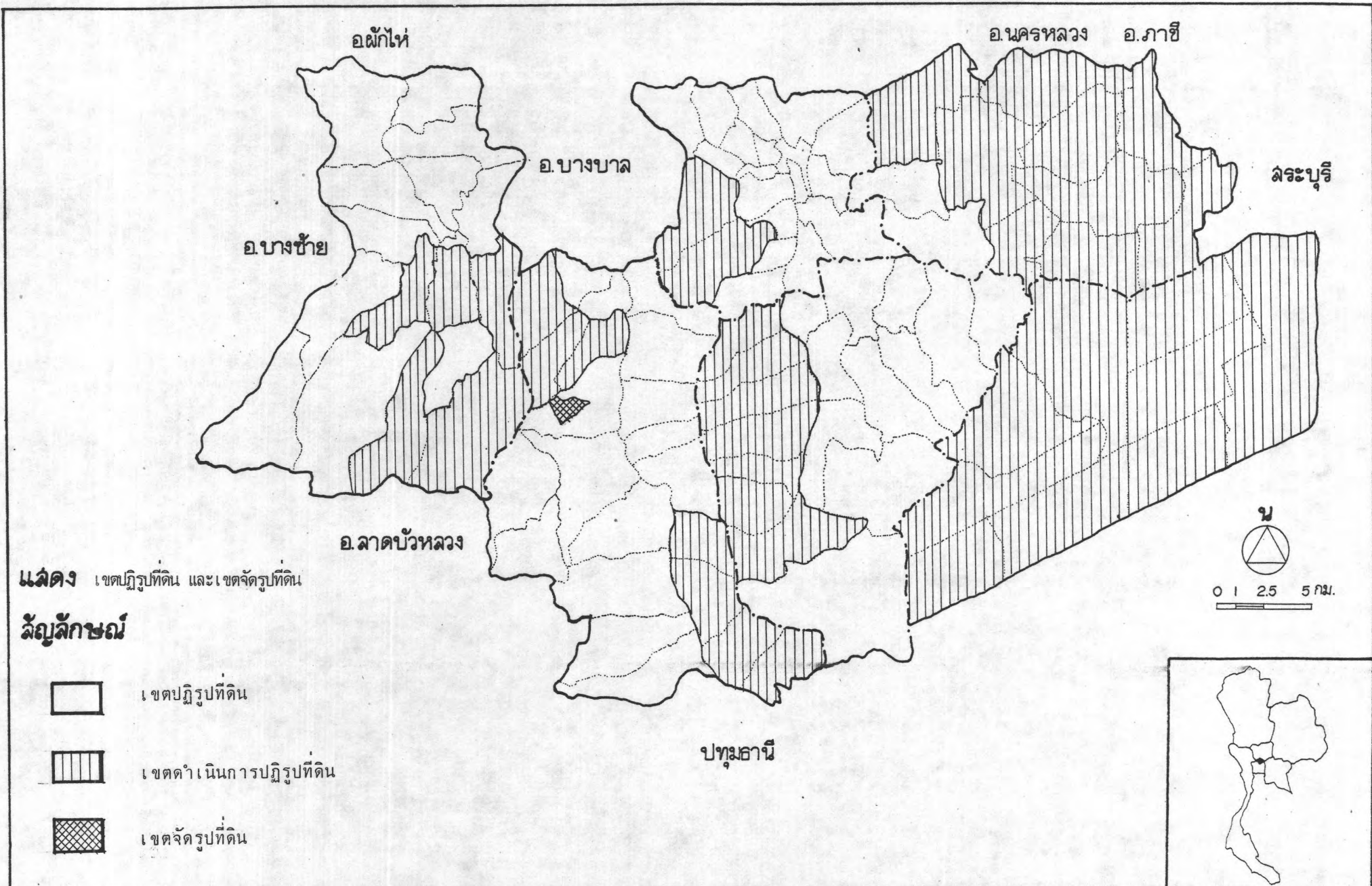
อำเภอ	2524	2531	การเปลี่ยนแปลง ร้อยละ	อัตรากារ เปลี่ยนแปลง (ต่อปี).	2534	การเปลี่ยนแปลง ร้อยละ	อัตราการ เปลี่ยนแปลง (ต่อปี).		
พระนครศรีอยุธยา	398.16	484.33	86.17	14.38	3.09	474.70	(9.63)	-0.14	(0.66)
	25.87	22.65				5.14			
เสนา	96.58	104.47	7.89	1.32	1.17	536.05	431.58	6.08	137.70
	6.28	4.89				5.81			
บางไทร	142.35	284.71	142.36	23.76	14.29	341.76	57.05	0.80	6.68
	9.25	13.32				3.70			
บางปะอิน	843.62	956.70	113.08	18.87	1.91	5,498.42	4,541.72	64.03	158.24
	54.82	44.75				59.57			
อู่ไทย	18.60	192.11	173.51	28.96	133.26	1,808.09	1,615.98	22.78	280.39
	1.21	8.99				19.59			
วังน้อย	39.53	115.62	76.09	12.70	27.50	571.92	456.30	6.43	131.55
	2.57	5.41				6.20			
รวมพื้นที่ศึกษา	1,538.84	2,137.94	599.10	100.00	5.56	9,230.94	7,093.00	100.00	110.59
	100.00	100.00				100.00			

จากข้อมูลข้างต้นจะ เห็นได้ว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงพื้นที่อุตสาหกรรมจะมีการขยายตัว
อย่างมากในช่วงพ.ศ. 2531-พ.ศ. 2534 พื้นที่ศึกษามีโรงงานเพิ่มขึ้นรวม 66 โรง หรือมี
อัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.12 ต่อปี

การایشที่ดินประเภทอุตสาหกรรมของแต่ละอำเภอ พบว่า ในปีพ.ศ. 2524 ซึ่งพื้นที่ศึกษา
มีพื้นที่อุตสาหกรรมรวม 1,538.84 ไร่ นั้น จะอยู่ในอำเภอบางปะอินมากที่สุด ซึ่งมีจำนวนเกิน
กว่าครึ่งหนึ่งของพื้นที่อุตสาหกรรมทั้งหมด (ร้อยละ 54.82) รองลงมาเป็นอำเภอพระนครศรีอยุธยา
(ร้อยละ 25.87) และอำเภอบางไทร (ร้อยละ 9.25) ในปีพ.ศ. 2531 พื้นที่ศึกษามีพื้นที่
อุตสาหกรรมรวม 2,137.94 ไร่ จะอยู่ในอำเภอบางปะอินมากที่สุดเช่นเดิม (ร้อยละ 44.75)
รองลงมาเป็นอำเภอพระนครศรีอยุธยา (ร้อยละ 22.65) และอำเภออุทัย (ร้อยละ 19.59)
และอำเภอวังน้อย (ร้อยละ 6.20)

การเปลี่ยนแปลงการایشที่ดินประเภทอุตสาหกรรมของแต่ละอำเภอ พบว่าในปีพ.ศ.
2524-พ.ศ.2531 ทุกอำเภอจะมีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่อุตสาหกรรม โดยอำเภออุทัยจะมีพื้นที่
อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 29.10 ของพื้นที่อุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ศึกษา) รอง
ลงมาคืออำเภอบางไทร (ร้อยละ 23.88) และอำเภอบางปะอิน (ร้อยละ 18.96) โดยอำเภอ
ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงการایشที่ดินประเภทอุตสาหกรรมสูงที่สุดคือ อำเภออุทัย (เพิ่มขึ้นร้อยละ
133.26 ต่อปี) รองลงมาคืออำเภอวังน้อย (เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.50 ต่อปี) และอำเภอบางไทร
(เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.29 ต่อปี)

สำหรับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่อุตสาหกรรมของพื้นที่ศึกษาระหว่างพ.ศ. 2531-พ.ศ.2534
พบว่า เกือบทุกอำเภอมีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่อุตสาหกรรม และพบว่าอำเภอบางปะอินมีพื้นที่อุตสาหกรรม
เพิ่มขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 64.04 ของพื้นที่อุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น) รองลงมาคืออำเภออุทัย
(ร้อยละ 22.79) และอำเภอวังน้อย (ร้อยละ 6.43) ส่วนในด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงพื้นที่
อุตสาหกรรม พบว่า อำเภออุทัยจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงที่สุด (เพิ่มขึ้นร้อยละ 280.39 ต่อ
ปี) รองลงมาคืออำเภอบางปะอิน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 158.24 ต่อปี) และอำเภอเสนา (เพิ่มขึ้น
ร้อยละ 137.70 ต่อปี) ซึ่งใกล้เคียงกับอำเภอวังน้อย (เพิ่มขึ้นร้อยละ 131.55 ต่อปี) โดย
อำเภอพระนครศรีอยุธยาเป็นเพียงอำเภอเดียวที่มีการลดลงของพื้นที่อุตสาหกรรม แต่ก็ลดลงเพียง
9.63 ไร่ หรือมีอัตราการลดลงร้อยละ 0.66 ต่อปี (ตารางที่ 3.6)

แสดง เขตปฏิรูปที่ดิน และเขตจัดรูปที่ดิน

สัญลักษณ์

- เขตปฏิรูปที่ดิน
- เขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน
- เขตจัดรูปที่ดิน

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.8

จากแผนที่การไร่ที่ดินจะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ.2524 การไร่ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม มีการกระจายตัวอยู่ในบริเวณริมถนนสายเอเชียและริมถนนพหลโยธิน จะมีลักษณะ เป็นพื้นที่ขนาดเล็ก และในปี พ.ศ.2534 การไร่ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมจะขยายตัวมากขึ้น โดยมีลักษณะ เป็นพื้นที่ 2 ลักษณะ ลักษณะแรกได้แก่ พื้นที่ขนาดเล็กกระจายอยู่อย่างหนาแน่นมากขึ้น ในบริเวณริมถนนเอเชีย ในอำเภอบางปะอิน ริมถนนพหลโยธิน ในอำเภอบางปะอินและวังน้อย ส่วนพื้นที่อุตสาหกรรมที่แทรกอยู่ในชุมชนแทบจะ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เมื่อสังเกตจากแผนที่การไร่ที่ดิน อีกลักษณะหนึ่งจะเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีอยู่ 3 บริเวณ ได้แก่ บริเวณแรกอยู่ใน ตำบลคานหาม อำเภออุทัย ซึ่งเป็นที่ตั้งของสวนอุตสาหกรรม ได้แก่ในบริเวณตำบลคลองจิก ซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอบางปะอิน และตำบลบ้านเลน อันเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค โดยสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จะอยู่ริมถนนหมายเลข 309 (ถนนโรจนะ) ส่วนนิคมอุตสาหกรรมบางปะอินจะอยู่ริมถนนหมายเลข 308 (ถนนอุดมสรยุทธ) และนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค อยู่ริมถนนหมายเลข 32 (สายเอเชีย) การเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรม และสวนอุตสาหกรรม เป็นเหตุที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของพื้นที่อุตสาหกรรมในอำเภอที่เป็นที่ตั้ง (แผนที่ 3.2)

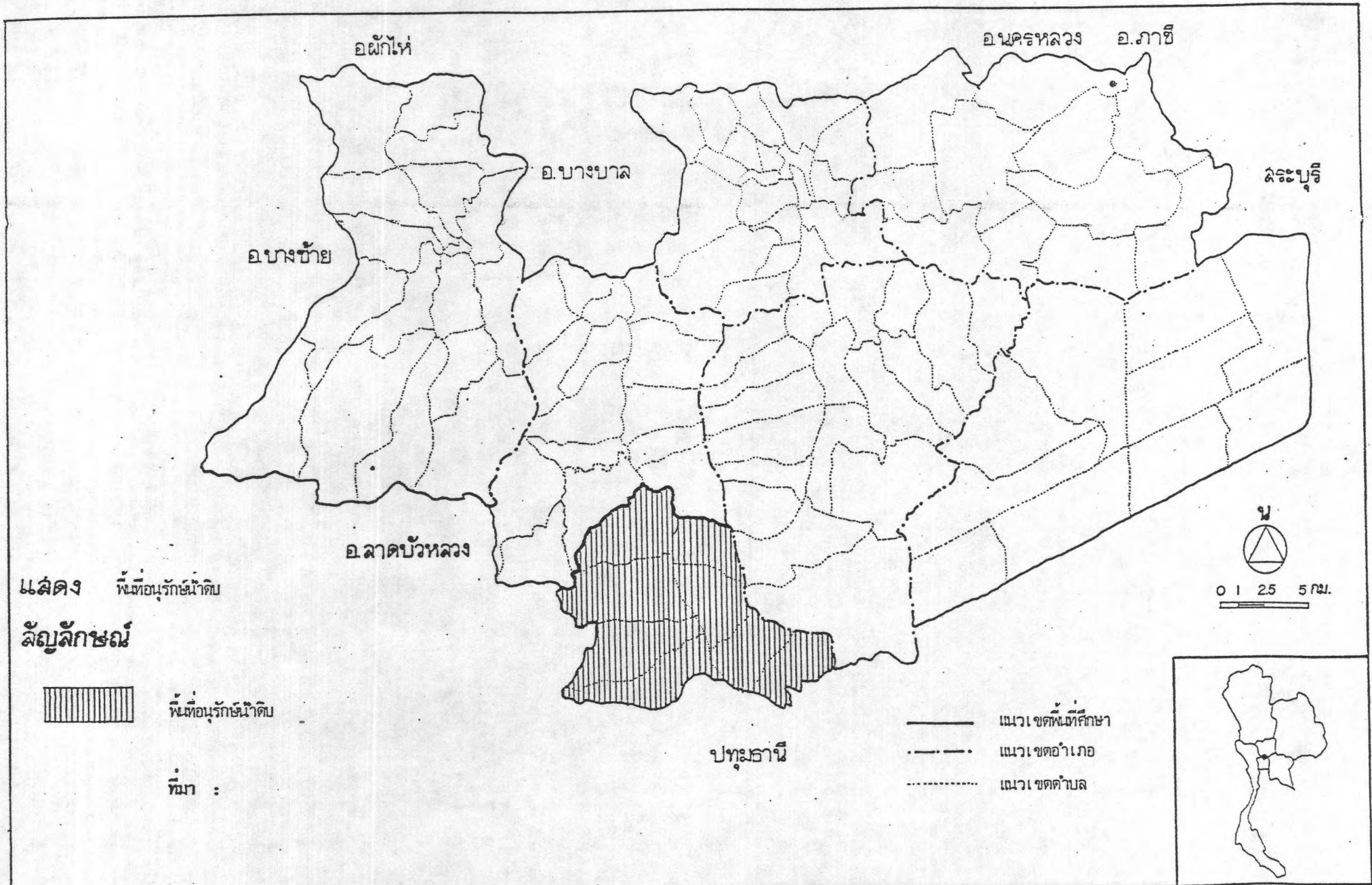
จ. การไร่ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษายังมีการกำหนดเขตการไร่ที่ดินเฉพาะก็จตามกฎหมายหรือมติ ครม. ดังนี้

เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

บริเวณพื้นที่ศึกษาทั้ง 6 อำเภอ นั้น เป็นพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทั้งหมด แต่มีเพียง 39 ตำบล ที่เป็นพื้นที่ในเขตดำเนินการ โดยมีจำนวนพื้นที่รวม 349,590 ไร่ หรือ ร้อยละ 51.01 ของพื้นที่ศึกษา โดยกระจายอยู่ในอำเภอวังน้อยมากที่สุด รองลงมาเป็นอำเภออุทัยและอำเภอเสนา คิดเป็นร้อยละ 37.40 ร้อยละ 25.31 และร้อยละ 11.64 ของพื้นที่เขตดำเนินการในพื้นที่ศึกษา ส่วนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จะมีพื้นที่เขตดำเนินการน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 6.37 รองลงมาเป็น อำเภอ บางไทร ร้อยละ 8.17 และอำเภอบางปะอิน ร้อยละ 11.11 (แผนที่ 3.8)

เขตจัดรูปที่ดิน

เขตจัดรูปที่ดิน หมายถึง เขตที่ได้ออกประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตโครงการจัดรูปที่ดินมี

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.9

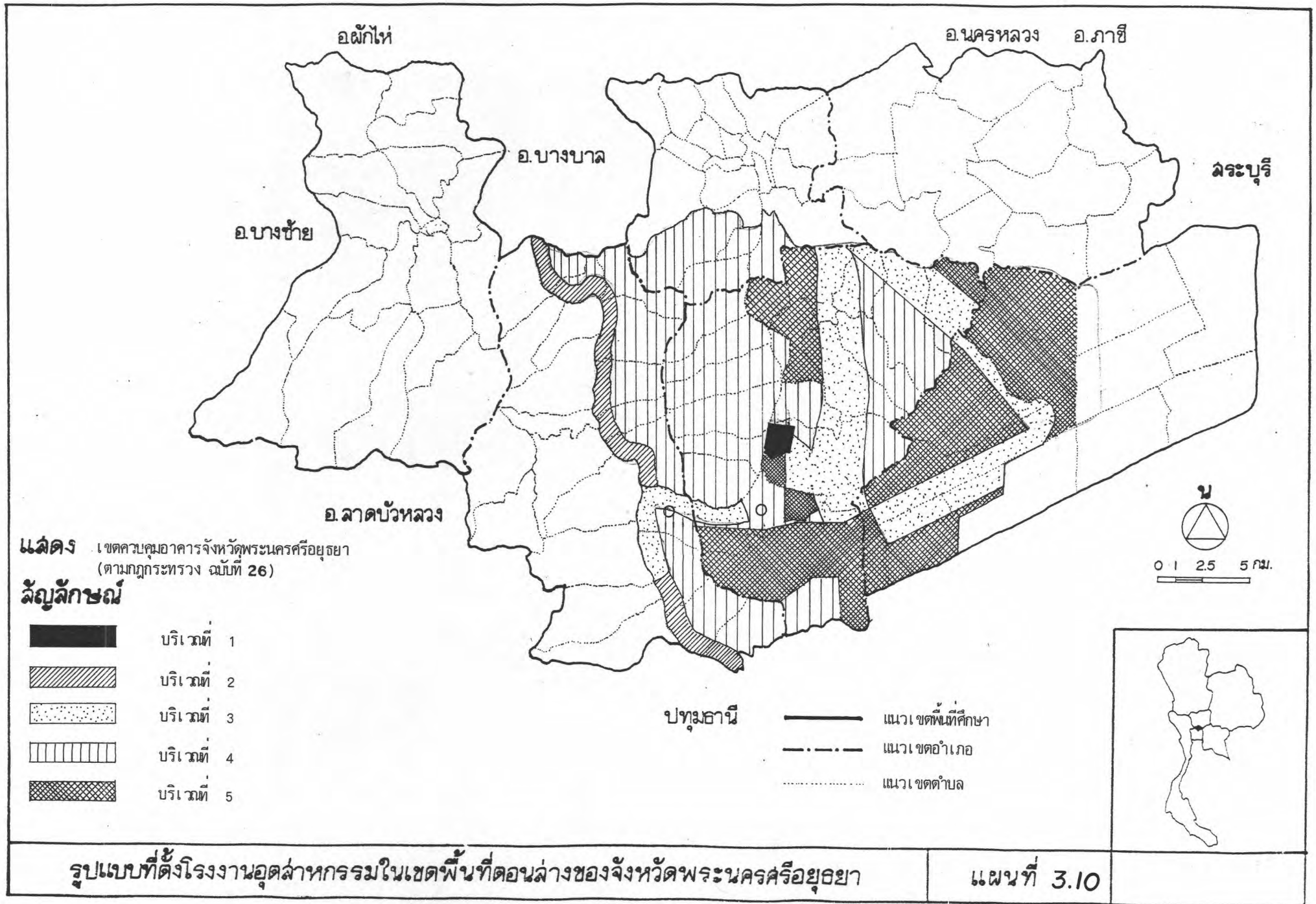
การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างเต็มที่ โดยทำให้ได้รับความสะดวกทั้งทางด้านคมนาคมและการรับส่งน้ำอย่างทั่วถึงทุกแปลง พื้นที่ที่เป็นเขตจัดรูปที่ดินที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาดังอยู่ในเขตบ้านห่อหมก ตำบลห่อหมก อำเภอบางไทร โดยเป็นพื้นที่ที่แปลงเล็กขนาด 1,119 ไร่ หรือ 1.79 ตารางกิโลเมตร หรือ ร้อยละ 0.15 ของพื้นที่ศึกษา ซึ่งเขตดังกล่าวเป็นลักษณะโครงการแปลงตัวอย่างที่จัดทำขึ้นเพียงแห่งเดียวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (แผนที่ 3.8)

เขตอนุรักษ์น้ำดิบเพื่อการประปานครหลวง

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2522 เรื่อง มาตรการอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบเพื่อการประปานครหลวง พ.ศ. 2522 ได้กำหนดพื้นที่บางส่วนของอำเภอบางไทร ได้แก่ ตำบลบางไทร ตำบลไม้ตรา ตำบลบ้านม้า ตำบลโคกช้าง ตำบลราชคราม ตำบลช้างใหญ่ ตำบลโพแดง ตำบลเชียงรากน้อย เป็นเขตอนุรักษ์น้ำดิบเพื่อทำน้ำประปาของการประปานครหลวง และต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2532 ในเรื่องเดียวกันนี้ ให้มีการขยายพื้นที่เขตอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบเพื่อการประปานครหลวงเพิ่มเติม ในพื้นที่บางส่วนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ บริเวณตำบลสนามชัย อำเภอบางไทร และตำบลเกาะเกิด ตำบลบางกะสี ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน โดยยกเว้นพื้นที่ของ 3 ตำบลข้างต้นที่อยู่ห่างศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 ทั้งสองข้าง ข้างละ 1,000 เมตร และยกเว้นพื้นที่ของโรงงานกระดาษบางปะอิน สรุปลงจากมติคณะรัฐมนตรีทั้งสองฉบับกำหนดให้พื้นที่ 12 ตำบล ที่ระบุข้างต้นนั้นซึ่ง เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของพื้นที่ศึกษาเป็นเขตอนุรักษ์น้ำดิบ ๆ โดยเป็นพื้นที่รวม 109,681.25 ไร่ หรือ 175.49 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 14.73 ของพื้นที่ศึกษา ทำให้การพัฒนาพื้นที่ตลอดจนการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณนั้นต้องอยู่ในเงื่อนไขตามมติคณะรัฐมนตรีระบุไว้ (รายละเอียดดูภาคผนวก) (แผนที่ 3.9)

เขตพื้นที่ควบคุมอาคาร

กรมโยธาธิการได้ประกาศเขตควบคุมอาคาร ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 โดยประกาศควบคุมการก่อสร้างอาคารในพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งสำหรับพื้นที่ศึกษานั้นมีพื้นที่ที่อยู่ในเขตควบคุมอาคารตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 26 ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของอำเภอบางไทร อำเภอวังน้อย อำเภอพระนครศรีอยุธยา และพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอบางปะอิน รวมเป็นพื้นที่ประมาณ 265,625 ไร่ หรือ 425 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 35.69 ของพื้นที่ศึกษา การพัฒนาพื้นที่ตลอดจนการก่อสร้างอาคาร

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.10

โรงงานอุตสาหกรรม คลังสินค้า ฯลฯ ต้องเป็นไปตามประกาศเขตควบคุมอาคารดังกล่าว (รายละเอียดภาคผนวก) (แผนที่ 3.10)

เขตการท่องเที่ยว

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวในภาคกลาง หรืออนุภาคสระบุรี ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรีและสุพรรณบุรี มีบทบาทเป็นศูนย์รวมการท่องเที่ยวของจังหวัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เนื่องจากเป็นแหล่งรวมของทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณเกาะเมือง ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่น ในฐานะเป็นราชธานีอันเจริญรุ่งเรืองของไทยในอดีต มีโบราณสถานโบราณวัตถุที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและโบราณคดีเป็นจำนวนมาก เมื่อประกอบเข้ากับธรรมชาติและชีวิตพื้นบ้านไทยภาคกลาง รวมทั้งระยะทางที่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ จึงเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคและประเทศ

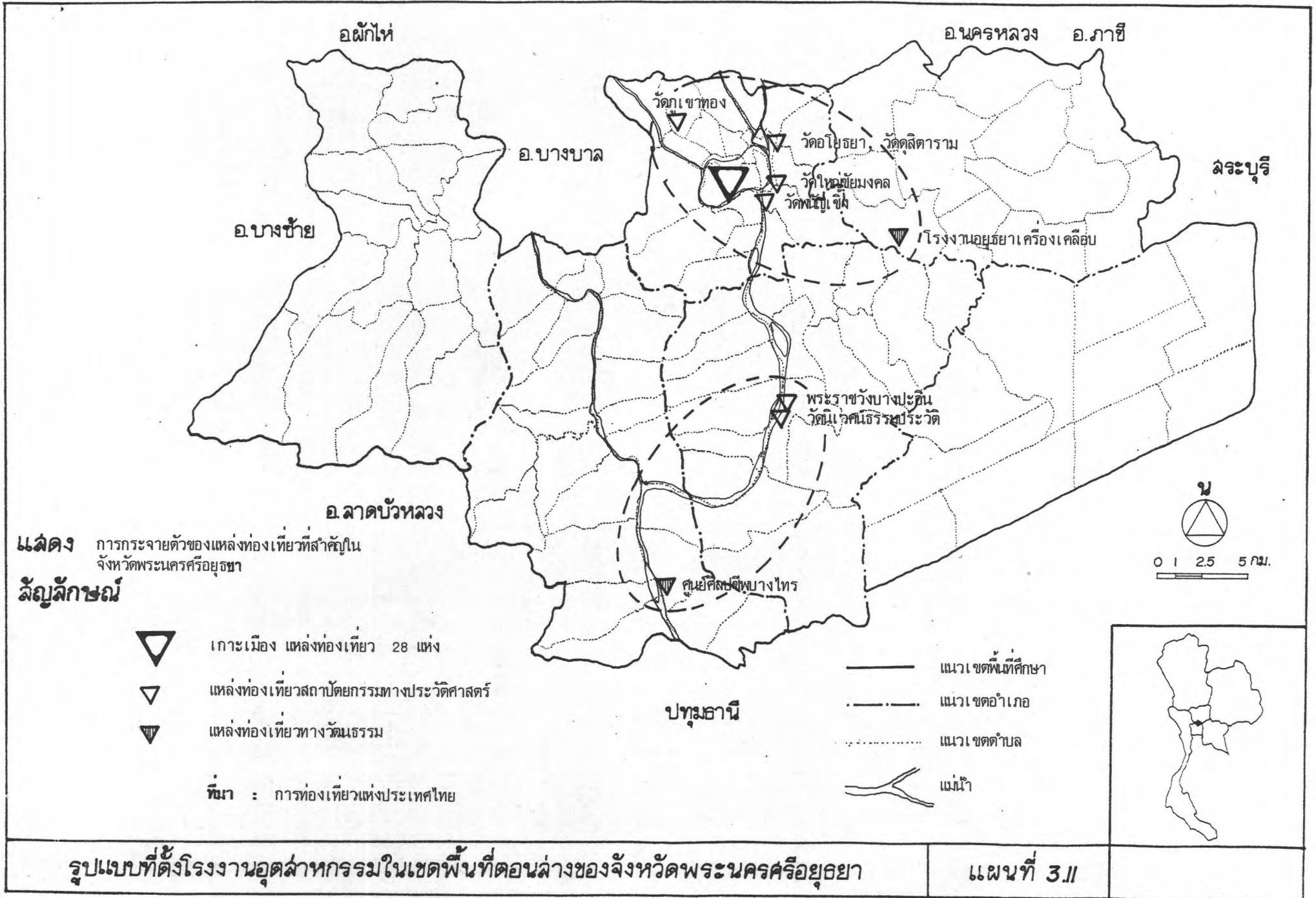
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแหล่งท่องเที่ยวประมาณ 47 แห่ง ในจำนวนนี้กระจายอยู่ในพื้นที่ศึกษาถึง 44 แห่ง กล่าวได้ว่า พื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นอย่างยิ่ง (แผนที่ 3.11)

เมื่อพิจารณาตามลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยว สามารถจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม มีจำนวน 40 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม มีจำนวน 4 แห่ง ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม

ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้กระจายอยู่ในพื้นที่ศึกษา 2 บริเวณ คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวบริเวณอำเภอพระนครศรีอยุธยาและอำเภออุทัย กระจายอยู่ในบริเวณเกาะเมือง และพื้นที่ใกล้เคียงในส่วนของเกาะเมืองซึ่งอยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จะประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 41 แห่ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดโดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม 38 แห่ง อันได้แก่ วัด ต่าง ๆ ตลอดจนพิพิธภัณฑ์ และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม 2 แห่ง คือ บ้านช่างทำเครื่องประดับมุก และศูนย์ประวัติศาสตร์อยุธยา อีกส่วนหนึ่งอยู่ที่ตำบลคานหาม อำเภออุทัย เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม คือ โรงงานอยุธยาเครื่องเคลือบที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาและของที่ระลึก

2. แหล่งท่องเที่ยวบริเวณอำเภอบางปะอินและอำเภอบางไทร ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว

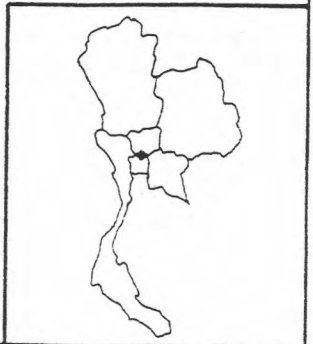
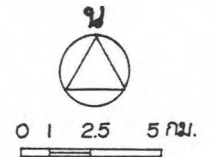
แสดง การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สัญลักษณ์

- ▽ เกาะเมือง แหล่งท่องเที่ยว 28 แห่ง
- ▽ แหล่งท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์
- ▽ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- แนวเขตพื้นที่ศึกษา
- - - - - แนวเขตอำเภอ
- แนวเขตตำบล
- แม่น้ำ

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.11

ประเภทประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม 2 แห่ง คือ พระราชวังบางปะอินและวัดนิเวศน์ธรรมประวัติ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมอีก 1 แห่ง คือ ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบางไทร

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2533 ให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดท่องเที่ยว ตามข้อเสนอของกรอ.จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีผลให้ภาคเอกชนตื่นตัวในการลงทุนด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากนั้นจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอให้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภาคกลางตอนบน และให้ประกาศเป็นเขตส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภาคกลางตอนบนด้วย

เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2534 คณะกรรมการมรดกโลก (THE WORLD HERITAGE COMMITTEE) ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ UNESCO จัดตั้งขึ้นมาเพื่อดูแลและอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีความสำคัญทั่วโลก มีความเห็นให้อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เนื่องจากเป็นแหล่งรวบรวมศิลปกรรมอันทรงคุณค่า เป็นตัวแทนถึงความเยี่ยมยอดการสร้างสรรคงานศิลปะ และแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่ต่อเนื่องทางสถาปัตยกรรมไทย

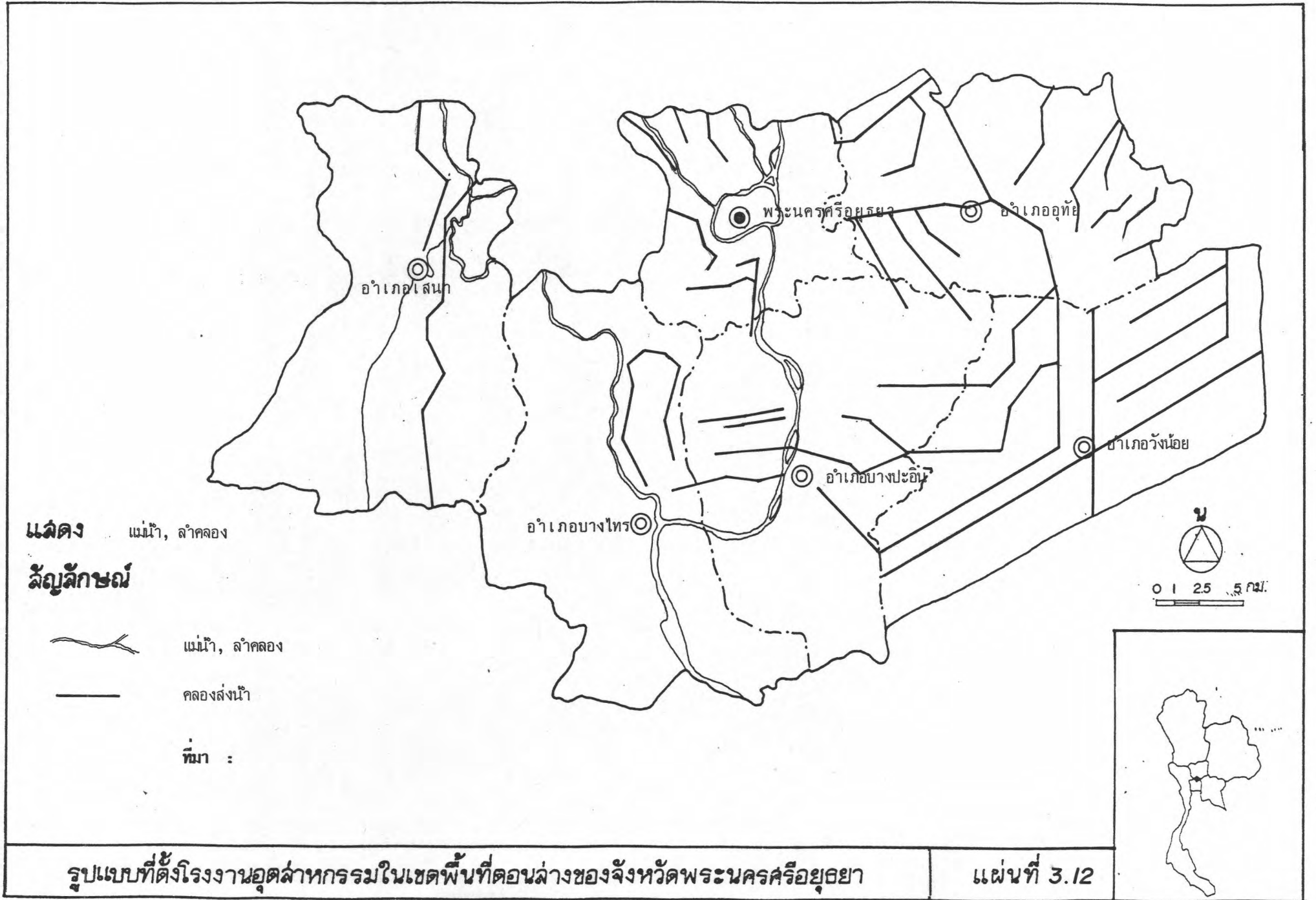
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นที่ตั้งของโบราณสถานสำคัญของ เกาะเมืองมีอาณาเขตประมาณ 1,810 ไร่ หรือ 2.89 ตารางกิโลเมตร หรือเป็นพื้นที่ประมาณ 1 ใน 3 ของเกาะเมือง ถูกประกาศเป็นเขตอุทยานประวัติศาสตร์ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2518 การได้เป็นมรดกโลกของสถานที่แห่งนี้ ย่อมเป็นการยืนยันถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมสูงสุดในระดับชาติ และระดับโลก ซึ่งนอกเหนือจากเกียรติยศและชื่อเสียงที่เป็นความภาคภูมิใจของชาติที่มีสมบัติทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าโดดเด่นแล้ว ยังจะมีผลส่งเสริมต่อเนื่องไปถึงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยด้วย

3.3.6 แหล่งน้ำและการชลประทาน

ในบริเวณพื้นที่ศึกษาสามารถแบ่งประเภทแหล่งน้ำได้เป็น แหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำใต้ดิน

ก. แหล่งน้ำธรรมชาติ

ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำคลอง ท้องบึงต่าง ๆ แม่น้ำสำคัญในบริเวณพื้นที่ศึกษา ได้แก่

- แม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านไหลมาบรรจบกันที่ปากน้ำโพ อําเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และไหลเข้าเขต จ.พระนครศรีอยุธยา ผ่าน อ.บางบาล แล้วแยกเป็น 2 สาย คือ สายแรกผ่าน อ.บางบาล อ.บางไทร ระยะทางประมาณ 68 กิโลเมตร สายที่ 2 ผ่าน อ.บางบาล อ.พระนครศรีอยุธยา อ.บางปะอิน ระยะทางประมาณ 55 กิโลเมตร มาบรรจบกับแม่น้ำสายเดิมที่บ้านบางไทร อ.บางไทรจ.พระนครศรีอยุธยา
- แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากแพรก อ.เมือง จ.ชัยนาทไหลผ่าน จ.สิงห์บุรี จ.อ่างทอง เข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่าน อ.ผักไห่ อ.เสนา และ อ.บางบาล ไหลลงแม่น้ำเจ้าพระยาที่ อําเภอบางไทร ความยาวช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดประมาณ 27 กิโลเมตร
- แม่น้ำป่าสัก เกิดจากเทือกเขาสูงในเขต อ.ด่านซ้าย จ.เลย ไหลผ่าน จ.เพชรบูรณ์ จ.ลพบุรี จ.สระบุรี เข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่าน อ.ท่าเรือ อ.นครหลวง อ.พระนครศรีอยุธยา ออกแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลบ่อมเพชร อ.พระนครศรีอยุธยา ความยาวช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดประมาณ 52 กิโลเมตร
- แม่น้ำลพบุรี แยกจากแม่น้ำลพบุรีที่ ต.รางพุดรา อ.เมือง จ.สิงห์บุรี ผ่านเข้าเขต จ.พระนครศรีอยุธยา ผ่าน อ.บ้านแพรก อ.มหาราช อ.บางปะหัน ไหลไปรวมกับแม่น้ำป่าสักที่วัดตองปุ อ.พระนครศรีอยุธยา ความยาวช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดประมาณ 85 กิโลเมตร

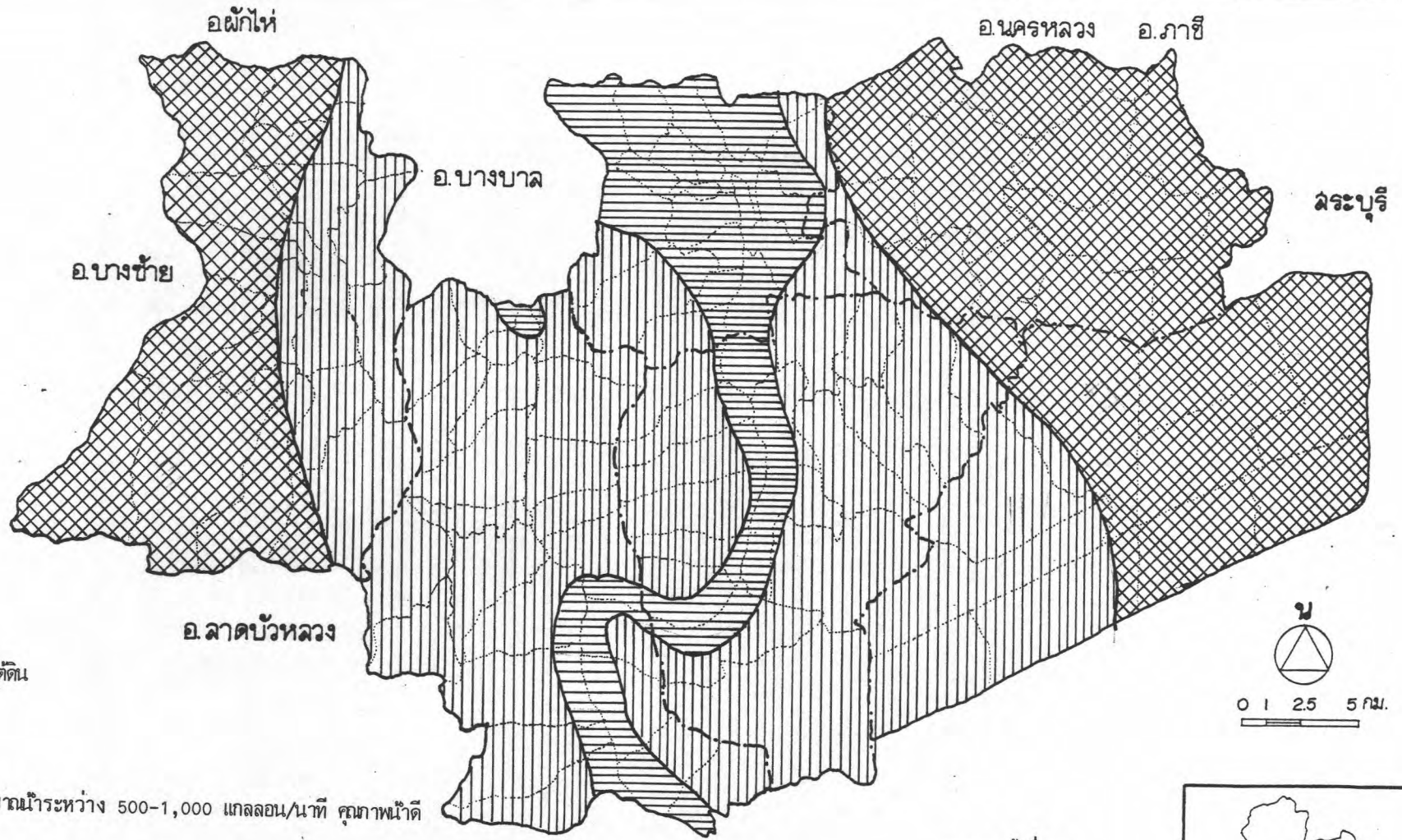
นอกจากแม่น้ำทั้ง 4 สายสำคัญนี้แล้ว ยังมีลำคลองธรรมชาติอีกมากมาย เช่น คลองบางแก้ว คลองเจ้าเจ็ด คลองลาดชะโงก คลองบางหลวง เป็นต้น (แผนที่ 3.12)

ข. แหล่งน้ำใต้ดิน

ลักษณะสภาพน้ำใต้ดินของพื้นที่ศึกษาแบ่งเป็น 4 บริเวณใหญ่ ๆ คือ

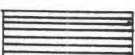

บริเวณที่ 1

เป็นบริเวณที่มีน้ำมาก ระดับปริมาณน้ำสูงมากกว่า 500 แกลลอนต่อนาที ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอ.พระนครศรีอยุธยา อ.อุทัย อ.วังน้อยและอ.เสนาครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของอําเภอบางปะอิน และอําเภอบางไทร

แสดง แหล่งน้ำใต้ดิน

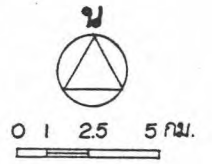
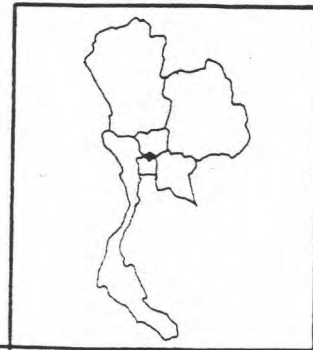
สัญลักษณ์

- ปริมาณน้ำระหว่าง 500-1,000 แกลลอน/นาที่ คุณภาพน้ำดี
- ปริมาณน้ำระหว่าง 45- 200 แกลลอน/นาที่ คุณภาพน้ำดี
- ปริมาณน้ำ 20 แกลลอน/นาที่ คุณภาพน้ำปานกลาง

ปทุมธานี

- แนวเขตพื้นที่ศึกษา
- แนวเขตอำเภอ
- แนวเขตตำบล

ที่มา :

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.13

- บริเวณที่ 2 จะมีปริมาณน้ำระหว่าง 45 - 200 แกลลอนต่อนาที เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของ อำเภอพระนครศรีอยุธยา และพื้นที่บริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ผ่านลงมาอำเภอบางปะอิน และอำเภอบางไทร
- บริเวณที่ 3 จะมีปริมาณน้ำน้อยกว่า 20 แกลลอนต่อนาที คุณภาพน้ำปานกลาง จะเป็นพื้นที่ บริเวณด้านตะวันตกของอำเภอเสนา และด้านตะวันออกของอำเภอมัญจาคีรี และพื้นที่เกือบทั้งหมดของอำเภออุทัย
- บริเวณที่ 4 เป็นบริเวณที่มีปริมาณน้ำน้อยกว่า 20 แกลลอนต่อนาที คุณภาพน้ำดี พื้นที่ศึกษา บริเวณที่มีแหล่งน้ำใต้ดินลักษณะดังกล่าว มีขนาดพื้นที่เล็กมากโดยเป็นเพียง ส่วนหนึ่งของพื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภออุทัย (แผนที่ 3.13)

ค. การชลประทาน

การชลประทานในจังหวัดนี้เริ่มเมื่อปี พ.ศ.2457 โครงการแรก คือ โครงการป่าสักดำเนินการก่อสร้างเขื่อนพระราม 6 กั้นแม่น้ำป่าสัก รวมทั้งประตูน้ำสำหรับการคมนาคม ซึ่งนับเป็นเขื่อนระบายน้ำแห่งแรกในประเทศไทย และต่อมาได้ทำการก่อสร้างโครงการชลประทานต่างๆ ในเขตจ.พระนครศรีอยุธยา เพิ่มขึ้นอีก 12 โครงการรวมเป็น 13 โครงการ สำหรับการชลประทานในเขตพื้นที่ศึกษาอยู่ในเขตโครงการเจ้าพระยาใหญ่ โดยการดำเนินงานของสำนักงานชลประทานที่ 7 จังหวัดชัยนาท และสำนักงานชลประทานที่ 8 จังหวัดลพบุรี มีโครงการย่อยที่ทาหน้าที่ควบคุมการส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตโครงการชลประทาน 9 โครงการ ได้แก่

1. **โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาป่าสักดำ** หน่วยงานตั้งอยู่ที่ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา มีเขื่อนพระราม 6 เป็นอาคารทดน้ำในแม่น้ำป่าสัก ำที่มีระดับน้ำสูงขึ้นเพื่อส่งไปช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกบางส่วนในเขต อำเภอท่าเรือ อำเภอภาชี อำเภออุทัย และอำเภอมัญจาคีรี โครงการนี้จะครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 135,393 ไร่

2. **โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช** หน่วยงานตั้งอยู่ที่ตำบลม่วงหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี มีประตูน้ำปากคลองสายใหญ่รับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา เนื้อเขื่อนเจ้าพระยาใหญ่ส่งผ่านจังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรีและจังหวัดอ่างทอง มาสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อช่วยพื้นที่เพาะปลูกบางส่วนในเขต อ.มหาราช อ.บางปะหัน อ.บ้านแพรก อ.บางบาลและอ.พระนครศรีอยุธยา โครงการครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 88,474 ไร่

3. **โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเรียงราง** ห้วยงานตั้งอยู่ตำบลสร้างโคก อำเภอบ้านหมอจ.สระบุรี มีเขื่อนทดน้ำในคลองอนุศาสนันท์ ๓ ที่มีระดับสูงชัน เพื่อส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูก บางส่วนในเขตอ.มหาราชอ.บางปะหัน อ.ท่าเรือ อ.นครหลวง และอ.พระนครศรีอยุธยาโครงการครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 57,642 ไร่

4. **โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครหลวง** ห้วยงานอยู่ที่ตำบลลาไทร อำเภอวังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา มีที่ระบายน้ำจากคลองระพีพัฒน์ เข้าคลองสายใหญ่ เพื่อส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกบางส่วนในเขต อ.ท่าเรือ อ.ภาชี อ.นครหลวง อ.พระนครศรีอยุธยา อ.อุทัย อ.วังน้อย อ.บางปะอินโครงการครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 214,483 ไร่

5. **โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตเหนือ** ห้วยงานตั้งอยู่ที่ตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา มีเขื่อนทดน้ำในคลองระพีพัฒน์ เพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขตอำเภอวังน้อย โครงการครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 32,173 ไร่

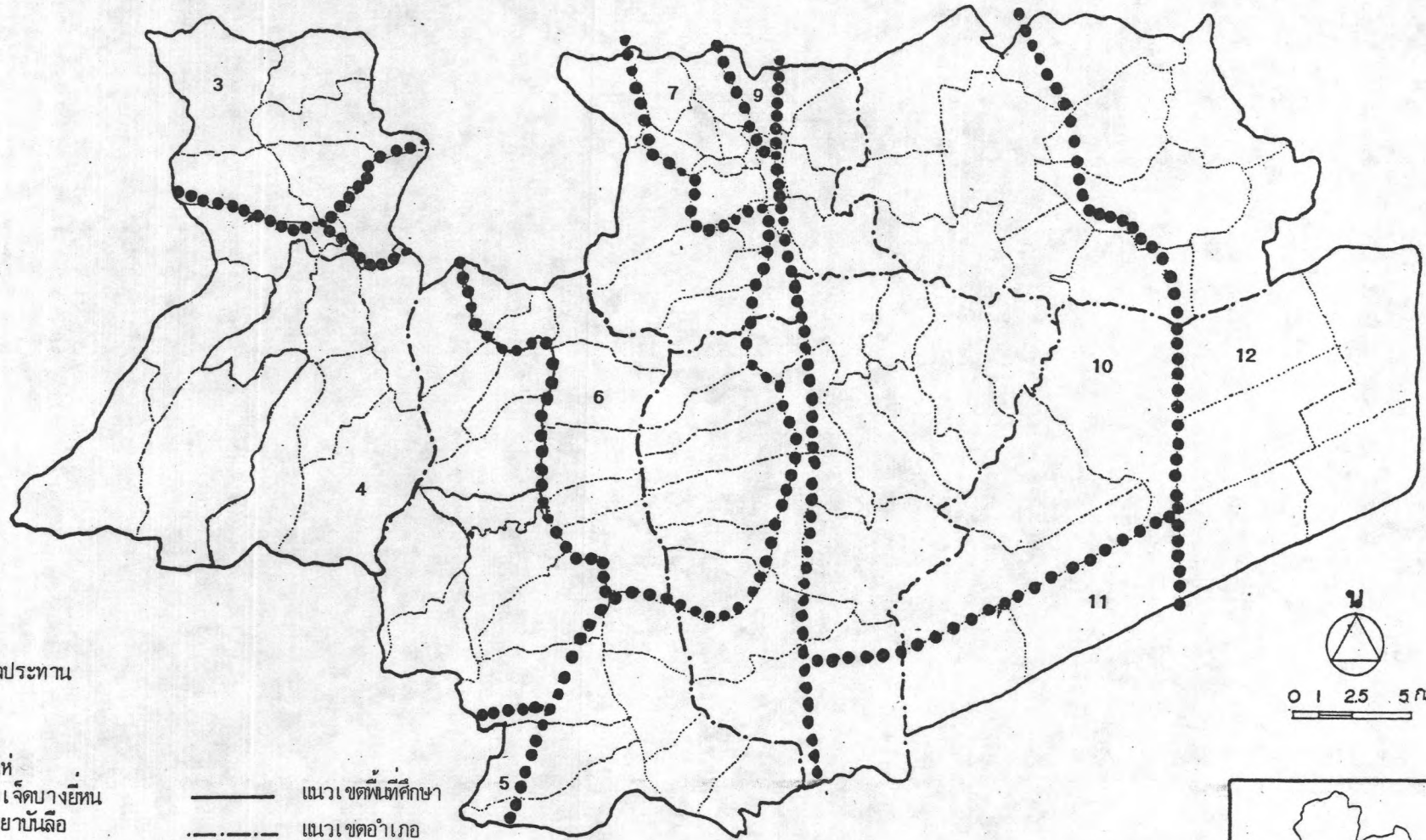
6. **โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาผักไห่** ห้วยงานตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านใหญ่ อำเภอผักไห่จ.พระนครศรีอยุธยา มีเขื่อนทดน้ำในแม่น้ำน้อยที่มีระดับสูงชัน เพื่อส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกบางส่วนใน อ.ผักไห่ อ.เสนา อ.บางซ้าย อ.ลาดบัวหลวง อ.บางบาล โครงการครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 131,371ไร่

7. **โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางบาล** ห้วยงานตั้งอยู่ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา มีสถานีสูบน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำน้อย เพื่อส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกบางส่วนใน อ.พระนครศรีอยุธยา อ.บางบาลอ.เสนา อ.บางปะอิน และอ.บางไทร โครงการครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 123,328 ไร่

8. **โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเจ้าเจ็ดบางยี่หน** ห้วยงานตั้งอยู่ที่ตำบลไม้ตรา จ.พระนครศรีอยุธยา มีประตูเก็บกักน้ำในทุ่ง เพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกบางส่วนในอ.เสนา อ.บางซ้าย อ.ลาดบัวหลวง อ.บางบาลและอ.บางไทร โครงการครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 261,401 ไร่

9. **โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรลือ** ห้วยงานตั้งอยู่ที่ตำบลบางรักใหญ่ อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี มีประตูเก็บกักน้ำในทุ่ง เพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขต อ.บางไทร อ.ลาดบัวหลวงโครงการครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 44,237 ไร่

สำหรับโครงการส่งน้ำฯ ลำดับที่ 1 - 5 จะอยู่ในการดำเนินการของสำนักงานชลประทานที่ 7 ส่วนโครงการส่งน้ำฯ ลำดับที่ 6 - 9 จะอยู่ในการดำเนินการของสำนัก

แสดง โครงการชลประทาน

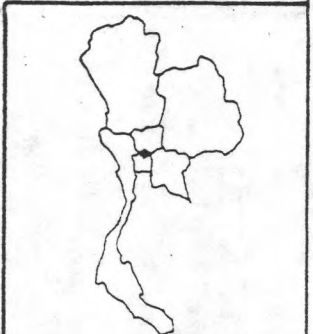
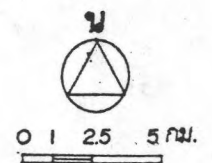
สัญลักษณ์

- 3 โครงการผักไห่
- 4 โครงการเจ้าเจ็ดบางยี่หน
- 5 โครงการพระยาน้ำลือ
- 6 โครงการบางบาล
- 7 โครงการหาราช
- 9 โครงการเริงราง
- 10 โครงการนครหลวง
- 11 โครงการรังสิตเหนือ
- 12 โครงการป่าสักใต้

- แนวเขตพื้นที่ศึกษา
- - - - - แนวเขตอำเภอบ
- แนวเขตตำบล

●●●●● เส้นแบ่งโครงการ

ที่มา : สำนักงานชลประทาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.14

งานชลประทานที่ 8 เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอในพื้นที่ศึกษา พบว่าอำเภอพระนครศรีอยุธยาจะมีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช เริงรางและนครหลวง อ.บางปะหันจะอยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครหลวงและบางบาล อ.บางไทรจะอยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางบาล เจ้าเจ็ด บางยี่หน และพระยาบรรลือ อ.อุทัย อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาป่าสักใต้และนครหลวง อ.วังน้อยจะอยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาป่าสักใต้ นครหลวงและรังสิตเหนือ ส่วน อ.เสนา อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาผักไห่ บางบาลและเจ้าเจ็ดบางยี่หน (แผนที่ 3.14)

แม่น้ำธรรมชาติที่ใช้ในโครงการชลประทาน คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย และแม่น้ำป่าสัก แต่เดิมระบบชลประทานของโครงการสามารถส่งน้ำให้แก่พื้นที่เกษตรกรรมทั้งในฤดูฝน และฤดูแล้ง โดยในฤดูแล้งสามารถทำนาปรังได้เพียงบางพื้นที่แต่ในปัจจุบันเนื่องจากปัญหาการขาดแคลนน้ำจึงมีแนวโน้มที่จะไม่มีพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทาน เพื่อทำนาปรังในฤดูแล้งต่อไปอีก

3.4 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

3.4.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงเป็นอันดับสองของภาคกลาง ในปี พ.ศ. 2532 มีมูลค่าทั้งสิ้น 5,221,757,000 บาท หรือร้อยละ 19.48 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคกลาง รองมาจากสระบุรีซึ่งมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของภาคกลางคือ 10,081,084 บาท เมื่อพิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในรายสาขา พบว่า มูลค่าในสาขาการค้าส่งและค้าปลีก มีมูลค่าสูงสุดคือ 1,115,499,000 บาท รองลงมาคือ สาขาการบริการมูลค่า 676,203,000 บาท และสาขาอุตสาหกรรม มูลค่า 622,697,000 บาท (ตารางที่ 3.7 และ 3.8)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในรายสาขากับภาคกลาง โดยการหาค่าความชำนาญ (LQ) พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่มีสาขาประมง เป็นสาขานำทางเศรษฐกิจของภาค เนื่องจากมีค่าความชำนาญพิเศษมากกว่า 1 ซึ่งหมายความว่ามีความชำนาญพิเศษมากกว่าภาค มี

ตารางที่ 3.7

โครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในภาคกลาง ณ.ราคาตั้งที่ พศ.2515

หน่วย : 1,000 บาท

หน่วย : 1,000 คน

จังหวัด	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม	จำนวนประชากร	รายได้ต่อหัวประชากร
สระบุรี	10,081,084	501	20,122
ชัยนาท	2,719,348	339	8,022
พระนครศรีอยุธยา	5,221,757	648	8,058
สิงห์บุรี	1,737,471	220	7,898
อ่างทอง	1,915,170	265	7,227
ลพบุรี	5,122,749	708	7,236
ภาคกลาง	26,797,579	2,681	9,995

ที่มา ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.8

โครงการผลิตก๊าซชีวภาพรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและภาคกลาง ม.ราคาคงที่ พศ.2515

จําแนกตามโครงการผลิต พศ.2532 และเปรียบเทียบความคุ้มค่าพิเศษ(LQ)

หน่วย : 1,000 บาท

หน่วย : 1,000 ตม

สาขาการผลิต	อยุธยา	ภาคกลาง	เปรียบเทียบ
			ความคุ้มค่า : อยุธยากับภาคกลาง (LQ)
กิจกรรม	676,203	3,937,437	0.88
บ่อฝัง	156,654	644,801	1.25
ประมง	42,471	108,883	2.00
ป่าไม้	22	1,946	0.06
บริการทางการเกษตร	22,427	235,395	0.49
การแปรรูปผลิตผลเกษตร	85,858	408,491	1.08
เหมืองแร่และขอยหิน	520,281	3,299,772	0.81
อุตสาหกรรม	622,697	4,767,746	0.67
การค้าส่งและค้าปลีก	1,115,499	4,684,046	1.22
การบริการ	526,259	2,306,737	1.17
ก่อสร้าง	139,273	644,979	1.11
ไฟฟ้าและประปา	340,727	1,360,136	1.29
การคมนาคมขนส่ง	313,520	1,197,963	1.34
ธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์	168,956	630,996	1.37
ที่อยู่อาศัย	250,326	1,066,368	1.20
การบริหารและการป้องกันประเทศ	240,584	1,501,883	0.82
รวม	5,221,757	26,797,579	1.00
มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชากรมต่อหัวประชากร	8,058	9,995	
ประชากร(1,000 ตม)	648	2,681	

ที่มา ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การส่งออกในสาขานี้ และ เป็นงานเศรษฐกิจของจังหวัด รองลงมาคือสาขาธนาคารประกันภัยและ อสังหาริมทรัพย์ สาขาคมนาคมขนส่ง โดยมีค่าความชำนาญพิเศษเท่ากับ 2.00, 1.37 และ 1.34 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีสาขาไฟฟ้าและประปา สาขาปศุสัตว์ การค้าส่งและค้าปลีก ที่อยู่อาศัย การบริการ ก่อสร้างและแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นสาขา ที่มีค่าความชำนาญพิเศษมากกว่าการผลิตของภาคทั้งสิ้น ส่วนสาขาที่เหลือนอกจากสาขาเหล่านี้จะมีความชำนาญน้อยกว่าภาค

การที่สาขาประมง เป็นสาขาที่มีความชำนาญมากกว่าสาขาอื่น ๆ เนื่องจากจังหวัดพระ นครศรีอยุธยา มีสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการทำการประมง คือ เป็นที่ราบลุ่มมีแหล่งน้ำ ธรรมชาติแม่น้ำ คู คลอง มากมายรวมถึงการมีแหล่งน้ำจากโครงการชลประทานด้วย จึงเหมาะ แก่การทำประมงน้ำจืด มีการเพาะ เลี้ยงปลา กุ้ง และสัตว์น้ำอื่น ๆ โดยเลี้ยงทั้งในลักษณะขุดบ่อ ทาฟาร์ม หรือเลี้ยงในแหล่งน้ำธรรมชาติ นอกเหนือจากการเพาะ เลี้ยงแล้วยังมีการจับสัตว์น้ำ จากแหล่งน้ำธรรมชาติต่าง ๆ ในปริมาณสูงด้วย ซึ่งสัตว์น้ำที่เพาะ เลี้ยงและจากการจับขึ้นมา นี้ ถูกส่งออกไปจำหน่ายเป็นรายได้ให้แก่เกษตรกร และเป็นมูลค่าเศรษฐกิจทางสาขาประมง ส่วนสา ขาธนาคารประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ที่มีความชำนาญสูงกว่าภาคนี้ มีดัชนีตัวหนึ่งที่ใช้ชี้ให้เห็นถึง ความเป็นศูนย์กลางธนาคาร สถาบันการเงินและธุรกิจประกันภัยของจังหวัด ด้วยการเป็นที่ตั้ง ของธนาคารพาณิชย์ถึง 45 แห่ง ในจำนวนนี้มีธนาคารออมสินถึง 15 แห่ง ซึ่งมากกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลาง กิจการในสาขาธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์ จะเป็นสิ่งที่เอื้ออา วยความสะดวกต่อการพัฒนาธุรกิจการลงทุนของจังหวัด โดยเฉพาะธนาคารและสถาบันการเงิน ต่าง ๆ เป็นแหล่งเงินเชื่อสำคัญแก่นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ เกษตรกรและประชาชนทั่วไปในการกู้ ยืมเงินลงทุน รวมทั้งการบริการทางการเงินรูปแบบอื่นๆ ของสถาบันทางการเงิน ที่เอื้ออำนวย ให้อุตสาหกรรมและธุรกิจ การค้าเกิดความเติบโต และคล่องตัวขึ้น

3.4.2 รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล

ประชากรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงเป็นอันดับสอง ของ ภาคกลาง กล่าวคือในปี พ.ศ. 2532 มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงถึง 8,058 บาทต่อปี ต่ำกว่า รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของภาคกลางที่มีค่า 9,995 บาทต่อปี ประมาณ 1,937 บาท หรือ ร้อยละ

3.4.3 การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมในรายสาขาการผลิตของจังหวัด ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2532 พบว่าสาขาการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงสุดได้แก่ สาขาธนาคารประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ รองลงมาคือสาขาไฟฟ้าและประปา สาขาเหมืองแร่และการย่อยหินซึ่งการขยายตัวของสาขาดังกล่าว เกี่ยวข้องกับการที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมาก ทั้งด้านอุตสาหกรรมและธุรกิจการค้า ซึ่งกิจการเหล่านี้ต้องการบริการจากสถาบันการเงินเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจในรูปแบบต่างๆ การขยายตัวของเศรษฐกิจของจังหวัด จึงทำให้สาขาดังกล่าว มีการขยายตัวในภาวะที่สูงขึ้นด้วย พร้อมกันนี้มีการเจริญเติบโตของประชากรในแต่ละชุมชนและการเพิ่มขึ้นของธุรกิจ การค้า อุตสาหกรรมและบริการต่างๆ ล้วนมีผลทำให้เกิดความต้องการทางด้านสาธารณูปโภค เช่นไฟฟ้าและประปาเพิ่มมากขึ้นด้วย ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าในสาขาไฟฟ้าและประปาในลักษณะที่เพิ่มขึ้นมาก สำหรับสาขาเหมืองแร่ที่มีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงขึ้นเป็นอันดับสามนั้น เป็นผลมาจากกิจการอุตสาหกรรมแม่เฒ่าเจ้าพระยา ซึ่งทรายที่ได้เป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัด

3.4.4 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัด

ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น มีสาขาการผลิตที่สำคัญที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดอย่างมาก 3 สาขาด้วยกันได้แก่ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาการบริการ และสาขาอุตสาหกรรม โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเป็นร้อยละ 21.36, 12.95, 11.93 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.9)

1. สาขาการค้าส่งและค้าปลีก เป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 เมื่อพิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม คือ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี พ.ศ. 2532 จำนวน 1,115,499,000 บาท หรือ ร้อยละ 21.36 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมด

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผู้ประกอบการค้าอยู่มากพอสมควร โดยเฉพาะการประกอบการค้าขายนั้นมีเป็นจำนวนมาก ทั้งร้านขายปลีกขายส่งและร้านค้าย่อยต่าง ๆ

ตารางที่ 3.9

โครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ.ราคาคงที่ พศ.2524 พศ.2531 พศ.2532

จำแนกตามโครงสร้างการผลิต

หน่วย : 1,000 บาท

หน่วย : 1,000 คน

สาขาการผลิต	2524		2532		การเปลี่ยนแปลง
	ร้อยละ		ร้อยละ		(ร้อยละต่อปี)
กสิกรรม	483,508	13.95	676,203	12.95	4.98
ปศุสัตว์	72,252	2.08	156,654	3.00	14.60
ประมง	50,145	1.45	42,471	0.81	-1.91
ป่าไม้	0	0.00	22	0.00 *	
บริการทางการเกษตร	26,037	0.75	22,427	0.43	-1.73
การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร	51,357	1.48	85,858	1.64	8.40
เหมืองแร่และขุดหิน	191,810	5.53	520,281	9.96	21.41
อุตสาหกรรม	606,293	17.49	622,697	11.93	0.34
การค้าส่งและค้าปลีก	728,790	21.03	1,115,499	21.36	6.63
การบริการ	332,226	9.59	526,259	10.08	7.30
ก่อสร้าง	153,857	4.44	139,273	2.67	-1.18
ไฟฟ้าและประปา	97,143	2.80	340,727	6.53	31.34
การคมนาคมขนส่ง	206,877	5.97	313,520	6.00	6.44
ธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์	44,464	1.28	168,956	3.24	35.00
ที่อยู่อาศัย	205,969	5.94	250,326	4.79	2.69
การบริหารและการป้องกันประเทศ	214,881	6.20	240,584	4.61	1.50
รวม	3,465,609	100.00	5,221,757	100.00	6.33
มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชากรต่อหัวประชากร	5,581		8,058		
ประชากร(1,000 คน)	621		648		

ที่มา ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้ประกอบการร้านค้าจะทำการรับซื้อสินค้า ข้าวของ เครื่องมือ เครื่องใช้ พืชผัก ผลไม้ ต่าง ๆ ทั้งจากในท้องถิ่นและนำมาจำหน่ายในตลาดท้องถิ่น ทั้งในลักษณะการค้าส่งและค้าปลีก สินค้าและผลผลิตจากการเกษตรบางชนิดก็ถูกส่งไปจำหน่ายยังตลาดภายนอกโดยเฉพาะ จังหวัดใกล้เคียงที่มีเขตติดต่อกัน และกรุงเทพฯด้วยการขนส่งสินค้าทางบกเป็นส่วนใหญ่ การที่การค้าส่งและการค้าปลีกมีภาวะค่อนข้างดี การค้าขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งในระดับค้าส่งและค้าปลีกเป็นผลมาจากการที่เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น เนื่องจากระดับราคาซื้อขายผลผลิตอยู่ในระดับสูง และจากการที่ประชากรส่วนหนึ่งมีรายได้จากภาคอุตสาหกรรมส่งผลให้อำนาจซื้อโดยรวม เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับสูง ย่างการค้าได้เกิดขึ้นและขยายตัวตามการขยายตัวของแหล่งชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผู้จดทะเบียนธุรกิจการค้าและบริการในปี พ.ศ. 2534 ประมาณ 10,044 ราย ประกอบด้วยผู้จดทะเบียนพาณิชย์ 9,245 ราย บริษัทมหาชน 2 ราย บริษัทจำกัด 284 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 485 ราย และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 278 ราย

2. **สาขาสีกรรม** เป็นสาขาการผลิตที่สำคัญเป็นอันดับสองของจังหวัด เมื่อพิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมมีมูลค่าถึง 676,203,000 บาทหรือร้อยละ 12.95 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ทั้งจังหวัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในสาขาการผลิตนี้ โดยมีจำนวนประมาณร้อยละ 70 ของประชากรทั้งจังหวัด การกสิกรรมที่สำคัญคือ การเพาะปลูกข้าว ซึ่งถือเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญและเก่าแก่ของจังหวัด นอกจากนี้มีการทำการเพาะปลูกพืชอื่น ๆ เช่น สวนผลไม้ และทำไร่ ในช่วงว่างจากการทำนา มีการปลูกข้าวโพด ถั่วเขียว พืชผัก และเพาะเลี้ยงเห็ดฟาง เป็นพืชเสริมรายได้จากภาคกสิกรรม เดิมนั้นข้าวเป็นตัวแปรที่สำคัญในการชี้วัดเศรษฐกิจของจังหวัด แต่ในปัจจุบันนี้เนื่องจากการประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมของประชากรในจังหวัดมีมากขึ้น รายได้จากสาขาอุตสาหกรรมจึงเริ่มแทรกและขยายบทบาทต่อเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้นเรื่อย ๆ

3. **สาขาอุตสาหกรรม** เป็นสาขาที่มีความสำคัญเป็นอันดับสาม รองจากการค้าส่งและค้าปลีกและสาขาสีกรรม มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่ากับ 622,697,000 บาท หรือร้อยละ 11.93 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ในอดีตจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ไม่มาก อุตสาหกรรมจึงไม่ใช่อุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเท่าใดนัก แต่ในปัจจุบันสาขาอุตสาหกรรมมีการขยายตัวอย่างมากทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดมีทำเลที่ตั้งที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพฯ และมีปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนด้านอุตสาหกรรมมาที่มำตั้งในพื้นที่เช่น ราคาที่ดินแรงงาน วัตถุดิบ เป็นต้นทำให้จังหวัดเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับบริการขยายตัวของอุตสาหกรรมจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตลอดจน

การขยายโรงงานของชาวต่างชาติที่เลือกมาลงทุนในประเทศไทย ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี และมีโครงสร้างประเภทอุตสาหกรรมที่หลากหลายขึ้น โรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งงานที่หารายได้ให้แก่ประชาชนในจังหวัดและทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในสาขาอุตสาหกรรมสูงขึ้น นอกจากสาขาการผลิตที่สำคัญทั้ง 3 สาขาแล้ว ยังมีสาขาการผลิตที่มีความสำคัญ อันเนื่องมาจากการขยายตัวมากเมื่อพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในระหว่างปีพ.ศ. 2524 และ 2532 ได้แก่ สาขาธนาคารประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ สาขาไฟฟ้าและประปา สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน และสาขาปุ๋ยสัตว์ ซึ่งมีค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมคิดเป็นร้อยละ 35.00, 31.34, 21.41 และ 14.60 ตามลำดับ

3.4.5 การวิเคราะห์สาขาการผลิตในโครงสร้างของจังหวัด

เป็นการพิจารณาสาขาการผลิตแต่ละสาขาและวิเคราะห์ว่า สาขาใดควรที่จะได้รับการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา โดยใช้อำนาจวิเคราะห์ส่วนแบ่งส่วนโอน (SHIFT AND SHARE ANALYSIS) ซึ่งวิธีดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์ที่อธิบายลักษณะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดนั้นมาจากส่วนประกอบ 2 ส่วนคือ ส่วนแบ่งและส่วนโอน

1. ส่วนแบ่ง (SHARE COMPONENT) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความเจริญทางเศรษฐกิจของจังหวัดกับความเจริญทางเศรษฐกิจส่วนรวมของภาค โดยส่วนแบ่งนี้เป็นความเจริญเติบโตของจังหวัดที่เกิดจากการเติบโตทั้งหมดของภาค

2. ส่วนโอน (SHIFT COMPONENT) เป็นความเจริญเติบโตของจังหวัดนั้นเองซึ่ง เป็นผลมาจากส่วนโอนตามสัดส่วน หรือส่วนโอนแตกต่าง

- ส่วนโอนตามสัดส่วน (PROPORTIONAL SHIFT) จะบอกให้ทราบถึงความเจริญของจังหวัด เกิดจากลักษณะการขยายตัวช้าหรือเร็วของการผลิต สาขาใดสาขาหนึ่งของเศรษฐกิจส่วนรวม เมื่อเปรียบเทียบกับความเจริญของผลผลิตรวมของภาค

ถ้าค่าของ $P - \text{SHIFT}$ นี้ถ้าเป็น + แสดงว่าจังหวัดมีอุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่ออกขยายตัวเร็ว

ถ้าค่าของ $P - \text{SHIFT}$ นี้ถ้าเป็น - แสดงว่าจังหวัดมีอุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่ออกขยายตัวช้า

- ส่วนโอนแตกต่าง (DIFFERENTIAL OR LOCATIONAL SHIFT) บอกให้ทราบถึงความเจริญของจังหวัด ที่เกิดจากความได้เปรียบด้านที่ตั้งหรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ของการผลิตเฉพาะสาขาหนึ่ง ๆ ของจังหวัด เปรียบเทียบกับการผลิตในสาขาเดียวกันของภาค

ถ้าค่าของ D-SHIFT เป็น + จะบอกว่ามีอุตสาหกรรมอะไรบ้าง ที่เติบโตเร็วในจังหวัดนั้นมากกว่าจังหวัดอื่นที่มีโครงสร้างทางการผลิตแบบเดียวกัน (ได้เปรียบในเรื่องที่ตั้ง)

ถ้าค่าของ D-SHIFT เป็น - จะบอกว่ามีอุตสาหกรรมอะไรบ้างที่เติบโตช้าในจังหวัดนั้นมากกว่าจังหวัดอื่น ที่มีโครงสร้างการผลิตแบบเดียวกัน (เสียเปรียบในเรื่องที่ตั้ง)

องค์ประกอบทั้งสามสามารถแสดงในรูปสมการดังนี้ คือ

$$\begin{aligned} \text{เมื่อ} \quad \text{Share} &= S_{ij} \left(\text{GDP}^* / \text{GDP} \right) - 1 \\ \text{Proportionality Shift} &= S_{ij} \left(S_i^* / S_i \right) - \left(\text{GDP}^* / \text{GDP} \right) \\ \text{Differential Shift} &= S_{ij} \left(S_{ij}^* / S_{ij} \right) - \left(S_i^* / S_i \right) \end{aligned}$$

$$\text{จะได้ว่า} \quad S_{ij}^* = S_{ij} + S_{ij}^*$$

$$S_{ij} = S_{ij} \left[\frac{\text{GRP}^*}{\text{GRP}} - 1 \right] + S_{ij} \left[\frac{S_i^*}{S_i} - \frac{\text{GRP}^*}{\text{GRP}} \right] + S_{ij} \left[\frac{S_{ij}^*}{S_{ij}} - \frac{S_i^*}{S_i} \right]$$

- โดยที่
- GRP = ผลิตภัณฑ์ภาคเบื้องต้น ในตอนต้นของช่วงเวลาที่วิเคราะห์
 - GRP* = ผลิตภัณฑ์ภาคในเบื้องต้น ในตอนปลายของช่วงเวลาที่วิเคราะห์
 - S_i = มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรม ที่ i ในตอนต้นช่วงเวลา
 - S_i^* = มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมที่ i ในตอนปลายช่วงเวลา
 - S_{ij} = มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเพิ่มที่ i ในจังหวัด j ในตอนต้นช่วงเวลา
 - S_{ij}^* = มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเพิ่มที่ i ในจังหวัด j ในตอนปลายช่วงเวลา

+ PS

อุตสาหกรรม (271,602.30-606,848.24)	เหมืองแร่และหินย่อย (98,622.80 118,598.40)
	ไฟฟ้าและประปา (174,003.78 13,237.28)
	ธนาคารประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์
	(54,223.83 44,479.05)

เป็นสาขาเศรษฐกิจที่มี	ลักษณะ ; เป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวรวดเร็ว
ลักษณะ ; เป็นการขยายตัวเร็วและมีการเติบโตเร็วกว่าจังหวัดอื่นที่มีโครงสร้างแบบเดียวกัน	และมีการเติบโตเร็วกว่าจังหวัดอื่นที่มีโครงสร้างแบบเดียวกัน
;ที่ตั้ง เสียเปรียบ	;ที่ตั้ง ได้เปรียบ

- DS ----- + DS

ประมง (-31,864.64 -4,893.46)	กลีกรรรม (-212,817.86 125,078.22)
บริการทางการเกษตร (-18,483.68 -227.78)	ปศุสัตว์ (-3,615.86 46,111.70)
การค้าส่งและค้าปลีก (-4,216.64 -31,772.56)	การแปรรูปผลผลิตการเกษตร
ก่อสร้าง (-32,751.58 -71,069.48)	(-2,893.59 7,607.53)
ที่อยู่อาศัย (-67,858.54 -7,246.48)	การบริการ (-15,066.79 16,408.71)
การบริหารและป้องกันประเทศ	การคมนาคมขนส่ง (-48,356.62 35,010.96)
(-56,817.39 -42,110.59)	

ลักษณะ ; เป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวช้าและมีการเติบโตช้ากว่าจังหวัดอื่นที่มีโครงสร้างแบบเดียวกัน	ลักษณะ ; เป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวช้าและมีการเติบโตช้ากว่าจังหวัดอื่น ที่มีโครงสร้างแบบเดียวกัน
;ที่ตั้ง เสียเปรียบ	;ที่ตั้ง ได้เปรียบ

-PS

แผนภูมิ 3.2 โครงสร้างและที่ตั้งสาขาการผลิต จากการพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมด้วยการวิเคราะห์ ส่วนแบ่ง

และการโอน (SHIFT AND SHARE ANALYSIS)

จากการวิเคราะห์ด้วยวิธี (SHIFT AND SHARE ANALYSIS) พบว่าลักษณะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงปี พ.ศ. 2524 - 2532 นั้นมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเพิ่มขึ้น 1,756,148,000 บาท โดยเพิ่มขึ้นจาก SHARE 2,010,053,220 บาท P - SHIFT 13,153,370 บาท และ D - SHIFT 267,058,590 บาท

สาขาการผลิตที่มีการขยายตัวเร็วกว่าภาคกลาง และได้เปรียบเชิงที่ตั้งคือ สาขาเหมืองแร่ และย่อยหิน ไฟฟ้า และประปา ธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์ สาขาการผลิตเหล่านี้เป็นสาขาที่ควรจะสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างยิ่ง เนื่องจากมีความได้เปรียบกว่าสาขาการผลิตอื่น ๆ สาขาการผลิตที่มีการขยายตัวเร็วกว่าภาคกลางแต่ในด้านที่ตั้งมีความเสียเปรียบมีสาขาเดียวคือ สาขาอุตสาหกรรม ซึ่งโดยทั่วไปแล้วที่ตั้งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเหมาะสมต่อการพัฒนา อุตสาหกรรมแต่จากการวิเคราะห์ส่วนแบ่งโอนแล้ว สาขานี้เสียเปรียบด้านที่ตั้งทั้งนี้ เป็นเพราะ ที่ผ่านมานั้นมีอุปสรรคบางประการสำหรับที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กล่าวคือ อุตสาหกรรมไม่สามารถก่อตั้งและหรือขยายกำลังการผลิตได้ในบริเวณพื้นที่อำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน อำเภอวังน้อย และอำเภอพระนครศรีอยุธยา ด้วยพื้นที่ดังกล่าวถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สีเขียว เพื่ออนุรักษ์พื้นที่เกษตรและสิ่งแวดล้อมโดยระบุพื้นที่ที่ถูกควบคุมในมติคณะรัฐมนตรี เรื่องมาตรการอนุรักษ์แหล่งน้ำอื่น ๆ และ เขตพื้นที่ควบคุมอาคาร ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 13 (ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ.2522) ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเท่าที่ผ่านมามีขยายตัวเท่าที่ควร เมื่อถูกวิเคราะห์ส่วนแบ่งส่วนโอนจากมูลค่าผลิตภัณฑ์ ในช่วงปี พ.ศ. 2532 จึงมีผลปรากฏค่า D - SHIFT เป็น ลบดังนั้นสำหรับสาขานี้จึงควรมีการปรับปรุง เรื่องที่ตั้ง เพื่อให้สาขาอุตสาหกรรมสามารถพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนสาขากสิกรรม ปศุสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรและบริการการคมนาคมขนส่ง เป็นสาขาที่มีการขยายตัวช้ากว่าภาคกลาง แต่มีความได้เปรียบเชิงที่ตั้งจึงควรมีการปรับปรุงในประสิทธิภาพการผลิต และ โครงสร้างอุตสาหกรรมในสาขานี้ให้เกิดการขยายตัวมากขึ้น

สาขาประมง บริการทางการเกษตร การค้าและค้าปลีก ก่อสร้างที่อยู่อาศัยและการบริหารป้องกันประเทศ เป็นสาขาที่ขยายตัวช้ากว่าภาคกลางและ เสียเปรียบเชิงที่ตั้ง เป็นกลุ่มที่ต้องมีการแก้ไขทั้งในด้านการผลิตและ โครงสร้างการผลิตของสาขาเศรษฐกิจนี้พร้อมกับการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ตั้งด้วย (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 แสดงการคำนวณส่วนแบ่ง ส่วนโอน

สาขาการผลิต	Sij GRP*	- 1	Si*	Si* - GRP	Sij*	Sij* Si	Sij*	Si	Si*	Share	P-SHIFT	D-SHIFT
	GRP		Si	Si GRP	Sij	Sij Si				(S)	(P)	(D)
กลีกรวม	483,508	0.58	1.14	-0.44	1.40	0.26	676,203	3,454,358	3,937,437	280,434.64	(212,817.86)	125,078.22
ปศุสัตว์	72,252		1.53	-0.05	2.17	0.64	156,654	421,451	644,801	41,906.16	(3,615.86)	46,111.70
ประมง	50,145		0.94	-0.64	0.85	-0.10	42,471	115,275	108,883	29,084.10	(31,864.64)	(4,893.46)
ป่าไม้	0		43.24	41.66			22	45	1,946	0.00	0.00	
บริการทางการ กษคร	26,037		0.87	-0.71	0.86	-0.01	22,427	270,538	235,395	15,101.46	(18,483.68)	(227.78)
การแปรรูปผลิตภัณฑ์ กษคร	51,357		1.52	-0.06	1.67	0.15	85,858	268,099	408,491	29,787.06	(2,893.59)	7,607.53
เหมืองแร่และขุดหิน	191,810		2.09	0.51	2.71	0.62	520,281	1,575,695	3,299,772	111,249.80	98,622.80	118,598.40
อุตสาหกรรม	606,293		2.03	0.45	1.03	-1.00	622,697	2,350,992	4,767,746	351,649.94	271,602.30	(606,848.24)
การค้าส่งและค้าปลีก	728,790		1.57	-0.01	1.53	-0.04	1,115,499	2,975,482	4,684,046	422,698.20	(4,216.64)	(31,772.56)
บริการ	332,226		1.53	-0.05	1.58	0.05	526,259	1,503,104	2,306,737	192,691.08	(15,066.79)	16,408.71
ก่อสร้าง	153,857		1.37	-0.21	0.91	-0.46	139,273	471,776	644,979	89,237.06	(32,751.58)	(71,069.48)
ไฟฟ้าและประปา	97,143		3.37	1.79	3.51	0.14	340,727	403,456	1,360,136	56,342.94	174,003.78	13,237.28
การคมนาคมขนส่ง	206,877		1.35	-0.23	1.52	0.17	313,520	889,849	1,197,963	119,988.66	(48,356.62)	35,010.96
ธนาคาร ประกันภัย	44,464		2.80	1.22	3.80	1.00	168,956	225,396	630,996	25,789.12	54,223.83	44,479.05
ที่อยู่อาศัย	205,969		1.25	-0.33	1.22	-0.04	250,326	852,726	1,066,368	119,462.02	(67,858.54)	(7,246.48)
การบริหารและการป้องกัน	214,881		1.32	-0.26	1.12	-0.20	240,584	1,141,607	1,501,883	124,630.98	(56,817.39)	(42,110.59)
รวม	3,465,609		1.58	0.00	1.51	-0.08	5,221,757	16,919,849	26,797,579	2,010,053.22	13,153.37	(267,058.59)
มูลค่าผลิตภัณฑ์ต่อหัวประชากร	5,581						8,058	6,690	9,995			
ประชากร(1,000 คน)	621						648	2,529	2,681			

3.4.6 การจัดเก็บภาษีอากรในพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพบว่าสาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาบริการ และสาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมมากที่สุด และจากการที่พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่มีประชากรจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัด เป็นพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมถึง 337 โรงงาน หรือประมาณ 2 ใน 3 ของโรงงานทั้งหมดในจังหวัด และเป็นพื้นที่ที่มีปริมาณการใช้ไฟฟ้า 3 ใน 4 ของการใช้ไฟฟ้าทั้งหมดอยู่ประเภทธุรกิจและอุตสาหกรรม เช่นนี้ย่อมแสดงถึงความสำคัญของสาขาอุตสาหกรรมที่มีพื้นที่ต่อพื้นที่ศึกษาอย่างเด่นชัด ดังนั้นเมื่อพิจารณาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษาแล้ว สาขาอุตสาหกรรมน่าจะเป็นสาขาการผลิตหลักในพื้นที่ศึกษารองลงมาก็คือ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก และสาขาบริการ

ด้วยข้อจำกัดทางข้อมูล จึงไม่สามารถระบุให้ทราบชัดแจ้งถึงรายละเอียดของโครงสร้างเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษาได้ อย่างไรก็ตามการพิจารณาถึงจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรจังหวัด ที่แสดงปริมาณภาษีอากรที่จัดเก็บได้จากแต่ละอำเภอ ในพื้นที่ศึกษา จะเป็นข้อมูลซึ่งนอกจากจะชี้บ่งบอกถึงสถานะด้านการคลัง ในแต่ละอำเภอในพื้นที่ศึกษาและยังช่วยบอกถึงสถานะทางเศรษฐกิจของแต่ละอำเภอได้ทางหนึ่ง

การจัดเก็บภาษีอากรของสรรพากรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปีพ.ศ.2534 มีจำนวนทั้งสิ้น 939,366,033 บาท เป็นการจัดเก็บจากอำเภอในพื้นที่ศึกษา 602,143,848 บาท (ร้อยละ 64.01) ของจำนวนทั้งหมดที่เหลือ 337,222,185 บาท (ร้อยละ 35.90) เป็นการจัดเก็บจากอำเภอที่อยู่นอกพื้นที่ศึกษา ในจำนวนเงินภาษีอากรที่จัดเก็บจากพื้นที่ศึกษานี้ ส่วนใหญ่เป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ร้อยละ 43.31) รองลงมาคือภาษีเงินได้นิติบุคคล (ร้อยละ 29.69) และภาษีการค้า (ร้อยละ 25.98) ส่วนที่เหลือเป็นภาษีอื่นๆได้แก่ อากรแสตมป์ ค่าปรับภาษีอากร ภาษีรายได้เบ็ดเตล็ด (ร้อยละ 1.01) อำเภอที่มีการจัดเก็บภาษีอากรมากที่สุด คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา 253,974,621 บาท (ร้อยละ 42.18) รองลงมา คือ อำเภอบางปะอิน 208,701,847 บาท (ร้อยละ 34.66) อำเภอเสนา 54,331,230 บาท (ร้อยละ 9.02) ส่วนอีก 3 อำเภอที่เหลือได้แก่ อำเภอวังน้อย อำเภออุทัย และอำเภอบางไทรมีจำนวนใกล้เคียงกันคือ 29,384,470, 29,106,751 และ 26,635,929 (ร้อยละ 4.88, 4.83 และ 4.82 ตามลำดับ) ทุกอำเภอในพื้นที่ศึกษาเมื่อเปรียบเทียบปริมาณภาษีอากร ในแต่ละประเภท

ตารางที่ 3.11 ภาษีอากรที่จัดเก็บโดยสรรพากรรายอา ฅ ปีพค.2534

ประเภทภาษี	พื้นที่ศึกษา	นอกพื้นที่ศึกษา	จังหวัด			
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	260,817,603	43.31	236,498,536	70.13	497,316,139	52.94
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	178,781,539	29.69	29,732,946	8.82	208,514,485	22.20
ภาษีการค้า	156,408,426	25.98	31,841,737	9.44	188,250,163	20.04
อากรแสตมป์	5,566,115	0.92	38,966,171	11.56	44,532,286	4.74
ค่าขายของเบ็ดเตล็ด	0	0.00	9,302	0.00	9,302	0.00
ค่ารับภาษีอากร	568,300	0.09	173,500	0.05	741,800	0.08
ภาษีรายได้เบ็ดเตล็ด	1,857	0.00	1	0.00	1,858	0.00
รวมเงินเก็บได้	602,143,848	100.00	337,222,185	100.00	939,366,033	100.00

ตารางที่ 3.11 ภาษีอากรที่จัดเก็บโดยสรรพากรรายอา ฅ ปีพค.2534

ประเภทภาษี	พื้นที่ศึกษา	นอกพื้นที่ศึกษา	จังหวัด			
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	260,817,603	52.45	236,498,536	47.55	497,316,139	100.00
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	178,781,539	85.74	29,732,946	14.26	208,514,485	100.00
ภาษีการค้า	156,408,426	83.09	31,841,737	16.91	188,250,163	100.00
อากรแสตมป์	5,566,115	12.50	38,966,171	87.50	44,532,286	100.00
ค่าขายของเบ็ดเตล็ด	0	0.00	9,302	100.00	9,302	100.00
ค่ารับภาษีอากร	568,300	76.61	173,500	23.39	741,800	100.00
ภาษีรายได้เบ็ดเตล็ด	1,857	99.95	1	0.05	1,858	100.00
รวมเงินเก็บได้	602,143,848	64.10	337,222,185	35.90	939,366,033	100.00

ตารางที่ 3.12 ภาษีอากรที่จัดเก็บโดยสรรพากรรายอำเภอ ปีพ.ศ. 2534

ประเภทภาษี	อำเภอพระนครศรีอยุธยา	สัดส่วน	อำเภอวังน้อย	สัดส่วน	อำเภอเสนา	สัดส่วน	อำเภอบางปะอิน	สัดส่วน	อำเภออุทัย	สัดส่วน	อำเภอบางไทร	สัดส่วน	รวมทั้งศึกษา	สัดส่วน
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	106,972,268	42.12	17,257,297	58.73	36,096,235	66.44	74,041,212	35.48	12,547,102	43.11	13,903,489	52.20	260,817,603	43.31
		41.01		6.62		13.84		28.39		4.81		5.33		100.00
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	85,859,420	33.81	8,548,216	29.09	3,453,444	6.36	61,093,502	29.27	9,863,787	33.89	9,963,170	37.41	178,781,539	29.69
		48.02		4.78		1.93		34.17		5.52		5.57		100.00
ภาษีการค้า	57,020,340	22.45	3,477,849	11.84	14,083,880	25.92	72,549,372	34.76	6,578,086	22.60	2,698,899	10.13	156,408,426	25.98
		36.46		2.22		9.00		46.38		4.21		1.73		100.00
อากรแสตมป์	3,887,238	1.53	66,604	0.23	615,370	1.13	888,960	0.43	76,974	0.26	30,969	0.12	5,566,115	0.92
		69.84		1.20		11.06		15.97		1.38		0.56		100.00
ค่าปรับภาษีอากร	233,500	0.09	34,500	0.12	82,300	0.15	137,800	0.07	40,800	0.14	39,400	0.15	568,300	0.09
		41.09		6.07		14.48		24.25		7.18		6.93		100.00
ภาษีรายได้ บัตร คสค	1,854	0.00	3	0.00	-	0.00	-	0.00	-	0.00	-	0.00	1,857	0.00
		99.84		0.16		0.00		0.00		0.00		0.00		100.00
รวมเงินเก็บได้	253,974,621	100.00	29,384,470	100.00	54,331,230	100.00	208,710,847	100.00	29,106,751	100.00	26,635,929	100.00	602,143,848	100.00
		42.18		4.88		9.02		34.66		4.83		4.42		100.00

ภาษี พบว่า ภาษีบุคคลธรรมดาจะมีมากที่สุด ส่วนภาษีประเภทอื่น ๆ (ได้แก่ ภาษีอากร ภาษีเบ็ดเตล็ด) จะมีปริมาณน้อยที่สุด และ เกือบทุกอำเภอจะมีภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นอันดับ 2 ตามมาด้วยภาษีการค้าเป็นอันดับ 3 ยกเว้น อำเภอเสนาและอำเภอบางปะอิน ที่ภาษีการค้าจัดเก็บได้มากเป็นอันดับ 2 ส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นอันดับ 3 (ตารางที่ 3.11)

เกือบทุกประเภทภาษี จะจัดเก็บมาจากอำเภอพระนครศรีอยุธยา มากกว่าอำเภออื่น ๆ รองลงมาเป็น อำเภอบางปะอิน ยกเว้น ประเภทภาษีการค้าเพียงประเภทเดียวที่ อำเภอบางปะอิน มีปริมาณการจัดเก็บมากกว่า อำเภอพระนครศรีอยุธยา จากข้อมูลภาษีอากรข้างต้น พอจะเห็นว่าพระนครศรีอยุธยามีระดับเศรษฐกิจโดยรวมสูงกว่าอำเภออื่นๆรองลงมา อำเภอบางปะอิน และอำเภอเสนา ตามลำดับ ส่วน 3 อำเภอที่เหลือนั้นมีระดับเศรษฐกิจพอ ๆ กัน (ตารางที่ 3.12)

ในปีพ.ศ. 2534 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประชากรรวมทั้งสิ้น 691,075 คน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยทั้งจังหวัด 270 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยมีอำเภอพระนครศรีอยุธยา เป็นอำเภอที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด 121,435 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.57 ของจำนวนประชากรทั้งจังหวัดรองลงมาคือ อำเภอบางปะอิน 64,543 คน อำเภอเสนา 60,793 คน และอำเภอท่าเรือ 51,906 คน มีประชากรเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.34, 8.80, 7.51 ตามลำดับ อำเภอที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุดคือ อำเภอบ้านแพรก 9,478 คน ร้อยละ 1.37 รองลงมาคือ อำเภอบางซ้าย 19,889 คน อำเภอมหาราช 23,493 คน หรือ 2.88 และ 3.40 ตามลำดับ

ในด้านความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดคือ อ.พระนครศรีอยุธยา ความหนาแน่น 930 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ อำเภอท่าเรือ อำเภอบางปะอิน 489 คนต่อตารางกิโลเมตร และ 302 คนต่อตารางกิโลเมตรตามลำดับ อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอบางซ้าย 132 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ อำเภอนครหลวง 166 คน ต่อตารางกิโลเมตร และอำเภอลาดบัวหลวง 167 คนต่อตารางกิโลเมตร

อำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีค่าความหนาแน่นสูงกว่าค่าความหนาแน่นเฉลี่ยทั้งจังหวัดมี 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางปะอิน อำเภอท่าเรือ อำเภอภาชี และอำเภอที่อยู่นอกพื้นที่ศึกษาอีก 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางปะอิน อำเภอพระนครศรีอยุธยา และอำเภอเสนา ส่วนอีก 10 อำเภอ นอกเหนือจากนี้ มีค่าความหนาแน่นของอำเภอต่ำกว่าความหนาแน่นของทั้งจังหวัด ที่ตั้งของอำเภอ ที่มีค่าความหนาแน่นของประชากรอำเภอสูงกว่าค่าความหนาแน่นประชากรเฉลี่ยทั้งจังหวัดนั้น เมื่อมองจากแผนที่จะตั้งอยู่ทางขวา ของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นเฉพาะอำเภอเสนาอำเภอเดียวที่ตั้งอยู่ทางซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา

3.5.1 ขนาดและลักษณะการกระจายตัวของประชากรในพื้นที่ศึกษา

สำหรับบริเวณพื้นที่ศึกษาซึ่งประกอบด้วย อำเภอเสนา อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภออุทัย อำเภอวังน้อย อำเภอบางปะอิน และอำเภอบางไทรนั้น มีประชากรรวมทั้งสิ้น 372,771 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 53.94 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของจังหวัดพระนครศรี

ตารางที่ 3.13 แสดงจำนวนประชากร การเปลี่ยนแปลงประชากร และความหนาแน่นประชากร ปีพ.ศ. 2534

	พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)	การเปลี่ยนแปลง		ความหนาแน่น (คนต่อตร.กม.)			
			จำนวน	สัดส่วน	2531	2534		
	(ตร.กม.)	2531	2534			2531	2534	
ประจักษ์	(พระนครฯ)	7.391	22,629	21,295	(1,334)	-13.17	3,062	2,881
กะมิ่ง	(พระนครฯ)	0.346	1,913	1,743	(170)	-1.68	5,529	5,038
หอวิเศษ	(พระนครฯ)	2.012	14,173	14,469	296	2.92	7,044	7,191
ห่าว	(พระนครฯ)	2.876	12,514	12,796	282	2.78	4,351	4,449
ห่าวสกุรี	(พระนครฯ)	1.375	6,235	6,698	463	4.57	4,535	4,871
คลองตะเคียน	(พระนครฯ)	3.097	4,178	4,345	167	1.65	1,349	1,403
คลองสระบัว	(พระนครฯ)	2.087	3,119	3,449	330	3.26	1,494	1,653
คลองสวนพลู	(พระนครฯ)	13.358	6,347	6,717	370	3.65	475	503
บ้านน้อม	(พระนครฯ)	15.145	4,532	5,113	581	5.74	299	338
บ้านรุน	(พระนครฯ)	8.302	1,422	1,446	24	0.24	171	174
บ้านเกาะ	(พระนครฯ)	10.634	3,616	3,640	24	0.24	340	342
บ้านใหม่	(พระนครฯ)	9.312	4,254	4,356	102	1.01	457	468
ปากกราม	(พระนครฯ)	12.217	3,582	1,734	(1,848)	-18.25	293	142
ภูซาทอง	(พระนครฯ)	2.835	2,185	2,253	68	0.67	771	795
ลุมพลี	(พระนครฯ)	3.588	3,157	3,426	269	2.66	880	955
วัดคูม	(พระนครฯ)	5.878	1,579	1,708	129	1.27	269	291
สวนพริก	(พระนครฯ)	5.423	3,227	3,356	129	1.27	595	619
สำโรง	(พระนครฯ)	3.239	5,043	5,426	383	3.78	1,557	1,675
หันตรา	(พระนครฯ)	9.512	3,896	4,407	511	5.05	410	463
เกาะเรียน	(พระนครฯ)	7.853	3,675	3,560	(115)	-1.14	468	453
ใหม่	(พระนครฯ)	4.099	8,258	9,498	1,240	12.24	2,015	2,317
กนกบัว	(บางไทร)	10.097	1,792	1,789	(3)	-0.03	177	177
กระแชง	(บางไทร)	13.127	1,543	1,544	1	0.01	118	118
ช่างเหล็ก	(บางไทร)	6.765	1,289	1,354	65	0.64	191	200
ช่างน้อย	(บางไทร)	7.977	1,041	1,019	(22)	-0.22	131	128
ช่างใหญ่	(บางไทร)	7.068	1,965	2,113	148	1.46	278	299
บางพลี	(บางไทร)	13.127	1,989	1,607	(382)	-3.77	152	122
บางยี่โท	(บางไทร)	9.391	1,716	1,677	(39)	-0.39	183	179
บางไทร	(บางไทร)	17.166	4,619	5,200	581	5.74	269	303
บ้านกลิ้ง	(บางไทร)	9.694	1,853	1,892	39	0.39	191	195
บ้านม้า	(บางไทร)	15.146	2,873	2,946	73	0.72	190	195
บ้านเกาะ	(บางไทร)	6.260	1,371	1,412	41	0.40	219	226
บ้านบึง	(บางไทร)	7.432	871	868	(3)	-0.03	117	117

ตาราง (ต่อ)

		พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร (คน)		การเปลี่ยนแปลง		ความหนาแน่น (คนต่อตร.กม.)	
			2531	2534	จำนวน	สัดส่วน	2531	2534
ราชคราม	(บางไทร)	6.058	1,769	1,841	72	0.71	292	304
สนามชัย	(บางไทร)	10.905	2,643	2,663	20	0.20	242	244
หน้าไม้	(บางไทร)	3.635	903	912	9	0.09	248	251
ห่อหมก	(บางไทร)	11.107	1,602	1,694	92	0.91	144	153
เข็ญจราษฎร์	(บางไทร)	8.078	1,412	1,414	2	0.02	175	175
แคว	(บางไทร)	6.866	1,184	1,181	(3)	-0.03	172	172
แคว	(บางไทร)	3.332	887	874	(13)	-0.13	266	262
โคกช้าง	(บางไทร)	10.097	2,319	2,362	43	0.42	230	234
โพธิ์แดง	(บางไทร)	5.049	1,386	1,485	99	0.98	275	294
ไม้พระ	(บางไทร)	15.146	2,116	2,144	28	0.28	140	142
ไม้ครา	(บางไทร)	16.156	4,375	4,469	94	0.93	271	277
หนองหลวง	(บางปะอิน)	5.605	1,594	1,719	125	1.23	284	307
คลองจิก	(บางปะอิน)	24.288	4,352	4,722	370	3.65	179	194
คิงสาม	(บางปะอิน)	7.978	1,762	1,867	105	1.04	221	234
ศาลาภิรมย์	(บางปะอิน)	10.705	4,376	4,456	80	0.79	409	416
คลังขันธ์	(บางปะอิน)	8.988	1,448	1,459	11	0.11	161	162
บางกระสัน	(บางปะอิน)	18.761	6,057	6,350	293	2.89	323	338
บางประแดง	(บางปะอิน)	11.050	2,407	2,403	(4)	-0.04	218	217
บ้านเลน	(บางปะอิน)	9.543	8,832	8,009	(823)	-8.13	925	839
บ้านกรด	(บางปะอิน)	13.148	3,740	3,838	98	0.97	284	292
บ้านพลับ	(บางปะอิน)	5.659	1,578	1,745	167	1.65	279	308
บ้านสว่าง	(บางปะอิน)	9.538	2,721	3,166	445	4.39	285	332
บ้านหัว	(บางปะอิน)	12.730	2,459	2,566	107	1.06	193	202
บ้านบึง	(บางปะอิน)	9.372	1,781	1,846	65	0.64	190	197
บ้านโพ	(บางปะอิน)	7.959	2,859	2,889	30	0.30	359	363
วัดยม	(บางปะอิน)	10.706	2,395	2,541	146	1.44	224	237
สามเรือน	(บางปะอิน)	19.241	3,277	3,412	135	1.33	170	177
เกาะกิต	(บางปะอิน)	13.026	2,242	2,269	27	0.27	172	174
เข็ญจราษฎร์	(บางปะอิน)	30.801	8,037	9,286	1,249	12.33	261	301
สว่างงาม	(วังน้อย)	18.680	1,998	1,971	(27)	-0.27	107	106
ชะแมบ	(วังน้อย)	20.700	3,906	4,088	182	1.80	189	197
บ่อศาลไต้	(วังน้อย)	26.627	5,088	5,312	224	2.21	191	199

ตาราง (ต่อ)

	พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)	การเปลี่ยนแปลง		ความหนาแน่น (คนต่อจ.กม.)			
			(คร.กม.)	2531	2534	จำนวน	สัดส่วน	2531
พะยอม	(วังน้อย)	18.680	3,881	4,854	973	9.61	208	260
ลาดคาเสา	(วังน้อย)	24.948	7,609	8,291	682	6.73	305	332
ลาไทร	(วังน้อย)	23.224	6,310	6,252	(58)	-0.57	272	269
วังจตุ	(วังน้อย)	17.671	2,375	2,349	(26)	-0.26	134	133
วังน้อย	(วังน้อย)	25.243	3,420	3,603	183	1.81	135	143
สนับทึบ	(วังน้อย)	21.709	3,805	4,066	261	2.58	175	187
หันตะเภา	(วังน้อย)	21.709	2,903	2,869	(34)	-0.34	134	132
เสนา	(เสนา)	1.200	4,989	5,006	17	0.17	4,158	4,172
ชายนา	(เสนา)	27.040	4,626	4,782	156	1.54	171	177
คอนทอง	(เสนา)	17.763	1,650	1,687	37	0.37	93	95
บางนมโค	(เสนา)	12.253	3,769	4,026	257	2.54	308	329
บ้านกระทุ่ม	(เสนา)	7.621	2,933	2,955	22	0.22	385	388
บ้านหลวง	(เสนา)	8.266	3,016	3,120	104	1.03	365	377
บ้านแกว	(เสนา)	14.346	4,490	4,644	154	1.52	313	324
บ้านแพน	(เสนา)	7.113	2,519	1,363	(1,156)	-11.42	354	192
บ้านโพธิ์	(เสนา)	7.946	3,517	3,625	108	1.07	443	456
มารวิชัย	(เสนา)	15.505	1,889	2,018	129	1.27	122	130
รางจระเข้	(เสนา)	9.110	2,571	2,689	118	1.17	282	295
ลาดงา	(เสนา)	15.760	2,290	2,374	84	0.83	145	151
สามกอ	(เสนา)	10.888	5,508	5,943	435	4.30	506	546
สามคุ่ม	(เสนา)	25.427	4,092	4,330	238	2.35	161	170
หัวเวียง	(เสนา)	12.339	4,929	5,115	186	1.84	399	415
เจ้าจืด	(เสนา)	6.813	3,946	4,199	253	2.50	579	616
เจ้าสัจ	(เสนา)	6.177	2,939	2,917	(22)	-0.22	476	472
ข้าวเม่า	(อภัย)	16.156	4,211	4,373	162	1.60	261	271
คานหาบ	(อภัย)	10.097	3,309	3,455	146	1.44	328	342
ตม	(อภัย)	7.068	3,546	3,899	353	3.49	502	552
บ้านหีบ	(อภัย)	22.214	3,451	3,664	213	2.10	155	165
บ้านช้าง	(อภัย)	9.593	1,786	1,883	97	0.96	186	196
สามบั้งติด	(อภัย)	17.166	4,117	4,213	96	0.95	240	245
หนองน้ำส้ม	(อภัย)	15.146	2,850	3,035	185	1.83	188	200
หนองไม้ซุง	(อภัย)	11.612	2,840	2,878	38	0.38	245	248

ตาราง (ต่อ)

		พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)		การเปลี่ยนแปลง		ความหนาแน่น (คนต่อคร.กม.)	
		(คร.กม.)	2531	2534	จำนวน	สัดส่วน	2531	2534
อุทัย	(อุทัย)	29.283	3,824	3,326	(498)	-4.92	131	114
เสนา	(อุทัย)	26.253	2,654	2,811	157	1.55	101	107
โพธิ์สามพัน	(อุทัย)	22.214	4,119	4,348	229	2.26	185	196
รวมพื้นที่ศึกษา		1190.916	362,644	372,771	10,127	100.00		

อยุธยา หรือกล่าวได้ว่า จำนวนประชากรประมาณครึ่งหนึ่ง ของจังหวัดเป็นประชากรที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา ขนาดประชากรรายอำเภอพบว่า อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา 121,435 คน (ร้อยละ 32.58 ของประชากรในพื้นที่ศึกษา) รองลงมาคือ อำเภอบางปะอิน 64,513 คน (ร้อยละ 17.31) และอำเภอเสนา 60,793 คน (ร้อยละ 16.31) อำเภออุทัย มีประชากรน้อยที่สุด 37,885 คน (ร้อยละ 10.16) รองลงมาคือ อำเภอวังน้อย 43,655 คน (ร้อยละ 11.71) และอำเภอบางไทร 44,460 คน (ร้อยละ 11.93) (ตารางที่ 3.13)

ขนาดประชากรในรายตำบล ซึ่งในพื้นที่ศึกษามีจำนวนทั้งหมด 100 ตำบลพบว่า ตำบลที่มีประชากรมากที่สุด คือ ตำบลประตูลี้ ตำบลหอรัตนชัย ตำบลหัวรอ มีจำนวนประชากร 21,295 คน , 14,469 คน , 12,796 คน หรือร้อยละ 5.71 , 3.88 , 3.43 ตามลำดับ ทั้งหมดอยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ส่วนตำบลที่มีประชากรที่น้อยที่สุด คือ ตำบลบ้านแปง มีประชากร 868 คน หรือร้อยละ 0.23 รองลงมาคือ ตำบลแคออก และตำบลหน้าไม้ มีประชากร 874 คน และ 912 คน หรือร้อยละ 0.23 และ 0.24 ตามลำดับ โดยทั้งหมดอยู่ในอำเภอบางไทร

ขนาดประชากรในตำบลต่าง ๆ สามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่มดังนี้ (แผนที่ 3.15)

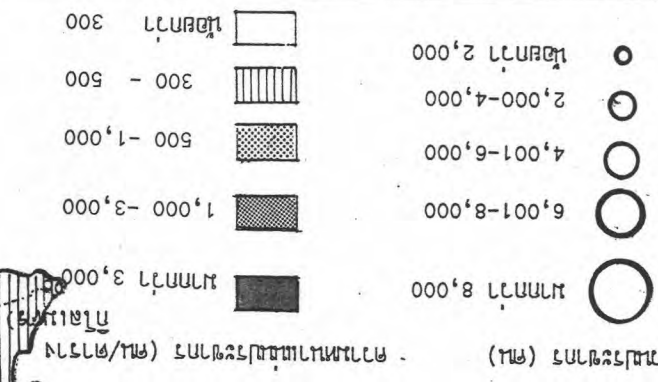
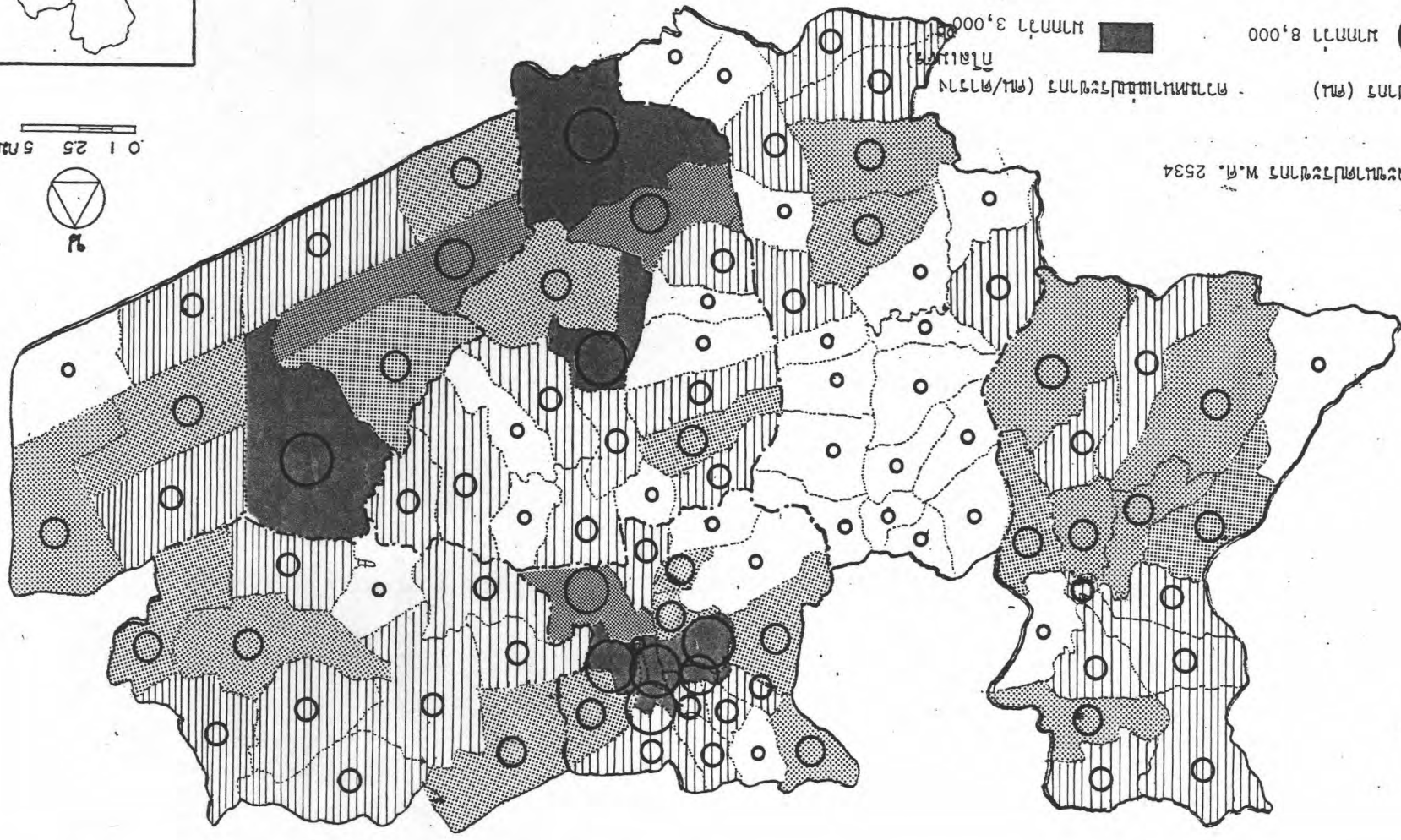
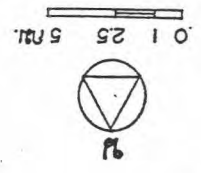
1. กลุ่มตำบลที่มีประชากรขนาด 8,000 คนขึ้นไป มี 7 ตำบลได้แก่ ตำบลประตูลี้ ตำบลหอรัตนชัย ตำบลหัวรอ ตำบลไผ่ลิง ตำบลเชียงรากน้อย ตำบลลำตาเสา ตำบลบ้านเลน
2. กลุ่มตำบลที่มีประชากรขนาด 6,000 ถึง 8,000 คน มีจำนวน 4 ตำบลได้แก่ ตำบลคลองสวนพลู ตำบลท่าวาสุกรี ตำบลบางกระสั้น ตำบลลำไทร
3. กลุ่มตำบลที่มีประชากรขนาด 4,000 ถึง 6,000 คน มีจำนวน 24 ตำบล ได้แก่ ตำบลสามก้อ ตำบลสำเภาล่ม ตำบลบ่อตาโล่ ตำบลบางไทร ตำบลหัวเวียง ตำบลบ้านป้อม ตำบลเสนา (อำเภอเสนา) ตำบลพยอม ตำบลชานนา ตำบลคลองจิก ตำบลบ้านแก้ว ตำบลไม้ตรา ตำบลตลาดเกรียบ ตำบลหันตรา ตำบลข้าวเม่า ตำบลบ้านใหม่ ตำบลโพธิ์สาวหาญ คลองตะเคียน ตำบลสามตุ่ม ตำบลสามัคคี ตำบลเจ้าเจ็ด ตำบลชะแมบ ตำบลสนับทึบ ตำบลบางนมโค
4. กลุ่มตำบลที่มีประชากรขนาด 2,000 ถึง 4,000 คน มีจำนวน 36 ตำบล ได้แก่ ตำบลธนู ตำบลบ้านกรด ตำบลบ้านเกาะ ตำบลบ้านโพธิ์ (อำเภอเสนา) ตำบลวังน้อย ตำบลเกาะเรียน ตำบลคานหาม ตำบลคลองสระบัว ตำบลลุมพินี ตำบลสามเรือน ตำบลสวนพริก ตำบลอุทัย ตำบลบ้านสร้าง ตำบลบ้านหลวง ตำบลหนองน้ำส้ม ตำบลบ้านกระทุ่มตำบลบ้านม้า ตำบลเจ้าเสด็จ ตำบลบ้านโพธิ์ (อำเภอบางปะอิน) ตำบลหนองไม้ซุง ตำบลหันตะเภา ตำบลเสนา (อำเภออุทัย) ตำบลรางจรเข้ ตำบลสนามชัย ตำบลบ้านหว้า ตำบลวัดยม ตำบลบางประแดง

ตำบลลาดงา ตำบลโคกช้าง ตำบลวังจุฬา ตำบลเกาะเกิด ตำบลภูเขาทอง ตำบลไผ่พระ ตำบล
ช้างใหญ่ ตำบลमारวิชัย

5. กลุ่มตำบลที่มีประชากรขนาดน้อยกว่า 2,000 มีจำนวน 29 ตำบล ได้แก่ ตำบล
ข้าวงาม ตำบลบ้านกลิ้ง ตำบลบ้านช้าง ตำบลคู้้งลาน ตำบลบ้านแบ่ง ตำบลราชคราม ตำบลกก
แก้วบุรพา ตำบลบ้านพลับ ตำบลกระมัง ตำบลปากกราน ตำบลขนอนหลวง ตำบลวัดตูม ตำบล
ห่อหมก ตำบลดอนทอง ตำบลบางขี้เฒ ตำบลบางพลี ตำบลกระแซง ตำบลโพธิ์แดง ตำบลดิ่งชัน
ตำบลบ้านรุน ตำบลเชียงรากน้อย ตำบลบ้านเกาะ ตำบลบ้านแพน ตำบลช่างเหล็ก ตำบลแคตก
ตำบลช่างน้อย ตำบลหน้าไม้ ตำบลแคออก ตำบลบ้านแบ่ง

เมื่อพิจารณาขนาดประชากรและที่ตั้ง พบว่าตำบลในกลุ่มประชากรขนาด 8,000 คนขึ้นไป
และขนาด 6,000 - 8,000 คน (กลุ่ม 1 และ 2) ซึ่งเป็นตำบลที่มีประชากรขนาดใหญ่ขึ้น
โดยมากจะเป็นตำบลที่เป็นที่ตั้งของสุขาภิบาล หรือเทศบาล หรือพื้นที่ที่เป็นชุมชนเมือง และบริเวณ
ตำบลเหล่านั้น จะมีเส้นทางคมนาคมสายสำคัญตัดผ่านพื้นที่ โดยเฉพาะ เส้นทางหลวงแผ่นดินสาย
หลักของจังหวัดได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (พหลโยธิน) และ เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข
2 (สายเอเชีย) รวมถึงการเป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟ มีเส้นทางรถไฟผ่านพื้นที่ ตำบลเหล่านี้
จะมีประชากรขนาดใหญ่กว่าตำบลอื่นๆ เช่น ตำบลเชียงรากน้อย เป็นที่ตั้งของพระอินทราชา มี
เส้นทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญข้างดินผ่าน และ เป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟเชียงรากน้อย ตำบลบ้าน
เลนก็เช่นกัน เป็นที่ตั้งของสุขาภิบาลบ้านเลน มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 ผ่านเป็นสายหลัก
และ เป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟบางปะอิน ส่วนตำบลอื่น ๆ มีประชากรขนาดใหญ่ เช่น ตำบลประตูลี้
ตำบลพортันไชย ตำบลหัวรอ อยู่ในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ตำบลไผ่ลิงอยู่ในสุขา
ภิบาลอยุธยา ทั้งสามตำบลอยู่ใกล้กับสถานีรถไฟอยุธยา เป็นต้น

ส่วนตำบลที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลหรือเป็นส่วนหนึ่งของสุขาภิบาล หรือเทศบาล แต่ที่ตั้ง
ตำบลอยู่ไกลและไม่ติดเส้นทางหลวงแผ่นดินสายหลัก มีคมนาคมทางบกเพียงทางรถยนต์ทางเดียว
ไม่มีการคมนาคมทางรถไฟ ตำบลเช่นนี้มีักจะมีประชากรขนาดกลาง 4,000-6,000 คน (กลุ่ม 3)
เช่นตำบลบางไทร ตำบลบางพลี และตำบลไผ่ตรา แม้จะอยู่ในเขตสุขาภิบาลบางไทรแต่ที่ตั้งชุมชน
ของตำบลดังกล่าวไม่ได้ตั้งอยู่ริมถนนสายหลัก การเข้าถึงชุมชนต้องใช้เส้นทางหลวงจังหวัด ที่แยก
จากเส้นทางหลวงแผ่นดินเข้าไปโดยทางรถยนต์เท่านั้น อีกลักษณะหนึ่งของตำบลที่มีประชากรขนาด
กลาง คือ เป็นตำบลที่ไม่ได้อยู่ในเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาลแต่ตั้งอยู่ติด หรือใกล้กับเทศบาล

แผนที่แสดงการกระจายของพื้นที่เกษตรกรรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พ.ศ. 2534

กรมแผนที่ทหาร

หรือสุขาภิบาลซึ่ง เป็นชุมชนที่มีประชากรขนาดใหญ่ เช่น ตำบลคลองจิก ติดกับตำบลบ้านเลน ตำบลป่อตาโล่ ติดกับสุขาภิบาลลำตาเสา เป็นต้น หรือในลักษณะตำบลที่เป็นชุมชนนอกเขตเมือง แต่มีเส้นทางหลวงจังหวัดผ่านเช่น ตำบลสามัคคีคีต ตำบลข้าวเม่า ตำบลบ้านใหม่ เป็นต้น ก็จะมีประชากรขนาดกลางเช่นกัน

ตำบลที่มีประชากรขนาดเล็ก ประชากรน้อยกว่า 4,000 คน (กลุ่ม 4 และ 5) จะเป็นตำบลที่ตั้งอยู่นอกเขตเมือง มีชุมชนขนาดเล็ก ๆ อยู่ไกลจากเส้นทางหลวงสายหลักของจังหวัด ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่น้อย ตำบลที่มีประชากรขนาดนี้มีจำนวนมากที่สุดในบรรดาตำบลทั้งหมด และโดยมากมักตั้งอยู่รอบ ๆ

ตำบลที่มีประชากรขนาดกลางและ เมื่อพิจารณาทั้งพื้นที่ศึกษา ตำบลที่มีขนาดใหญ่จะตั้งอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา มากกว่าทางฝั่งซ้าย

3.5.2 ความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ศึกษา

ในปีพ.ศ. 2534 จำนวนประชากรในบริเวณพื้นที่ศึกษา มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 313 คนต่อตารางกิโลเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับค่าความหนาแน่นของประชากรของทั้ง จังหวัดซึ่งมีค่า 270 คนต่อตารางกิโลเมตรนั้น เห็นได้ว่าพื้นที่ศึกษาที่มีความหนาแน่นประชากรมากกว่าความหนาแน่นประชากรสูงกว่าค่าเฉลี่ยความหนาแน่นประชากรของพื้นที่ศึกษาอยู่เพียงอำเภอเดียว คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ส่วนอำเภอที่เหลือนั้น ล้วนมีค่าความหนาแน่นประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสิ้น ทั้งนี้ความหนาแน่นของอำเภอพระนครศรีอยุธยา จะมากที่สุดคือ 930 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ อำเภอเสนา 296 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอบางปะอิน 282 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภออุทัยกับอำเภอบางไทรมีความหนาแน่นพอ ๆ กัน คือ 203 ตารางกิโลเมตร และ 202 ตารางกิโลเมตรตามลำดับ ส่วนอำเภอวังน้อย มีความหนาแน่นประชากรต่ำที่สุดคือ 199 คนต่อตารางกิโลเมตร

ความหนาแน่นของประชากรในรายตำบลของพื้นที่ศึกษาพบว่า ตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรมากที่สุดคือ ตำบลหอรบไชย 7191 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ ตำบลกะมัง ตำบลท่าวาสุรี ตำบลหัวรอและตำบลเสนา (อำเภอเสนา) โดยมีความหนาแน่นประชากร 50,381 , 4,871 , 4,449 และ 4,172 คนต่อตารางกิโลเมตร ตามลำดับ เกือบทั้งหมดตั้งอยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา (ยกเว้น ตำบลเสนาอยู่ที่อำเภอเสนา) ลักษณะของตำบลเหล่านี้

จะเป็นที่ตั้งชุมชนเก่าแก่บริเวณรอบเกาะเมือง มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านพื้นที่ทำน้ำ เป็นที่ราบลุ่มมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน และนอกจากจะมีเส้นทางถนนและทางรถไฟ ซึ่งเป็นการเดินทางทางบกผ่านพื้นที่แล้วยังสามารถเดินทางทางน้ำ ได้อีกทางหนึ่ง จึงมีความสะดวกในการคมนาคมอย่างมาก และมีตลาดอาคารพาณิชย์ที่ก่ออาศัยตั้งกระจายอยู่อย่างหนาแน่น ปัจจุบันตำบลเหล่านี้อยู่ในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนตำบลเสนาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเสนา เป็นบริเวณที่มีความสำคัญในลักษณะชุมชนเก่าแก่เช่นกัน มีบทบาทในด้านเป็นชุมชนหัวเมืองสำคัญด้านตะวันออกของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีแม่น้ำน้อยและลำคลองไหลผ่าน ทำให้พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจสังคมและการบริหารของอำเภอ เนื่องจากตำบลที่กล่าวมาเหล่านี้ มีพื้นที่ขนาดเล็ก แต่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงเป็นเขตที่มีความหนาแน่นประชากรสูงส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นต่ำที่สุดคือ ตำบลดอนทอง มีความหนาแน่นประชากร 95 คนต่อตารางกิโลเมตรรองลงมาคือ ตำบลข้าวงาม และตำบลเสนา (อำเภออุทัย) ความหนาแน่นประชากร 106 และ 107 คน ต่อตารางกิโลเมตรตามลำดับ ตำบลเหล่านี้จะตั้งอยู่ในบริเวณติดชายเขตของพื้นที่ศึกษา ตำบลดอนทองอยู่ทางใต้ของทิศตะวันตก ตำบลข้าวงามอยู่ริมสุดด้านตะวันออก และตำบลเสนา (อำเภออุทัย) อยู่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่ศึกษา ตำบลเหล่านี้จะมีชุมชนศูนย์กลางที่มีขนาดเล็ก ไม่มีทางหลวงแผ่นดินตัดผ่านมีก็เพียงถนนท้องถิ่น ที่ใช้เป็นเส้นทางสายหลักในการติดต่อกับตัวอำเภอ หรือพื้นที่ใกล้เคียงอื่นๆ ไม่มีพื้นที่ส่วนใดของตำบลอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลและอยู่ห่างจากตำบลที่เป็นศูนย์กลางของอำเภอ (แผนที่ 3.15)

ขนาดความหนาแน่นของประชากร ในปี พ.ศ. 2534 เป็นรายตำบลสามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มดังนี้:

1. ตำบลที่มีความหนาแน่นประชากร มากกว่า 3,000 คนขึ้นไป มีจำนวน 5 ตำบลได้แก่ ตำบลหอรदनไชย ตำบลกะมัง ตำบลท้าววาสวรรี ตำบลหัวรอ ตำบลเสนา
2. ตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากร 1,000-3,000 คน มีจำนวน 5 ตำบล ได้แก่ ตำบล ตำบลประดู่ชัย ตำบลไผ่ลิง ตำบลสำเภาล่ม ตำบลคลองสระบัว ตำบลคลองตะเคียน
3. ตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากร 300-1,000 คน มีจำนวน 8 ตำบลได้แก่ ตำบลลุมพินี ตำบลบ้านเลน ตำบลภูเขาทอง ตำบลสวนพริก ตำบลเจ้าเจ็ด ตำบลธนู ตำบลสามกอ และตำบลคลองสวนพลู

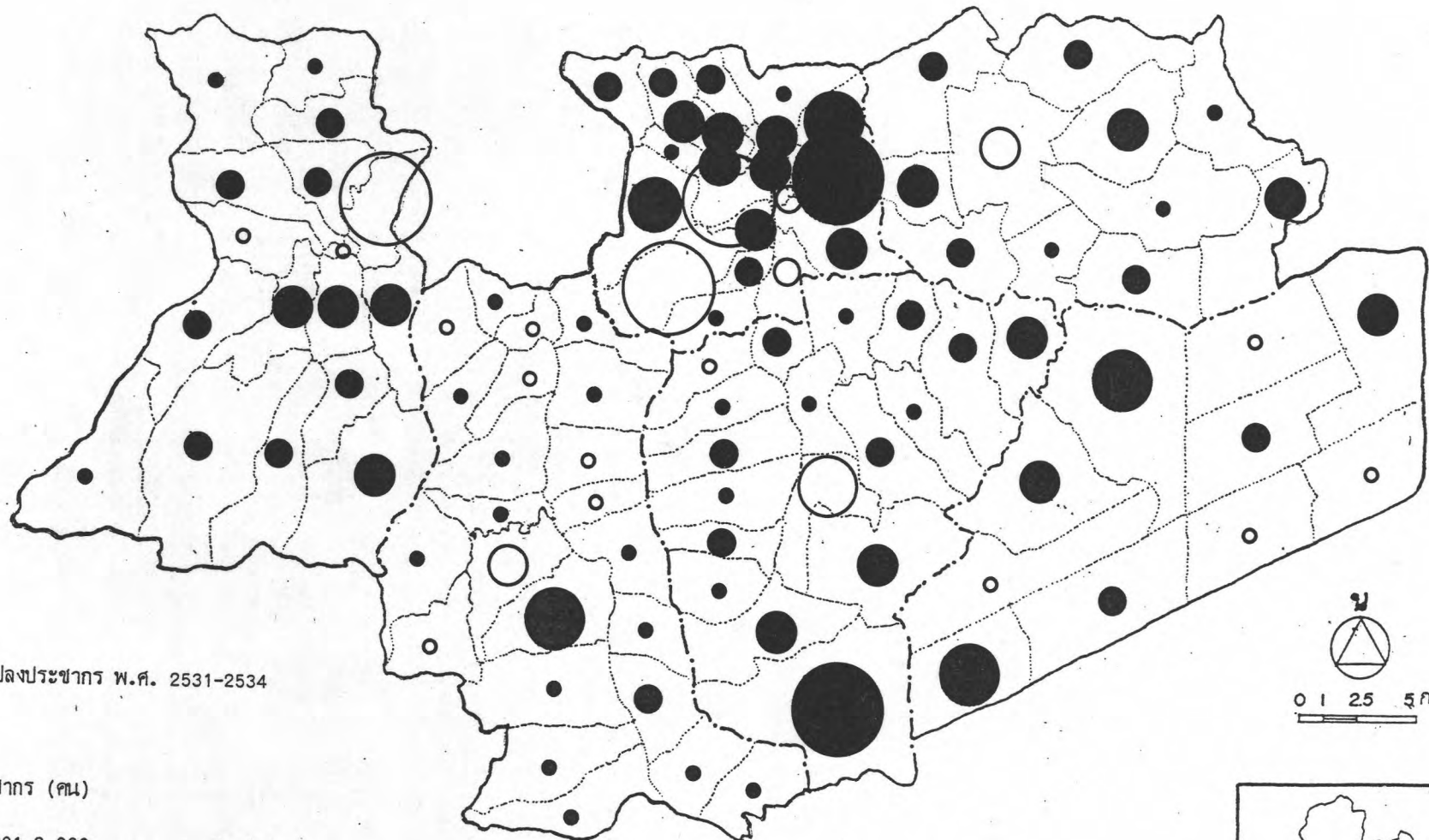
4. ตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากร 300-500 คนมีจำนวน 23ตำบลได้แก่ ตำบลเจ้าเสด็จ ตำบลบ้านใหม่ ตำบลพันตรา ตำบลบ้านโพธิ์ ตำบลเกาะ เรียงตำบลตลาดเกวียน ตำบลหัวเวียง ตำบลบ้านกระทุ่ม ตำบลบ้านหลวง ตำบลบ้านโพ ตำบลบ้านเกาะ ตำบลคานหาม ตำบลบางกระสั้นตำบลบ้านบ่อมตำบลลำตาเสา ตำบลบ้านสร้าง ตำบลบางนมโค ตำบลบ้านแก ตำบลบ้านพลับ ตำบลขนอนหลวง ตำบลราชคราม ตำบลบางไทรและตำบลเชิงรำน้อย

5. ตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรต่ำกว่า300 คน มีจำนวน 59 ตำบล ได้แก่ ตำบลช้างใหญ่ ตำบลรางจรเข้ ตำบลโพธิ์แดง ตำบลบ้านกรด ตำบลวัดดุม ตำบลไม้ตรา ตำบลข้าวเม่า ตำบลบางไทร ตำบลแคออก ตำบลพะยอม ตำบลหน้าไม้ ตำบลหนองไม้ซุง ตำบลสามัคคีคีต ตำบลสนามชัย ตำบลวัดยม ตำบลคู้้งลาน ตำบลโคกช้าง ตำบลบ้านเกาะ ตำบลบางประแดง ตำบลบ้านท้ว ตำบลหนองน้ำส้ม ตำบลช่างเหล็กตำบลบ่อตาโล่ ตำบลชะแมบ ตำบลบ้านแบ่ง ตำบลบ้านช้างตำบลโพธิ์สาวหาญตำบลบ้านกึ่ง ตำบลบ้านม้า ตำบลคลองจิก ตำบลบ้านแพน ตำบลสนับทึบ ตำบลบางซื่อ ตำบลสามเรือน ตำบลกกแก้วบูรพา ตำบลชายนา ตำบลเชิงรำน้อย ตำบลเกาะเกิด ตำบลบ้านรุน ตำบลแคตก ตำบลสามตุ่ม ตำบลบ้านทึบ ตำบลดิ่งชัน ตำบลห่อหมก ตำบลลาดงา ตำบลวังน้อย ตำบลปากกราน ตำบลไผ่พระ ตำบลวังจุฬา ตำบลหันตะเภา ตำบลमारวิชัย ตำบลช้างน้อย ตำบลบางพลี ตำบลกระแซง ตำบลบ้านแบ่ง ตำบลอุทัย ตำบลเสนา ตำบลสว่างงาม ตำบลคอนทอง

3.5.3 การเปลี่ยนแปลงประชากร

จำนวนประชากร การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรระหว่าง พ.ศ. 2531-2534 ในพื้นที่ศึกษาพบว่ามีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นรวม 10,127 คน ในระดับอำเภอทุกอำเภอมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น อำเภอบางปะอิน มีประชากรเพิ่มขึ้นมากที่สุด ในสัดส่วนร้อยละ 25.93 ของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา รองลงมาคือ อำเภอวังน้อย ร้อยละ 23.30 อำเภอพระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 18.77 อำเภออุทัย ร้อยละ 11.63 อำเภอเสนา ร้อยละ 11.06 และอำเภอบางไทร ร้อยละ 9.30 (แผนที่ 3.16)

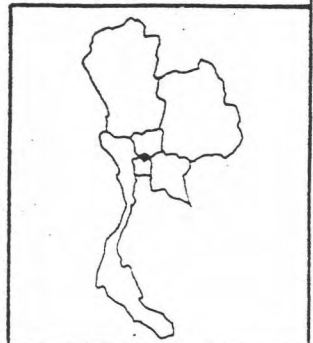
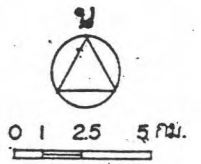
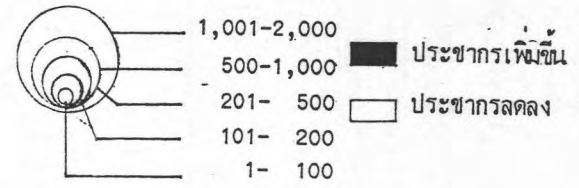
ในระดับตำบลพบว่า มีทั้งตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และบางตำบลจำนวนประชากรลดลง จึงพิจารณาได้เป็น 2 กลุ่ม

แสดง การเปลี่ยนแปลงประชากร พ.ศ. 2531-2534

สัญลักษณ์

จำนวนประชากร (คน)

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.16

ก. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น มีจำนวน 80 ตำบล ตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือตำบลเชียงรากน้อย มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น 1,249 คน รองลงมาคือ ตำบลไผ่ลิง และตำบลพะยอมมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น 1,240 คน และ 973 คน ตามลำดับตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น แบ่งได้เป็น 5 กลุ่มย่อย ดังนี้

1. ตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 1,000 ถึง 1,500 คน มี 2 ตำบลคือตำบลเชียงรากน้อย (อำเภอบางปะอิน) และตำบลไผ่ลิง
2. ตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 500 คนถึง 1,000 คน มี 5 ตำบลคือตำบลพะยอม ตำบลลาดาเส่า ตำบลบางไทร ตำบลบ้านป้อม ตำบลหันตรา
3. ตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 200 คน ถึง 500 คน มี 19 ตำบล คือตำบลท่าวาสุรี ตำบลบ้านสร้าง ตำบลสามกอ ตำบลสำเภาล่ม ตำบลคลองสวนพลู ตำบลคลองจิก ตำบลธนู ตำบลคลองสระบัว ตำบลหортินไชย ตำบลบางกระสั้น ตำบลหัวรอ ตำบลลุมพินี ตำบลสนับทึบ ตำบลบางนมโค ตำบลเจ้าเจ็ด ตำบลสามตุ่ม ตำบลโพธิ์สาวหาญ ตำบลบ่อตาโล่ ตำบลบ้านทึบ
4. ตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 100 คน ถึง 200 คน มี 24 ตำบลได้แก่ตำบลหัวเวียง ตำบลหนองน้ำส้ม ตำบลวังน้อย ตำบลชะแมบ ตำบลคลองตะเคียน ตำบลบ้านพลับ ตำบลข้าวเม่า ตำบลเสนาตำบลชานนา ตำบลบ้านแก้ว ตำบลช้าง ตำบลคานหาม ตำบลวัดยม ตำบลสามเรือน ตำบลวัดตูม ตำบลमारวิชัย ตำบลสวนพริก ตำบลชนอนหลวง ตำบลรางจรเข้ ตำบลบ้านโพธิ์(อำเภอเสนา) ตำบลบ้านหว่า ตำบลคู้้งลาน ตำบลบ้านหลวง ตำบลบ้านใหม่
5. ตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 1-100 คนมี 30 คน ได้แก่ ตำบลโพธิ์แดง ตำบลบ้านกรด ตำบลบ้านช้าง ตำบลสามัคคี ตำบลไม้ตรา ตำบลห่อหมก ตำบลลาดงา ตำบลตลาดเกรียบตำบลบ้านม้า ตำบลราชคราม ตำบลภูเขาทอง ตำบลช่างเหล็กตำบลบ้านแป้ง ตำบลโคกช้าง ตำบลบ้านเกาะ ตำบลบ้านกลิ้ง ตำบลหนองไม้ซุง ตำบลคอนทอง ตำบลบ้านโพ (อำเภอบางปะอิน) ตำบลเสนา (อำเภอเสนา) ตำบลเกาะเกิด ตำบลบ้านเกาะ ตำบลบ้านรุน ตำบลบ้านกระทุ่ม ตำบลสนามชัย ตำบลตลิ่งชัน ตำบลหน้าไม้ ตำบลเชียงรากน้อย ตำบลกระแซง ตำบลไผ่พระ

ข. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลง มีจำนวนทั้งสิ้น 20 ตำบล ตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงมากที่สุดคือ ตำบลปากกราน มีจำนวนประชากรลดลง 1,848 คน รองลงมาคือตำบล

ประตูลอย และตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงแบ่งได้เป็น 5 กลุ่มย่อยได้แก่

1. ตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงตั้งแต่ 1,000 ถึง 2,000 คน มี 3 ตำบลได้แก่ ตำบลปากกราน ตำบลประตูลอย และตำบลบ้านแพน
2. ตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงตั้งแต่ 800 ถึง 900 คน มี 1 ตำบล คือ ตำบลบ้านเลน
3. ตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงตั้งแต่ 300 ถึง 500 คน มี 2 ตำบล คือ ตำบลบางพลี และตำบลอุทัย
4. ตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงตั้งแต่ 100 ถึง 200 คน มี 2 ตำบล คือ ตำบลเกาะเรียน และ ตำบลกะมัง
5. ตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงตั้งแต่ 1 ถึง 60 คน มี 12 ตำบลได้แก่ ตำบลกกแก้วบูรพา ตำบลบ้านแป้ง ตำบลแคดก ตำบลบางปะแดง ตำบลแคออก ตำบลเจ้าเสด็จตำบลช้างน้อย ตำบลวังจุฬา ตำบลข้าวงาม ตำบลหันตะเภา ตำบลบางยี่โท ตำบลลำไทร

3.5.4 อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร

การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรในช่วงปี พ.ศ. 2531-2534 ในพื้นที่ศึกษาซึ่งมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น 10,127 คน นั้นเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรร้อยละ 0.93 ต่อปี ในระดับอำเภอพบว่าอำเภอวังน้อยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรต่อปีสูงที่สุดคือร้อยละ 1.90 รองลงมาคือ อำเภอบางปะอิน ร้อยละ 1.41 ส่วนอำเภออื่น ๆ ได้แก่อำเภออุทัย อำเภอบางไทร อำเภอเสนา และอำเภอพระนครศรีอยุธยา มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรต่อปี ร้อยละ 1.07, 0.72, 0.62 และ 0.53 ตามลำดับในระดับตำบล ในกลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นนั้นพบว่า ตำบลพะยอมจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรต่อปีสูงที่สุดคือร้อยละ 8.36 รองลงมาคือ ตำบลบ้านสร้าง ร้อยละ 5.45 และตำบลเชียงรากน้อย ร้อยละ 5.18

กลุ่มตำบลตามอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสามารถจัดได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้:

1. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0-1 ต่อปี มีจำนวน 25 ตำบล ได้แก่ ตำบลกระแซง ตำบลเชียงรากน้อย (อำเภอบางไทร) ตำบลเสนา (อำเภอเสนา) ตำบลบ้านเกาะตำบลบ้านกระทุ่ม ตำบลสนามชัย ตำบลดิ่งชัน ตำบลหน้าไม้

ตำบลบ้านโพ (อำเภอบางปะอิน) ตำบลเกาะเกิด ตำบลไผ่พระ ตำบลหนองไม้ซุง ตำบลบ้านรุน
ตำบลตลาดเกรียบ ตำบลโคกช้าง ตำบลหอรบไชย ตำบลบ้านกึ่ง ตำบลไม้ดรา ตำบลคอนทอง
ตำบลหัวรอ ตำบลสามัคคี ตำบลบ้านใหม่ ตำบลบ้านม้า ตำบลบ้านกรด ตำบลบ้านเกาะ

2. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 1-2 ต่อปี
มีจำนวน 28 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านโพธิ์ (อำเภอเสนา) ตำบลภูเขาทอง ตำบลชายนาวา ตำบลบ้าน
แกว ตำบลบ้านหลวง ตำบลบ้านแป้ง ตำบลลาดงา ตำบลหัวเวียง ตำบลข้าวเม่า ตำบลคลอง
ตะเคียน ตำบลสวนพริก ตำบลราชคราม ตำบลสามเรือน ตำบลบ้านหว่า ตำบลบ่อตาโล่ ตำบล
คานหาม ตำบลรางจระเข้ ตำบลชะแมบ ตำบลบางกระสั้น

3. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 2-3 ต่อปี
มีจำนวน 17 ตำบล ได้แก่ ตำบลวัดยม ตำบลบ้านเห็บ ตำบลเจ้าเจ็ด ตำบลหนองน้ำส้ม ตำบล
บางนมโค ตำบลमारวิชัย ตำบลสนับทึบ ตำบลโพธิ์แดง ตำบลท่าवासูกรี ตำบลช้างใหญ่ ตำบล
สำเภากลุ่ม ตำบลขนอนหลวง ตำบลสามกอ ตำบลวัดดุม ตำบลคลองจิก ตำบลลุมพินี ตำบลลำตาเสา

4. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 3-4 ต่อปี
มีจำนวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลธนู ตำบลคลองสระบัว ตำบลบ้านพลับ

5. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 4-5 ต่อปี
มีจำนวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางไทร ตำบลบ้านป้อม ตำบลหันตรา

6. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 5-9 ต่อปี
มีจำนวน 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลไผ่ลิง ตำบลเชียงรากน้อย ตำบลบ้านสร้าง ตำบลพะยอม

ส่วนกลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงนั้น พบว่าตำบลปากกรานจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลง
จำนวนประชากรต่อปีสูงสุดคือ ลดลงร้อยละ 17.20 ต่อปี รองลงมาคือ ตำบลบ้านแพนร้อยละ
15.30 และตำบลบางพลี ร้อยละ 6.40

กลุ่มตำบลที่มีประชากรลดลงตามอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสามารถจัดได้เป็น 5
กลุ่ม ดังนี้:

1. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0-1 ต่อปี มี
จำนวน 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางยี่โท ตำบลช้างน้อย ตำบลแคออก ตำบลข้าวงาม ตำบลหันตะ
เภา ตำบลวังจุกป่า ตำบลลำไทร ตำบลเจ้าเสด็จ ตำบลบ้านแป้ง ตำบลแคตก ตำบลกกแก้วบูรพา

2. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 1-2 ต่อปี มีจำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลประตู่ชัย และตำบลเกาะเรียน
3. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 2-4 ต่อปี มีจำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านเลน ตำบลกะมิง
4. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 4-7 ต่อปี มีจำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางพลี และตำบลอุทัย
5. กลุ่มตำบลที่มีจำนวนประชากรลดลงในอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 15-17 ต่อปี มีจำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลปากกระวาน และตำบลบ้านแพน

3.5.5 กำลังแรงงานและการจ้างงาน

กำลังแรงงานในปีพ.ศ. 2513 จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีประชากรอยู่ในวัยแรงงานประมาณ 336,251 คน โดยมีอัตราการเข้าสู่แรงงานร้อยละ 69 แยกเป็นกำลังแรงงาน 232,166 คน จัดเป็นผู้มีงานทำ 148,874 คน ผู้ที่กำลังหางานทำ 7,771 คน และรอฤดูกาล 75,521 คน คิดเป็นร้อยละ 64.12, 3.35 และ 32.58 ของประชากรกำลังแรงงานตามลำดับ สำหรับในปีพ.ศ. 2523 จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีประชากรอยู่ในวัยแรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 444,571 คน คิดเป็นร้อยละ 3.22 ต่อปี จัดเป็นกำลังแรงงาน 296,529 คน เป็นอัตราการเข้าสู่แรงงานร้อยละ 66.7 ของประชากรวัยแรงงาน แยกเป็นผู้มีงานทำ 238,689 คน ผู้ที่กำลังหางานทำ 13,961 คนและรอฤดูกาล 43,879 คนคิดเป็นร้อยละ 80.49, 4.71 และ 14.80 ของประชากรกำลังแรงงานตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ผู้ที่กำลังหางานทำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2513 มีผู้กำลังหางานทำร้อยละ 3.35 และเพิ่มเป็นร้อยละ 4.71 ในปี พ.ศ. 2523 ซึ่งนับเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของจังหวัด แต่ในปัจจุบันคาดว่าปัญหานี้คงคลี่คลายและบรรเทาลง เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถรองรับแรงงานของจังหวัดได้มาก (ตารางที่ 3.14)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการจ้างงาน จำแนกเป็นรายสาขาสำคัญคือ สาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและบริการ พบว่าในปี 2513 มีสัดส่วนเป็น 62:12:26 และในปี 2523 มีสัดส่วน 54:14:32 จะเห็นได้ว่าการจ้างงานในภาคเกษตรกรรมจะยังคงเป็นสาขาสำคัญที่สุด แต่มีอัตรา

ตารางที่ 3.14 เปรียบเทียบสัดส่วนประชากร อายุ 11 ปีขึ้นไป (กำลังแรงงาน)

กำลังแรงงาน	พ.ศ. 2513	สัดส่วนกำลังแรงงาน พ.ศ. 2513 คิดเป็นร้อยละ	พ.ศ. 2523	สัดส่วนกำลังแรงงาน พ.ศ. 2523 คิดเป็นร้อยละ
พนักงานทำ บ้าน	148,874	64.12	238,688	80.49
กำลังหางาน	7,771	3.35	12,961	4.71
รอดูเพศ	75,521	32.58	42,879	14.80
รวมกำลังแรงงานทั้งหมด	232,166	100.00	296,528	100.00

ที่มา : สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2523

ตารางที่ 3.15 การจ้างงานในสาขาต่าง ๆ พ.ศ. 2513 - 2523

สาขาการผลิต	การจ้างงาน				
	พ.ศ. 2513		พ.ศ. 2523		การเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2513-2523
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การเกษตร กสิกรรม การค้าสัตว์ และประมง	140,426	62.11	162,455	53.76	1.47
การขุดแร่	3,249	1.44	3,208	1.06	0.13
การอุตสาหกรรม	26,680	11.80	41,387	13.70	4.49
การก่อสร้าง	6,127	2.71	9,630	3.19	4.61
การไฟฟ้าและประปา	271	0.12	727	0.24	10.37
พาณิชย์กรรม	20,414	9.03	28,798	9.53	3.50
การคมนาคมและการขนส่ง	5,720	2.53	7,634	2.53	2.33
บริการ	20,297	8.98	24,644	8.16	1.96
ธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์	146	0.06	778	0.26	18.21
อุตสาหกรรมระบุไม่ชัดเจนหรือยังไม่ทราบ	2,743	1.21	22,915	7.58	23.65
รวม	226,093	100.00	302,176	100.00	2.94

ที่มา : สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2523

การจ้างงานลดลงในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและบริการเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มบทบาทของสาขาทั้งสองต่อโครงสร้าง เศรษฐกิจของจังหวัดในอนาคต (ตารางที่ 3.15)

3.5.6 การอพยพย้ายถิ่น

การอพยพย้ายถิ่นของประชากรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2523 พบว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประชากรย้ายออกมากกว่าย้ายเข้า ประชากรที่ย้ายเข้าในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่จะเป็นประชากรที่มาจากกรุงเทพฯและปริมณฑล มีสัดส่วนร้อยละ 35.62 ของประชากรที่ย้ายเข้าทั้งหมดรองลงมาเป็นการย้ายจากจังหวัดในภาคกลาง ร้อยละ 23.89 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 15.02 ภาคเหนือ 12.56 ภาคตะวันออกและภาคใต้ 0.81 ตามลำดับ

ประชากรที่ย้ายออกจากจังหวัด ส่วนใหญ่ย้ายไปภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีสัดส่วนร้อยละ 64.78ของทั้งหมด รองลงมาเป็นการย้ายภายในภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 64.78 ภาคตะวันออก 5.90 ภาคเหนือ 4.61 ภาคตะวันตก 3.11 ภาคตะวันออกและภาคใต้ 1.39

โดยที่การย้ายถิ่นภายในภาค ประชากรที่ย้ายเข้าส่วนใหญ่มาจาก สระบุรี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท ส่วนประชากรที่ย้ายออกส่วนใหญ่ย้ายไป สระบุรี เช่นเดียวกันรองลงมาคือ ลพบุรี อ่างทอง ชัยนาท (ตารางที่ 3.16)

เมื่อพิจารณาการย้ายถิ่นสุทธิจะพบว่า ประชากรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเสียเปรียบดุลย์ประชากรให้กับ กรุงเทพมหานครมากที่สุดถึงร้อยละ 84.63 ของการย้ายถิ่นสุทธิ สำหรับภาคอื่น ๆ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะได้เปรียบดุลย์ประชากรเพียง 2 ภาค คือ ภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น ส่วนภาคอื่นๆ เสียเปรียบดุลย์ประชากรทั้งสิ้น แม้แต่การย้ายในภาคกลางก็ตาม จังหวัดจะเสียเปรียบดุลย์ประชากรส่วนใหญ่ ยกเว้นแต่จังหวัดชัยนาทเท่านั้น ที่เสียเปรียบดุลย์ประชากรให้กับพระนครศรีอยุธยา

สาเหตุการย้ายถิ่นของประชากร ส่วนใหญ่เป็นสาเหตุทางด้านสังคมมากกว่าทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นการย้ายภายในจังหวัด หรือย้ายมาจากต่างจังหวัดก็ตาม สาเหตุทางด้านสังคมส่วนใหญ่เป็นการย้ายตามบุคคลภายในครอบครัว ส่วนทางด้านเศรษฐกิจนั้นเป็นการย้ายเพื่อหางานทำทั้งสิ้น

ตารางที่ 3.16 การย้ายถิ่นของประชากรระหว่าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา^๑กับจังหวัดอื่น ในภาคกลางและ
ภาคอื่น ๆ

จังหวัด - ภาค	ย้ายมาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ย้ายไปจาก พระนครศรีอยุธยา	ย้ายถิ่นสุทธิ
ชัยนาท	214	131	83
ลพบุรี	974	1,266	-292
สระบุรี	1,466	2,558	-1,092
สิงห์บุรี	216	235	-19
อ่างทอง	795	1,203	-408
ภาคกลาง	3,665	5,393	-1,728
กทม. และปริมณฑล	5,466	24,540	-19,074
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,304	2,262	42
ภาคเหนือ	1,927	1,746	181
ภาคตะวันตก	931	1,179	-248
ภาคตะวันออก	925	2,235	-1,310
ภาคใต้	125	526	401
รวม	15,343	37,881	22,538

๑ : มีงโครงการจ้างจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การอพยพย้ายถิ่นของประชากรในพื้นที่ศึกษา

การอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ศึกษามีสอง ประเภทคือ การย้ายเข้าหมายถึง การที่ประชากรอำเภอใดอำเภอหนึ่งในพื้นที่ศึกษาหรือจากอำเภออื่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือจากจังหวัดอื่น อพยพเข้ามาในอำเภอนั้น ๆ ในพื้นที่ศึกษา และการย้ายออกหมายถึง การที่ประชากรในอำเภอหนึ่งอำเภอใดในพื้นที่ศึกษาอพยพออกไปภายในอำเภอเดียวกัน หรืออำเภออื่นในจังหวัดหรือจังหวัดอื่น ซึ่งในปี พ.ศ. 2534 ประชากรในพื้นที่ศึกษามีจำนวนประชากรย้ายเข้าทั้งสิ้นรวม 24,552 คน ย้ายออกทั้งสิ้น 23,460 คนซึ่งทำให้เกิดการย้ายถิ่นสุทธิ 1,092 คนแสดงถึงในพื้นที่ศึกษามีการได้ดุลย์การอพยพ เมื่อพิจารณาข้อมูลการย้ายเข้าของประชากรรายอำเภอพบว่าอำเภอพระนครศรีอยุธยามีจำนวนประชากรย้ายเข้าอำเภอมากที่สุด (ร้อยละ 33.48 ของการย้ายเข้าทั้งหมด) รองลงมาคือ อำเภอบางปะอิน (ร้อยละ 21.29) และอำเภอรังษีไฉยม (ร้อยละ 13.81) ส่วนการย้ายออกของประชากร พบว่า อำเภอพระนครศรีอยุธยาก็ยังคงมีจำนวนประชากรย้ายออกมากที่สุด (ร้อยละ 41.53) รองลงมาคือ อำเภอบางปะอินเช่นกัน (ร้อยละ 19.78) และอำเภอเสนา (ร้อยละ 13.29) สำหรับการย้ายถิ่นสุทธิ เกือบทุกอำเภอในพื้นที่ศึกษามีการได้ดุลย์การอพยพ คือ มีการย้ายเข้ามามากกว่าย้ายออก ยกเว้นอำเภอเสนาและอำเภอพระนครศรีอยุธยาที่มีการย้ายออกมากกว่า จะเห็นได้ว่า ในการย้ายเข้ามาของประชากรนี้ทุกอำเภอ มีประชากรที่ย้ายมาจากภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากกว่าประชากรที่มาจากจังหวัดอื่นและจะเป็นประชากรที่มาจากในอำเภอเดียวกัน มากกว่าประชากรที่มาจากต่างอำเภอ และในการย้ายออกของประชากรในพื้นที่ศึกษาก็เช่นกัน เป็นการย้ายออกไปเข้าภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากกว่าย้ายไปจังหวัดอื่นและในจำนวนประชากรที่ย้ายออกไปในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกือบทุกอำเภอก็จะ เป็นการย้ายไปในอำเภอเดียวกันมากกว่าย้ายไปต่างอำเภอ ยกเว้นอำเภอพระนครศรีอยุธยาเดียว เท่านั้นที่ประชากรของอำเภออพยพออกไปอำเภออื่นมากกว่าอำเภอเดียวกัน (ตารางที่ 3.17)

ตารางที่ 3.17 การอพยพย้ายถิ่นของประชากรในพื้นที่ศึกษา (รายอำเภอ) ปีพ.ศ.2534

อำเภอ	ย้ายเข้า		ย้ายออก		ย้ายสุทธิ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พระนครศรีอยุธยา	8,221	59.95	9,744	65.60	(1,523)	133.48
เสนา	2,936	21.41	3,118	20.99	(182)	15.95
บางไทร	2,556	18.64	1,992	13.41	564	-49.43
บางปะอิน	5,227	38.12	4,641	31.24	586	-51.36
อุทัย	2,202	16.06	1,439	9.69	763	-66.87
วังน้อย	3,410	24.87	2,526	17.01	884	-77.48
รวมพื้นที่ศึกษา	13,713	100.00	14,854	100.00	(1,141)	100.00

ตารางที่ 3.17 การอพยพย้ายถิ่นของประชากรในพื้นที่ศึกษา (รายอำเภอ) ปีพ.ศ.2534

อำเภอ	ย้ายเข้า			ย้ายออก						
	ภายในจังหวัด			ภายในจังหวัด						
	ในอำเภอ	ต่างอำเภอ	รวม	ในอำเภอ	ต่างอำเภอ	รวม				
พระนครศรีอยุธยา	2,889	2,105	4,994	3,227	8,221	2,896	3,654	6,550	3,194	9,744
เสนา	1,089	487	1,576	1,360	2,936	1,095	867	1,962	1,156	3,118
บางไทร	1,007	402	1,409	1,147	2,556	1,004	189	1,193	799	1,992
บางปะอิน	2,788	552	3,340	1,887	5,227	2,792	434	3,226	1,415	4,641
อุทัย	662	655	1,317	885	2,202	662	262	924	515	1,439
วังน้อย	1,383	452	1,835	1,575	3,410	1,377	209	1,586	940	2,526
รวมพื้นที่ศึกษา	4,985	2,994	7,979	5,734	13,713	4,995	4,710	9,705	5,149	14,854

ที่มา สำนักทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

3.6.1 สาธารณูปโภค

ก. การคมนาคม

การเดินทางติดต่อระหว่างชุมชนภายในพื้นที่ศึกษา หรือการติดต่อของพื้นที่ศึกษากับพื้นที่ภายนอกซึ่ง เป็นพื้นที่ชุมชนอื่น ๆ ภายในจังหวัดหรือระหว่างจังหวัดในภาคต่างๆ นั้นมีความสะดวกทั้งการคมนาคมทางบก ทางน้ำ ด้านการคมนาคมทางบก ประกอบด้วย ทางรถยนต์ ซึ่งมี โครงข่ายทางหลวงแผ่นดินทางหลวงจังหวัดทางหลวงท้องถิ่น ถนนคลองชลประทานและทางรถไฟซึ่งมีโครงข่ายแนวเส้น ทางรถไฟผ่านสถานีต่าง ๆ เส้นทางคมนาคมเหล่านี้ นอกจากจะมีบทบาทในการเชื่อมโยงชุมชนต่าง ๆ เข้าด้วยกันแล้ว ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมการกระจายตัวของชุมชน และยังเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมและธุรกิจด้วย (แผนที่ 3.17)

ทางรถยนต์

1. เครือข่ายถนนปัจจุบัน ทางหลวงสำคัญ ได้แก่

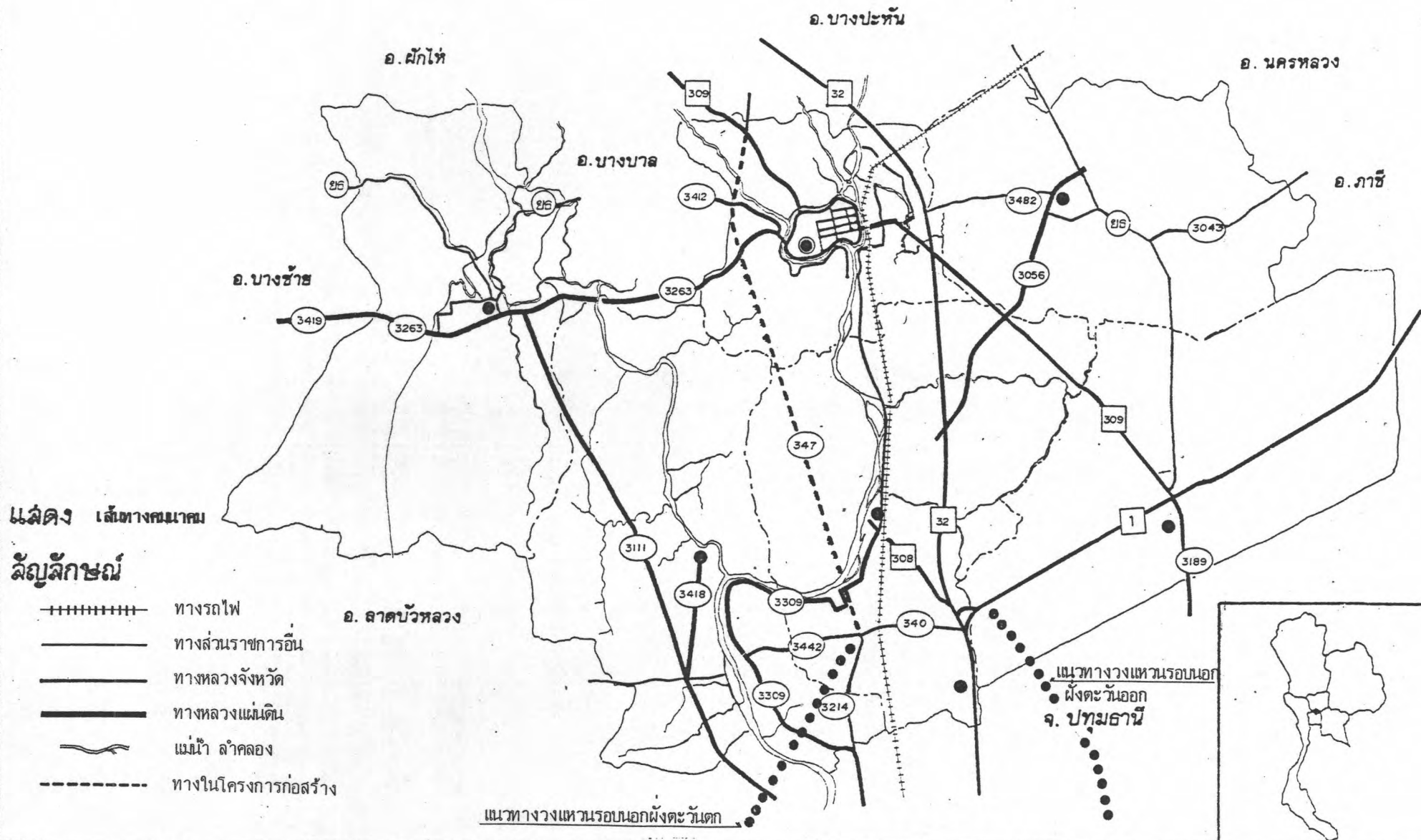
ก. ทางหลวงแผ่นดิน

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นทางหลวงแผ่นดินสายประธานของภาคเหนือ เริ่มต้นจากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดต่าง ๆ ของภาคกลางและภาคเหนือ และเป็นเส้นทางสายหลักทางตอนใต้ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผ่านเข้าพื้นที่ศึกษาบริเวณ อ.บางปะอิน อ.เวียงน้อย

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (ถนนสายเอเชีย) แยกจากทางหลวงหมายเลข 1 ที่ อ.บางปะอิน ผ่านเข้าพื้นที่ศึกษาบริเวณ อ.บางปะอิน อ.พระนครศรีอยุธยา ผ่านออกนอกพื้นที่ศึกษาไป อ.นครหลวง อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา และผ่านเข้าจังหวัดอ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ที่จ.ชัยนาท สายนี้เป็นเส้นทางสายหลักในแนวเหนือ-ใต้ที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการเดินทางติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลางและภาคเหนือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 309 (ถนนโรจนะ) เป็นทางหลวงแผ่นดินในแนวเหนือ-ใต้อีกเส้นหนึ่ง เริ่มจากสี่แยกวังน้อยผ่านพื้นที่ศึกษาที่ อ.วังน้อย อ.อุทัย อ.พระนครศรี

ที่มา :

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.17

อยุธยา แล้วออกนอกพื้นที่ศึกษาผ่านเข้า อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา ผ่านเข้าจังหวัด
อ่างทอง ไปสิ้นสุดทางที่จังหวัดสิงห์บุรี

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 308 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32

ผ่านเข้าไป อ.บางปะอิน

ข. ทางหลวงจังหวัด

ทางหลวงจังหวัดสายสำคัญ ได้แก่

- ทางหลวงหมายเลข 3053 เป็นทางแยกหลังสถานีรถไฟสะพานปรีดีธำรง
- ทางหลวงหมายเลข 3056 เป็นทางแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข

309 จากอำเภอวังน้อยไปอำเภออุทัย

- ทางหลวงหมายเลข 3057 เป็นเส้นทางจากสถานีรถไฟบางปะอินไป

อำเภอบางปะอิน

- ทางหลวงหมายเลข 3058 เป็นเส้นทางไปวัดอโยธยา
- ทางหลวงหมายเลข 3059 เป็นเส้นทางไปวัดพินิจเชิง
- ทางหลวงหมายเลข 3060 เป็นเส้นทางภูเขาหลง - ลุมพินี - พระเนียด
- ทางหลวงหมายเลข 3061 เป็นเส้นทางไปตำบลหันตรา - บ้านเกาะ
- ทางหลวงหมายเลข 3189 เป็นทางแยกเข้าที่ว่าการอำเภอวังน้อยเดิม
- ทางหลวงหมายเลข 3263 เป็นทางสายอยุธยา - บ้านสาละ (สุพรรณบุรี)
- ทางหลวงหมายเลข 3111 เป็นทางสายเสนา - สามโคก (ปทุมธานี)
- ทางหลวงหมายเลข 3418 เป็นทางสายบางไทร - ตำบลไม้ตรา

ค. ทางหลวงท้องถิ่น และทางสายชนบท

ทางหลวงท้องถิ่น และทางสายชนบทสายสำคัญ ได้แก่

- ทางสายอยุธยา บางบาล เสนา
- ทางสายบางปะอิน บางไทร
- ทางสายบางไทร สามโคก
- ทางสายหันน้ำ บางปะอิน
- ทางสายเสนา ฟักให้
- ทางสายบางนมโค สามดู่
- ทางสายปากกระวาน บ้านป้อม

- ทางสายวัดสุทธิจิตธรรม บางปะอิน

โดยทั่วไปแล้วพื้นที่ที่ศึกษามีถนนท้องถิ่นก่อนข้างดี¹⁷ ปัญหาจะ เกิดในบางพื้นที่ที่มีน้ำท่วมรุนแรง และถนนอยู่ในสภาพไม่ดี ในพื้นที่ดังกล่าวในฤดูฝน แม้รถโดยสารจะยังคงวิ่งอยู่ได้ แต่ประชาชนมักจะใช้บริการเรือหางยาว ซึ่งเป็นเรือรับ-ส่งผู้โดยสาร เช่น พื้นที่บางส่วนของเขต อ.เสนา และอ.บางไทร ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้านที่ไม่สามารถติดต่อกับอำเภอได้ทุกฤดูกาล ในสัดส่วนร้อยละ 36 และหรือมากกว่าของหมู่บ้านทั้งหมดในอำเภอดังกล่าว

เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นเขตปลูกข้าว ซึ่งมีน้ำท่วมได้ง่าย และเป็นเขตที่มีความอ่อนไหวทางนิเวศวิทยาเป็นอย่างมาก การก่อสร้างถนนใหม่ ๆ ในพื้นที่นี้จึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะอาจจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้ อุตสาหกรรมการก่อสร้างจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติได้ง่าย ความเป็นห่วงทางด้านสิ่งแวดล้อมอีกประการหนึ่ง ก็คือ ข้อเท็จจริงที่ว่า ในการก่อสร้างถนนที่ใช้งานได้ทุกฤดูกาลในเขตพื้นที่นี้ นั้น จะต้องทำการก่อสร้างถนนโดยการยกระดับให้สูงขึ้นกว่าระดับน้ำท่วมในฤดูฝน ถนนที่ยกสูงขึ้นดังกล่าวนี้จะกลายเป็นเขื่อนกั้นน้ำ ซึ่งจะยังทำให้เกิดน้ำท่วมรุนแรงขึ้นภายในพื้นที่ได้

ปัจจุบันมีหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานท้องถิ่นหลายหน่วยงาน ทำการก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนในพื้นที่ หน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมโยธาธิการ สานักงาน รพช. กรมทางหลวงกรมชลประทาน สำนักงานปฏิรูปที่ดิน กรมพัฒนาชนบท และว.บ. กลาง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องประสานงานวางแผนก่อสร้างถนนในท้องถิ่นในระดับจังหวัด และปรับปรุงขีดความสามารถในการวางแผนการประสานงานของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. **โครงการก่อสร้างและบูรณะถนนในอนาคต** สำหรับในพื้นที่ศึกษามีโครงการของกรมทางหลวงที่ได้รับงบประมาณในการก่อสร้างและบูรณะถนนประมาณ 15 โครงการ (ตารางที่ 3.18) โดยเป็นโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของแขวงทางอยุธยาที่จะดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. 2534 - 2538 ในแผนของกรมทางหลวงจะมีการปรับปรุงทางสายหลักสำคัญ ได้แก่ การก่อสร้าง

17 องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA), การศึกษาเพื่อพัฒนาภาคกลางตอนบน, หน้า 254-257.

ตารางที่ 3.18 แสดงโครงการก่อสร้างและบูรณะทางหลวง
 ในเขตการควบคุมของแขวงทางหลวงอุซุซยา ในบริเวณพื้นที่ศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2534-2538

ลำดับที่	หมายเลขทางหลวง	ชื่อโครงการ	ระยะทาง	จำนวนเลน
1	32	สายบางปะอิน-นครสวรรค์	50.259	4
2	309	สะพานสมเด็จพระนเรศวร	0.863	2
3	-	สาย 309-บรรจบสาย 32 (ถ.จอมพล.)	6.248	2
4	3468,305	แยกสาย 32 (บ.หัวลาน)-อ.อุทัยบรรจบ 32 (รวมทางแยกเข้า)	26.535	2
5	3056	อุทัย-ภาชี (ส่วนที่จะสร้างใหม่)	4.950	2
6	3469	แยกสาย 3263-อ.บางปะอิน (เลียบบึงเจ้าพระยามิ่งตะวันตก)	17.000	2
7	3477	อุซุซยา-บางปะอิน (เลียบบึงเจ้าพระยาตะวันออก)	17.312	2
8	-	บางปะอิน-บางปะหัน	35.000	2
9	-	รังสิต-สระบุรี	33.400	10
10	32	ทางแยกต่างระดับที่อุซุซยา	1 แห่ง	4
11	32	ทางแยกต่างระดับที่บางปะอิน	1 แห่ง	4
12	-	สะพานปรีดีธำรงค์-ศาลากลางจังหวัด	5.423	*
13	-	เสนา-ผักไห่-โพธิ์ทอง	49.116	*
14	-	เสนา-สามโคก	29.681	*
15	-	วังน้อย-ชัยภูมิบุรี	26.000	*

ที่มา : แขวงทางหลวงอุซุซยา

หมายเหตุ * ไม่ทราบข้อมูล

ช่องทางจราจรในเส้นทางหลวงหมายเลข 32 (บางปะอิน - นครสวรรค์) ๖ ช่องทาง โดยจะมีการสร้างทางแยกต่างระดับที่บางปะอินและอยุธยา และมีโครงการก่อสร้างปรับปรุงเส้นทางหลวงหมายเลข 1 (รังสิต - สระบุรี) ๖ ช่องทางจราจร ประกอบด้วย เส้นทางซึ่งเป็นด่านเก็บเงินค่าผ่านทาง 6 ช่องทางจราจรและขนาบด้วยถนนสายรอง 2 เส้น ๆ ละ 2 ช่องทางจราจร ซึ่งการก่อสร้างเพิ่มช่องทางจราจรในทางสายหลักเหล่านี้ เมื่อแล้วเสร็จคาดว่าจะส่งผลเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาภูมิภาค ทำให้ทางหลวงสายหลักซึ่งเชื่อมกรุงเทพมหานครกับศูนย์กลางภูมิภาค และระหว่างจังหวัดในภูมิภาคด้วยกัน เป็นระบบทางหลวงประเภทแบ่งช่องจราจรไป-กลับ (DIVIDED HIGHWAY) เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้เป็นจำนวนมาก

นอกจากการปรับปรุงทางสายหลักแล้ว ตามโครงการของกรมทางหลวงยังมีแผนงานก่อสร้างทางแห่งใหม่ เพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายให้สมบูรณ์ และก่อสร้างทางแยกต่างระดับบางบริเวณที่กล่าวข้างต้นไปแล้ว เพื่อลดความสูญเสีย เนื่องจากการจอดรอของยานพาหนะบริเวณทางแยกและบรรเทาความคับคั่งของจราจร อีกทั้งเป็นการช่วยลดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบริเวณทางแยกที่น้อยลงด้วย

การขนส่งสินค้าทางรถยนต์

จากการสำรวจของกรมการขนส่งทางบกพบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปริมาณการขนส่งสินค้าเข้ากรุงเทพฯ 561,240 ตัน ประเภทสินค้าที่ออกจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเข้ากรุงเทพฯ ที่สำคัญได้แก่ วัสดุก่อสร้างอื่น ๆ (นอกเหนือหิน ดิน ทราย) มีปริมาณร้อยละ 63.61 ของสินค้าออกทั้งหมด รองลงมา คือ ข้าว ร้อยละ 8.65 สินค้าอื่น ๆ ร้อยละ 5.84 ซีเมนต์และผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 3.74 ไม้ร้อยละ 3.64 หิน ดิน ทราย ร้อยละ 3.40 เป็นต้น และพบว่าปริมาณสินค้านำเข้าจากกรุงเทพฯ 287,505 ตัน สินค้าเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ร้อยละ 22.95 ของสินค้าเข้าทั้งหมดรองลงมาเป็น เบ็ดเตล็ด ร้อยละ 17.91 ซีเมนต์และผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 13.93 ไม้ ร้อยละ 9.94 โลหะก่อสร้าง ร้อยละ 9.67 สินค้าอื่น ๆ ร้อยละ 6.93 เป็นต้น (ตารางที่ 3.19)

ทางรถไฟ

สำหรับบริเวณพื้นที่ศึกษาซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น ในด้านการคมนาคมขนส่งทางรถไฟมีการพัฒนามาเป็นเวลานานกว่า 90 ปี กล่าวคือ เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทำพิธีเปิดการเดินรถไฟ กรุงเทพฯ-กรุงเก่า เมื่อวันที่ 26 มีนาคม รศ 115

ตารางที่ 3.19

แสดงปริมาณ จำนวน ที่ยาว และปริมาณการขนส่ง เข้า-ออก กรุงเทพมหานคร-พระนครศรีอยุธยา
จำนวนทะเบียนสินค้า 2534

ชนิดสินค้า	ที่เข้า				ที่ขาออก			
	ปริมาณสินค้า (ตัน)	%	จำนวน ที่ยาว	ปริมาณการขนส่ง (ตัน-ก.ม.)	ปริมาณสินค้า (ตัน)	%	จำนวน ที่ยาว	ปริมาณการขนส่ง (ตัน-ก.ม.)
ข้าว	48,555	8.65	4,590	3,738,735	1,800	0.63	180	138,600
หิน ดิน ทราย	19,080	3.40	1,845	1,469,160	7,920	2.75	720	609,840
ซีเมนต์และผลิตภัณฑ์	20,970	3.74	2,340	1,614,690	40,050	13.93	3,195	3,083,850
โลหะก่อสร้าง	3,240	0.58	360	249,480	27,810	9.67	4,185	2,141,370
วัสดุก่อสร้างอื่น	357,030	63.61	37,710	27,491,310	2,250	0.78	225	173,250
ไม้	20,430	3.64	2,205	1,573,110	28,575	9.94	2,790	2,200,275
เชื้อเพลิงไม้	2,160	0.38	360	166,320	1,215	0.42	315	93,555
ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม					65,970	22.95	6,210	5,079,690
แร่								
ผักและผลไม้	9,360	1.67	1,215	720,720	1,890	0.66	405	145,530
มันสำปะหลัง	3,960	0.71	360	304,920				
ข้าวโพด	6,210	1.11	765	478,170				
น้ำตาล	1,800	0.32	180	138,600				
ถั่ว					1,800	0.63	360	138,600
เครื่องคั้น	3,240	0.58	360	249,480	16,965	5.90	2,745	1,306,305
ของชำ	4,815	0.86	630	370,755	360	0.13	180	27,720
สัตว์บก	5,400	0.96	990	415,800	225	0.08	45	17,325
สัตว์น้ำ	720	0.13	180	55,440				
พืชและอาหารสัตว์	4,410	0.79	540	339,570	15,435	5.37	1,755	1,188,495
เครื่องใช้	4,500	0.80	720	346,500	3,825	1.33	1,170	294,525
เบ็ด เกล็ด	12,600	2.25	2,340	970,200	51,480	17.91	9,405	3,963,960
สินค้าอื่น	32,760	5.84	2,520	2,522,520	19,935	6.93	3,195	1,534,995
รวม	561,240	100.00	60,210	43,215,480	287,505	100	37,080	22,137,885

ที่มา : รายงานการสำรวจปริมาณการขนส่งทางถนน บึงบอระเพ็ด 2534 กรมการขนส่งทางบก

ที่เข้า เข้า หมายถึง จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เข้ากรุงเทพฯ

ที่ขาออก หมายถึง จากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เส้นทางดังกล่าวได้ผ่านพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเข้าพื้นที่ศึกษาบริเวณ อ่างทอง บางปะอิน อ่างทองพระนครศรีอยุธยาออกจากพื้นที่ศึกษาไปถึง อ่างทองภาชี ปัจจุบันเส้นทางคมนาคมขนส่งทางรถไฟที่ผ่านพื้นที่ที่ศึกษามีเส้นทางสำคัญเป็น 2 สาย คือ

1. เส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เส้นทางของกรุงเทพฯ - อุบลราชธานี ระยะทางยาว 575 กิโลเมตร และเส้นทางของกรุงเทพฯ - หนองคาย ระยะทาง 642 กิโลเมตร ทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเส้นทางรถไฟสายเศรษฐกิจที่สำคัญ มีบทบาทเชื่อมโยงระหว่างชุมชนในภาคและระหว่างภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เส้นทางรถไฟสายเหนือ ได้แก่ เส้นทางสายกรุงเทพฯ - เชียงใหม่ ระยะทาง 851 กิโลเมตร โดยเส้นทางเริ่มจากกรุงเทพฯ ขึ้นไปทางภาคเหนือ ผ่าน จ.อยุธยาไปสิ้นสุดที่ จ.เชียงใหม่

เส้นทางรถไฟมีบทบาทอย่างมาก ในการขนส่งผู้โดยสาร และการขนส่งสินค้าซึ่งขึ้นลงตามสถานีต่าง ๆ สำหรับพื้นที่ศึกษามีสถานีรถไฟทั้งสิ้น 6 สถานี เป็นสถานีที่ตั้งอยู่ในอ.บางปะอิน 4 สถานี ได้แก่ สถานีรถไฟเชียงรากน้อย สถานีรถไฟคลองพุทรา สถานีรถไฟบางปะอิน และสถานีรถไฟบ้านโพธิ์ และเป็นสถานีที่ตั้งในเขตอ.พระนครศรีอยุธยา 2 สถานี ได้แก่ สถานีรถไฟอยุธยา และสถานีรถไฟบ้านม้า

การขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟ¹⁸

จำนวนขบวนรถไฟโดยสารที่ผ่านพื้นที่ศึกษาจะมีทั้งสิ้น วันละ 60 ขบวน โดยเป็นขบวนเที่ยวรถขึ้น 30 ขบวน และขบวนรถเที่ยวลง 30 ขบวน มีสถานีที่มีผู้โดยสารมากกว่าวันละ 2,700 คน ได้แก่ สถานีอยุธยา และสถานีที่มีผู้โดยสารวันละ 500 - 2,700 คน ได้แก่ สถานีบางปะอิน สวนสภากาแฟ เพลอ ๑๐ สถานีคลองพุทรา สถานีบ้านโพธิ์ สถานีเชียงรากน้อย สถานีบ้านม้า มีผู้โดยสารวันละน้อยกว่า 500 คน

การขนส่งสินค้าทางรถไฟ

จากสถิติการขนส่งสินค้าทางรถไฟในปี พ.ศ. 2534 (ตารางที่ 3.20) มีสินค้าเข้าและออกจากพื้นที่ศึกษารวม 34,722.6 ตัน จำแนกเป็นสินค้าเข้า 28,894.7 ตัน คิดเป็นร้อยละ 23.22 ของสินค้าที่ขนส่งทั้งหมดเป็นสินค้าออก 5,827.9 ตัน หรือ ร้อยละ 16.78 ของสินค้าที่

18 อ้างแล้ว, หน้า 257.

ขนส่งทั้งหมด โดยสินค้าต่าง ๆ จะถูกขนขึ้นหรือลงจากสถานีขนส่งสินค้าที่สำคัญของพื้นที่ศึกษาได้แก่ สถานีคลองพุทรา สถานีเชียงรากน้อย สถานีบางปะอิน ซึ่งทั้ง 3 สถานีมีฐาน อ.บางปะอิน และ สถานีอยุธยา ที่ตั้งอยู่ใน อ.พระนครศรีอยุธยา

การขนส่งสินค้าขาเข้า

ประเภทสินค้าเข้าที่ขนส่งทางรถไฟ ที่มีปริมาณมากที่สุด คือ ยิบซั่ม มีจำนวน 18,010.50 ตัน ยิบซั่มนั้นถูกส่งมาจากสถานีนครสวรรค์และสถานีบางมูลนาก ซึ่งเป็นสถานีที่ตั้งอยู่ที่ภาคเหนือลำปางมาลงที่สถานีคลองพุทรา รองลงมาเป็น ซุงและ ไม้ท่อน มีจำนวน 10,184.15 ตัน มาจากสถานีเชียงใหม่และสถานีเด่นชัย ซึ่งเป็นสถานีที่อยู่ทางภาคเหนือเช่นกัน โดยมาลงที่สถานีบางปะอิน ยิบซั่ม ซุงและ ไม้ท่อนนั้นเป็นสินค้าเข้าที่เป็นวัตถุดิบของโรงงานอุตสาหกรรม อาทิเช่น ยิบซั่มมาใช้ในอุตสาหกรรมผลิตภัณท์ยิบซั่ม ซุงและ ไม้ท่อน ใช้ในอุตสาหกรรมไม้และ เครื่องเรือน เป็นต้น ดังนั้น เมื่อลงที่สถานีปลายทางแล้วก็จะถูกขนขึ้นรถยนต์ และลำเลียงไปยังโรงงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตในโรงงานต่อไป นอกจากสินค้าเข้า 2 ประเภทนี้แล้ว ยังมีสินค้าอื่น ๆ อีกที่ขนส่งจากสถานีต่าง ๆ มายังสถานีปลายทางที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ศึกษา เช่น ไม้แปรรูป จากสถานีเชียงใหม่และสถานีสุโขทัย โกลกมาลงที่สถานีบางปะอินและ สถานีอยุธยา ซีเมนต์ จากสถานีหาดใหญ่ มาลงที่สถานีอยุธยา ปลาช่อน ขนส่งมาจากสถานีเชียงใหม่ มาลงที่สถานีบางปะอิน มะพร้าว มาจากสถานีทับสะแกมาลงที่สถานีอยุธยา ของป่า จากสถานีสุราษฎร์มาลงที่สถานีอยุธยาเช่นกัน เครื่องมือเครื่องใช้ มาจากสถานีเด่นชัยมาลงที่สถานีบางปะอินและจากสถานีหนองคาย สถานีนครปฐม สถานีต้นหมิงมาศ สถานีสุโขทัย โกลก มาลงที่สถานีอยุธยา ทั้งนี้สถานีปลายทางที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ศึกษาที่มีสินค้าเข้ามาลงปริมาณมากที่สุด คือ สถานีคลองพุทรา มีสินค้าเข้า 18,010.50 ตัน รองลงมา คือ สถานีบางปะอินมีสินค้าเข้า 10,269 ตัน (ตารางที่ 3.20)

การขนส่งสินค้าขาออก

ประเภทสินค้าออกที่ขนส่งทางรถไฟ โดยมีสถานีต้นทางอยู่ในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่จะเป็น สินค้าประเภทอื่น ๆ หรือสินค้ากลุ่มเบ็ดเตล็ด (MISCELLANEOUS GOODS) โดยมีปริมาณการขนส่ง 4,787.90 ตัน รองลงมา คือ วัสดุก่อสร้าง 936 ตัน ซึ่งทั้งสองประเภทขนส่งขึ้นจากสถานีคลองพุทราและไปลงที่สถานีป่าดงเบขาร์ ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีการขนส่งข้าวจาก สถานีอยุธยาไปยังสถานีเรือเสาะ ซึ่งอยู่จังหวัดนราธิวาส น้ำมันก๊าด ขนส่งจากสถานีคลองพุทราไปยังสถานีธนบุรี เครื่องเรือนเครื่องใช้ ขนส่งจากสถานีเชียงรากน้อย และสถานีอยุธยา ไปยัง

ตารางที่ 3.20 แสดงปริมาณการขนส่งสินค้า ค่าเช่าสถานที่ต่างวที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ศึกษาศ.2534

สถานีปลายทาง	สินค้า ข้าง(ตัน)											รวม
	ปลาขี้ขาว	มะพร้าว	ของป่า	ไม้	ซัง	ซีเมนต์	ยิบซั่ม	เครื่องเรือน	สั้ว	อื่นว		
				แปรรูป	ไม้พ่อน			เครื่องใช้	บุษ			
บางปะอิน	36.00	-	-	40.90	10,184.15	-	-	8.00	-	-	-	10,269.05
อยุธยา	-	13.00	44.00	63.60	-	200.00	-	58.60	-	130.00	94.00	603.20
คลองพืฬา	-	-	-	-	-	-	18,010.50	-	-	-	-	18,010.50
เชียงรากน้อย	-	-	-	-	-	-	-	-	12.00	-	-	12.00
รวม	36.00	13.00	44.00	104.50	10,184.15	200.00	18,010.50	66.60	12.00	130.00	94.00	28,894.75

ตารางที่ 3.21 แสดงปริมาณการขนส่งสินค้าออกค่าเช่าสถานที่ต่างวที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ศึกษาศ.2534

สถานีปลายทาง	สินค้าออก(ตัน)					รวม	
	ข้าว	วัสดุก่อสร้าง	น้ำมันก๊าด	เครื่องเรือน	อื่นว		
				เครื่องใช้			
บางปะอิน	-	-	-	-	-	-	
อยุธยา	15.00	-	-	47.00	-	62.00	
คลองพืฬา	-	936.00	22.00	-	4,787.90	5,745.90	
เชียงรากน้อย	-	-	-	20.00	-	20.00	
รวม	15.00	936.00	22.00	67.00	4,787.90	5,827.90	

สถานีเชียงราก สถานีช่องแค สถานีชุมทางบ้านจตุรา สถานีนครสวรรค์ และสถานีชะอวด

โดยในในกลุ่มสถานีใต้ดินทางที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา นั้น สถานีที่มีการขนส่งสินค้าออกมากที่สุด คือ สถานีคลองพุทรา มีสินค้าออก 5,745.90 ตัน รองลงมา คือ สถานีอยุธยา 62 ตัน (ตารางที่ 3.21)

การขนส่งทางน้ำ

พื้นที่ศึกษา เป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำและลำคลองผ่านหลายสาย ซึ่งแม่น้ำลำคลอง เหล่านี้ นอกจากจะให้ประโยชน์ในด้าน เป็นแหล่งน้ำ เพื่อการอุปโภคหรือ เพื่อการเกษตรกรรมต่าง ๆ แล้ว ยังสามารถใช้เป็นเส้นทางสัญจรขนส่งคนโดยสาร และเป็นเส้นทางลำเลียงสินค้า เข้าออกในพื้นที่ศึกษาได้ด้วย

แม่น้ำท่าจีน เป็นเส้นทางคมนาคมในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา เป็นเส้นทางน้ำสายหลักในการติดต่อกับพื้นที่ภายนอก ทั้งที่อยู่ทางตอนเหนือและตอนใต้ลงมา และ แม่น้ำป่าสัก ซึ่งเป็นแม่น้ำที่ไหลมาจากทางตอนเหนือ ผ่านเข้าเกาะเมืองทางด้านทิศตะวันออกเฉียงมาบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาทางตอนใต้ของเกาะเมืองนี้มีความสำคัญในฐานะที่เป็นทางล่องแพซุง มาจากทางตอนเหนือมายังแม่น้ำเจ้าพระยาที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำป่าสัก จะมีท่าเทียบเรือตั้งอยู่จุดต่าง ๆ โดยเฉพาะในเขต อ.บางปะอิน อ.บางไทร ซึ่งเป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรม คลังสินค้า เกษตร และกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางไปได้โดยทางเรือ นอกจากนี้ยังมี แม่น้ำน้อย ซึ่งมาจากทางตอนเหนือเช่นกัน แม่น้ำน้อยจะเป็นเส้นทางน้ำสายหลักของ อ.เสนา ซึ่งจะไหลลงที่แม่น้ำเจ้าพระยาที่ อ.บางไทร ส่วนแม่น้ำลพบุรี แม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่ศึกษาแต่เนื่องจากลำน้ำมีสภาพตื้นเขิน บางฤดูกาลใช้ประโยชน์ขนส่งทางน้ำไม่ได้ จึงไม่มีบทบาทด้านการคมนาคมนักเท่าใด

การขนส่งคนโดยสารทางน้ำ

ในอดีตชุมชนส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ริมน้ำ การคมนาคมระหว่างชุมชนมักจะพึ่งพาการขนส่งทางน้ำเป็นสำคัญ แต่ในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้ ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นการคมนาคมทางบกมากกว่าทางน้ำ เนื่องจากชุมชนริมน้ำทั้งหลาย มีการเจริญเติบโตขยายตัวออกไปบริเวณข้างเคียง หรือเกิดชุมชนในย่านถนนสายสำคัญมิได้กระจุกตัวตัวอยู่แต่เพียงริมน้ำดังก่อนประการหนึ่ง และอีกประการ เนื่องจากที่ได้มีการพัฒนาระบบการคมนาคมทางบก มีการสร้างโครงข่ายเส้นทางถนน ทำให้ชุมชนสามารถเชื่อมโยงติดต่อกันได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ซึ่งการคมนาคมทางบกนั้นมีความสะดวกรวดเร็ว และได้เปรียบในเรื่องการเข้าถึงพื้นที่ที่มากกว่าทางน้ำ จึงเห็นได้ว่าบทบาทของ

การคมนาคมขนส่งทางน้ำโดยทั่วไปของพื้นที่ศึกษา มีความสำคัญลดลงกว่าอดีต โดยเฉพาะในแง่ การขนส่งคนโดยสารสาธารณะ คงมีอยู่แต่เพียงลักษณะของการขนส่งผู้โดยสารข้ามฟากในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาและการขนส่งด้วยเรือโดยสารทางยาวระยะใกล้ ๆ ระหว่างตำบลที่อยู่ริมน้ำ ที่การคมนาคมทางบกยังไม่สะดวกและ โดยเฉพาะพื้นที่ซึ่งในช่วงฤดูฝนถนนหนทาง ได้ถูกน้ำท่วมในระดัสูง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การขนส่งทางน้ำยังคงมีความนิยมอยู่ในส่วนของ การขนส่งผู้โดยสารในด้านการท่องเที่ยวหรือเรือที่ให้บริการทัศนจรรยาทางน้ำ ได้แก่ การขนส่งทางน้ำบริเวณเกาะเมือง เป็นการขนส่งด้วยเรือหางยาวรับจ้าง ขนาด 8-10 ที่นั่ง ึ่งบริการรอบเกาะเมืองทั้งในลักษณะเช่าเหมาลำ และแบบคิดค่าบริการรายคนเส้นทางเรือจะเริ่มจากท่าเรือบริเวณตลาดหัวรอ ผ่านตลาดบ้านแหลม วัดพญูเชิงถึงวัดเกาะแก้ว หรือเรือหางยาวบริการวิ่งระหว่างอำเภอบางปะอินกับเกาะเมืองอยุธยา และเรือหางยาววิ่งระหว่างกรุงเทพ บางปะอิน อยุธยา โดยล่องขึ้นไปจากกรุงเทพตามลำน้ำเจ้าพระยา ผ่านจ.นนทบุรี จ.ปทุมธานี และศูนย์ศิลปาชีพบางไทรและบางปะอินแล้วขึ้นไปถึง เกาะเมืองอยุธยาได้ ซึ่งมีทั้งการเช่าเหมาลำและ เรือวิ่งประจำเส้นทาง

การขนส่งสินค้าทางน้ำ

การคมนาคมขนส่งทางน้ำระหว่างภาคเหนือทั้งหมดกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์รวมการส่งออกของสินค้าต่าง ๆ และเป็นตลาดกลางสินค้าที่สำคัญของประเทศ ตลอดจนการขนส่งไปยังท่าเรือน้ำลึกตามชายฝั่งทะเลตะวันออก จำเป็นต้องเดินทางลำเลียงผ่านพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยใช้เส้นทางน้ำสายสำคัญของแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำป่าสัก แต่เนื่องจากการขนส่งสินค้าดังกล่าวแทบทั้งหมดจะขนส่งโดยตรงจากแหล่งผลิตหรือตลาดกลางสินค้าต่างๆ ในภาคเหนือไปกรุงเทพฯ หรือท่าเรือที่ชายฝั่งทะเล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงเป็นเพียงทางผ่านเท่านั้น ยกเว้นสินค้าที่ขนส่งในเส้นทางแม่น้ำป่าสัก-แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลิตผลจากอุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวฟ่างมันอัดเม็ด ข้าว เป็นต้น ที่มีศูนย์รับซื้ออยู่ในเขตอ.ท่าเรือ และอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างของบริษัทานเคโรซิเมนต์ไทย ซึ่งมีแหล่งผลิตอยู่ใน อ.นครหลวง และการขนส่งสินค้าใน เส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งมักเป็นการขนส่งสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรเช่นกัน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง เขต อ.บางปะอินและอ.บางไทร

การขนส่งสินค้าทางน้ำของทั้งสอง เส้นทางในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาดังกล่าวนี้ เป็นการขนส่งที่มีผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของจังหวัด ปริมาณการจราจรทางน้ำจะหนาแน่นมากตลอดปี

านแม่น้ำเจ้าพระยาตอนใต้ของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และานแม่น้ำป่าสักทางตอนเหนือของ อ.ท่าเรือ และปริมาณการขนส่งานแม่น้ำป่าสักมีมากกว่าานแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อพิจารณาปริมาณ สิ้นค้ารวมของการขนส่ง

จากข้อมูลปริมาณสินค้าที่มีการขนส่งทางน้ำในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปีพ.ศ. 2534¹⁹ มีจำนวนรวม 3,028,934 ตัน เป็นสินค้าเข้า 29,279 ตัน สินค้าออก 2,999,655 ตัน แยก เป็นปริมาณสินค้าน้ำแม่น้ำป่าสัก 1,929,053 ตัน หรือ ร้อยละ 63.69 และานแม่น้ำเจ้าพระยา 1,099,881 ตันหรือ ร้อยละ 36.31 สำหรับแม่น้ำป่าสักจะแบ่งเป็น สินค้าเข้า 9,207 ตัน สินค้าออก 191,984 ตันโดยจะเป็นการขนส่งมันสำปะหลังมากที่สุด ร้อยละ 71.19 รองลงมาเป็นการขนส่ง แร่ ร้อยละ 10.30และข้าวโพด ร้อยละ 9.02 แม่น้ำเจ้าพระยามีสินค้าออก 1,079,809 ตัน มันสำปะหลังจะเป็นสินค้าที่มีการขนส่งมากที่สุด ร้อยละ 88.14 รองลงมา คือ ข้าวโพด ร้อยละ 9.09 ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ร้อยละ 1.48 (ตารางที่ 3.22 และ 3.23)

านส่วนของพื้นที่ศึกษา ซึ่งอยู่ทางตอนล่างของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบริเวณที่มี แม่น้ำผ่านานพื้นที่ศึกษาเกือบทุกอำเภอ ยกเว้น อ.อุทัยและอ.วังน้อย พื้นที่นี้จึงมีความได้เปรียบาน ด้านการขนส่งทางน้ำ ทั้งานการขนถ่ายสินค้าส่งออกโดยตรงจากพื้นที่และการนำเข้าสินค้า

จากการศึกษาพบว่า านปีพ.ศ. 2534 มีสินค้าที่ถูกส่งออกโดยทางเรือ จากอำเภอที่อยู่ านเขตพื้นที่ศึกษารวม 265,284.18 ตัน ทั้งหมดเป็นสินค้าขาล่อง โดยเป็นสินค้าประเภทก่อสร้าง มากที่สุดได้แก่ ทราช ดิน หินอ่อนและอิฐรวม 246,029.18 ตัน รองลงมาเป็นสินค้าเกษตร ได้แก่ มันอัดเม็ด ข้าวสาร แป้งมัน ข้าวโพด รวม 18,785 ตัน แร่ 300 ตัน ไม้ 120 ตัน และ เบ็ดเตล็ด 50 ตัน โดยที่อำเภอบางไทรจะเป็นอำเภอที่มีการส่งสินค้าออกทางน้ำมากที่สุด ประมาณร้อยละ 82 ของสินค้าออกทั้งหมดของพื้นที่ศึกษา รองลงมาจะเป็นอำเภอเสนา ร้อยละ 9.55 และอ.บางปะอินร้อยละ 4.91 อำเภอพระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 3.52 เมื่อพิจารณา ประเภทสินค้าที่ขนส่งออกทางน้ำในแต่ละอำเภอพบว่า อ.บางปะอิน จะขนส่ง มันอัดเม็ดและทราช เป็นส่วนานใหญ่ อ.พระนครศรีอยุธยา ส่วนานใหญ่จะเป็น ข้าวสาร รองลงมาเป็น อิฐและทราช อ.บางไทร ส่วนานใหญ่จะขนส่ง ทราช รองลงมาเป็น ข้าวโพด ดิน และมันอัดเม็ด อ.เสนาจะ ส่งออกทราชเป็นส่วนานใหญ่ รองลงมาเป็นดินและแป้งมัน บลายทางของการขนส่งออกทางน้ำนั้นส่ง

¹⁹ กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม, ข้อมูลสำรวจผู้ประกอบการบริเวณลุ่มแม่น้ำภาค กลางปีพ.ศ. 2535.

ตารางที่ 3.22 แสดงปริมาณสินค้าทางน้ำเข้าและออก ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีพ.ศ. 2534 หน่วย : ตัน

แม่น้ำ	สินค้าเข้า	สินค้าออก	รวมสินค้าเข้าและออก
แม่น้ำป่าสัก	9,207	1,919,846	1,929,053
แม่น้ำเจ้าพระยา	20,072	1,079,809	1,099,881
รวม	29,279	2,999,655	3,028,934

ที่มา : กองวิชาการ กรมเจ้าท่า

ตารางที่ 3.23 แสดงปริมาณสินค้าที่มีการขนส่งทางน้ำรวมสินค้าเข้าและออก แยกตามชนิดสินค้าและเส้นทางแม่น้ำในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2534

ชนิดสินค้า (ตัน)	เส้นทางแม่น้ำ				รวม	
	แม่น้ำป่าสัก		แม่น้ำเจ้าพระยา		จำนวน	สัดส่วน
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน		
ข้าวสารและข้าวเปลือก	68,504	3.55	10,889	0.99	79,393	2.62
ข้าวโหด	174,000	9.02	100,000	9.09	274,000	9.05
มันสำปะหลัง	1,373,600	71.19	969,450	88.14	2,343,050	77.36
สินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร	34,000	1.76	-	-	34,000	1.12
ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้	9,207	0.48	16,242	1.48	25,449	0.84
แร่	198,742	10.30	-	-	198,742	6.56
วัสดุก่อสร้าง	44,000	2.28	3,300	0.30	47,300	1.56
เบ็ดเตล็ด	27,000	1.40	-	-	27,000	0.89
รวม	1,929,053	100.00	1,099,881	100.00	3,028,934	100.00
	(63.69)		(36.31)		(100.00)	

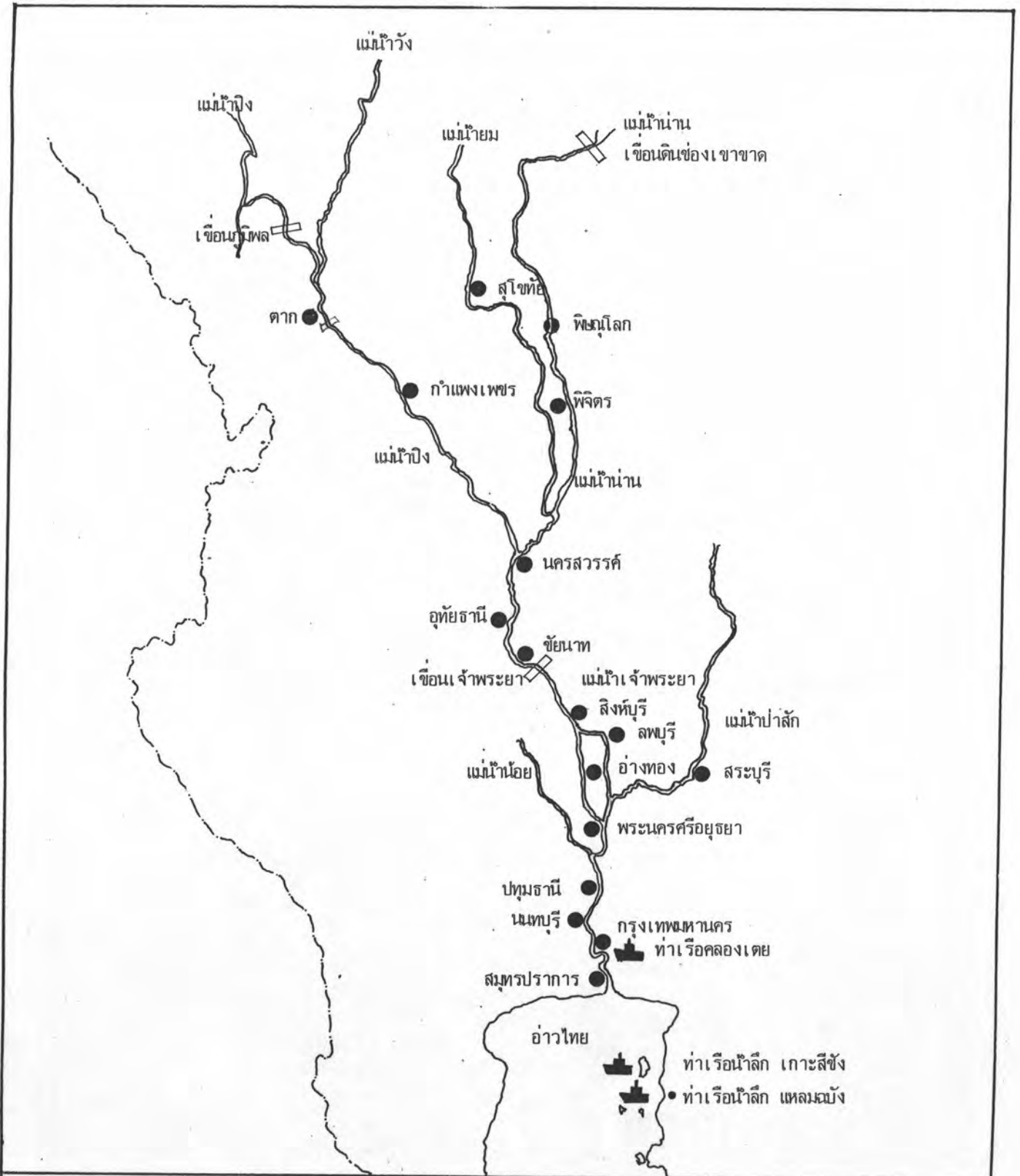
ไปที่กรุงเทพฯและสมุทรปราการมากที่สุด รองลงมาคือ ชลบุรีและสมุทรสาคร (ตารางที่ 3.24)

ส่วนสินค้าที่ขนส่งทางน้ำเข้าพื้นที่ศึกษา จะมีปริมาณรวม 110,637 ตัน โดยมาจากเรือขาขึ้นจากกรุงเทพฯสมุทรปราการและชลบุรี เข้ามาพื้นที่ศึกษา ลงปลายทางที่อ.บางปะอิน อ.บางไทร จำนวน 108,855 ตัน และเป็นเรือขาล่องจากอ.มโนรมย์ (ชัยนาท) เข้ามาอ.เสนา 1,782 ตัน โดยประเภทของสินค้าจะเป็น สิ่งก่อสร้างมากที่สุด 105,838 ตัน แร่ 4,100 ตัน เบ็ดเตล็ด 699 ตัน โดยที่อ.บางปะอินจะมีสินค้าเข้ามากที่สุด ร้อยละ 87.14 ของสินค้าเข้าทั้งหมด รองลงมา คืออ.บางไทร ร้อยละ 11.25 อ.เสนา ร้อยละ 1.61 เมื่อพิจารณาประเภทสินค้าที่ขนส่ง เข้า เหล่านี้ในแต่ละอำเภอพบว่าอ.บางปะอิน จะเป็นสินค้าเข้าประเภทสิ่งก่อสร้าง (ปูนซีเมนต์) และแร่ อ.บางไทรจะเป็นสิ่งก่อสร้าง (ปูนซีเมนต์) และสินค้าเบ็ดเตล็ด ส่วนที่อ.เสนา จะเป็นทรายเท่านั้น (ตารางที่ 3.25)

เมื่อพิจารณาปริมาณการขนส่งสินค้าทางน้ำทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา (ตาราง 3.26) พบว่าเป็นการขนส่งสินค้าออกมากกว่าสินค้าเข้า โดยในจำนวนสินค้าที่ขนส่งทางน้ำทั้งหมดจะเป็น สินค้าออก 265,284.18 ตัน (ร้อยละ 70.57) ขณะที่สินค้าเข้า 110,637 ตัน (ร้อยละ 29.43)

อำเภอที่มีการขนส่งทางน้ำรวมทั้งหมดมากที่สุด คือ อ.บางไทร ร้อยละ 61.20 ของปริมาณการขนส่งทางน้ำทั้งหมด และอ.บางปะอิน ร้อยละ 29.11 เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นศูนย์รวมและขนถ่ายสินค้าข้าวและพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ที่มีการรวบรวมจากจังหวัดในภาคกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางส่วนนำมาแปรรูปและปรับปรุงคุณภาพเพื่อการส่งออก โดยมีโกดัง คลังสินค้าและไซโล ตั้งอยู่ในเขตอำเภอทั้งสองเป็นจำนวนมาก การขนส่งทางน้ำมีบทบาทในการส่งออกสินค้าเหล่านี้ เนื่องจากเป็นวิธีที่ประหยัดค่าใช้จ่ายและเหมาะสมกับการขนส่งสินค้าจำนวนมากที่ไม่เน่าเสียง่าย และการขนส่งทางน้ำนั้นสามารถขนส่งสินค้าส่งออกไปยังท่าเรือเกาะสีชัง และท่าเรือชายฝั่งทะเลตะวันออกได้โดยไม่ต้องประสบปัญหาด้านการขนส่งทางบกผ่านกรุงเทพมหานคร

โกดัง คลังสินค้าและไซโล ดังกล่าวมักจะตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำ เพื่อความสะดวกในการขนส่งโดยจะขนย้ายจากไซโลโดยรถบรรทุก และลำเลียงลงเรือ ผ่านออกจากพื้นที่ศึกษาเข้าเขตจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพฯ สมุทรปราการ และออกอ่าวไทยได้ (แผนที่ 3.18)

แสดง : การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

สัญลักษณ์ :

แม่น้ำ

เขื่อน

ที่ตั้งจังหวัด

ท่าเรือ

แผ่นที่ 3.18

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 3.24 แสดงปริมาณสินค้าออกที่ขนส่งทางน้ำจากบริเวณพื้นที่ศึกษา ปีพ.ศ. 2534

หน่วย : ตัน

ลักษณะการเดินเรือ	เส้นทาง (อำเภอ)	ปลายทาง (จังหวัด)	สิ่งก่อสร้าง				สินค้าเกษตร				ไม้	แร่	เบ็ดเตล็ด	รวม
			ทราส	ดิน	หินล้อน	สิ่ว	มันสำปะหลัง	ข้าวสาร	แป้งมัน	ข้าวโพด				
ชาล่อง	บางปะอิน	กรุงเทพฯ สมุทรปราการ ชลบุรี	4,386.00	2,121.5	1,710	-	4,505	-	-	-	-	300	-	13,022.50
"	พระนครศรีอยุธยา	กรุงเทพฯ สมุทรปราการ สมุทรสาคร	825.00	149.0	-	2,040.33	-	6,270	-	-	-	-	50	9,334.33
"	เสนา	กรุงเทพฯ สมุทรปราการ	14,528.25	8,768.4	-	80.00	-	250	1,700	-	-	-	-	25,326.65
"	บางไทร	กรุงเทพฯ สมุทรปราการ	208,548.20	2,872.5	-	-	1,300	-	-	4,760	120	-	-	217,600.70
รวมสินค้าขาเข้า			228,287.45	13,911.4	1,710	2,120.33	5,805	6,520	1,700	4,760	120	300	50	265,284.18
			246,029.18				18,785				120	300	50	

ที่มา : กองวิชาการ กรมเจ้าท่า

ตารางที่ 3.25 แสดงปริมาณสินค้าเข้าที่ขนส่งทางน้ำมายังบริเวณพื้นที่ศึกษา ปีพ.ศ. 2534

หน่วย : ตัน

ลักษณะการเดินเรือ	เส้นทาง (จังหวัด)	ปลายทาง (อำเภอ)	ประเภทสินค้า				รวม
			สิ่งก่อสร้าง		แร่	เบ็ดเตล็ด	
			ปูนซีเมนต์	ทราส			
ขาขึ้น	กรุงเทพฯ สมุทรปราการ ชลบุรี	บางปะอิน	92,305	-	4,100	-	96,405
"	กรุงเทพฯ สมุทรปราการ ชลบุรี	บางไทร	11,751	-	-	699	12,450
ชาล่อง	สีสนาท	เสนา	-	1,782	-	-	1,782
			104,056	1,782			
รวมสินค้าขาออก			105,838		4,100	699	110,637

ที่มา : กองวิชาการ กรมเจ้าท่า

ตารางที่ 3.26 แสดงปริมาณสินค้าเข้าและออกที่ขนส่งทางน้ำ
ของบริเวณพื้นที่ศึกษา โดยเปรียบเทียบราคาค่าเฉลี่ย ปีพ.ศ. 2534

อำเภอ	ปริมาณ (ตัน)					
	สินค้าออก		สินค้าเข้า		รวม	
บางปะอิน	13,022.50	4.91	96,405	87.14	109,427.50	29.11
พระนครศรีอยุธยา	9,334.33	3.52	-	-	9,334.33	2.48
เสนา	25,326.65	9.55	1,782	1.61	27,108.65	7.21
บางไทร	217,600.70	82.02	12,450	11.25	230,050.70	61.20
รวม	265,284.18	100.00	110,637	100.00	375,921.18	100.00
	(70.57)		(29.43)		(100.00)	

ที่มา : กองวิชาการ กรมเจ้าท่า

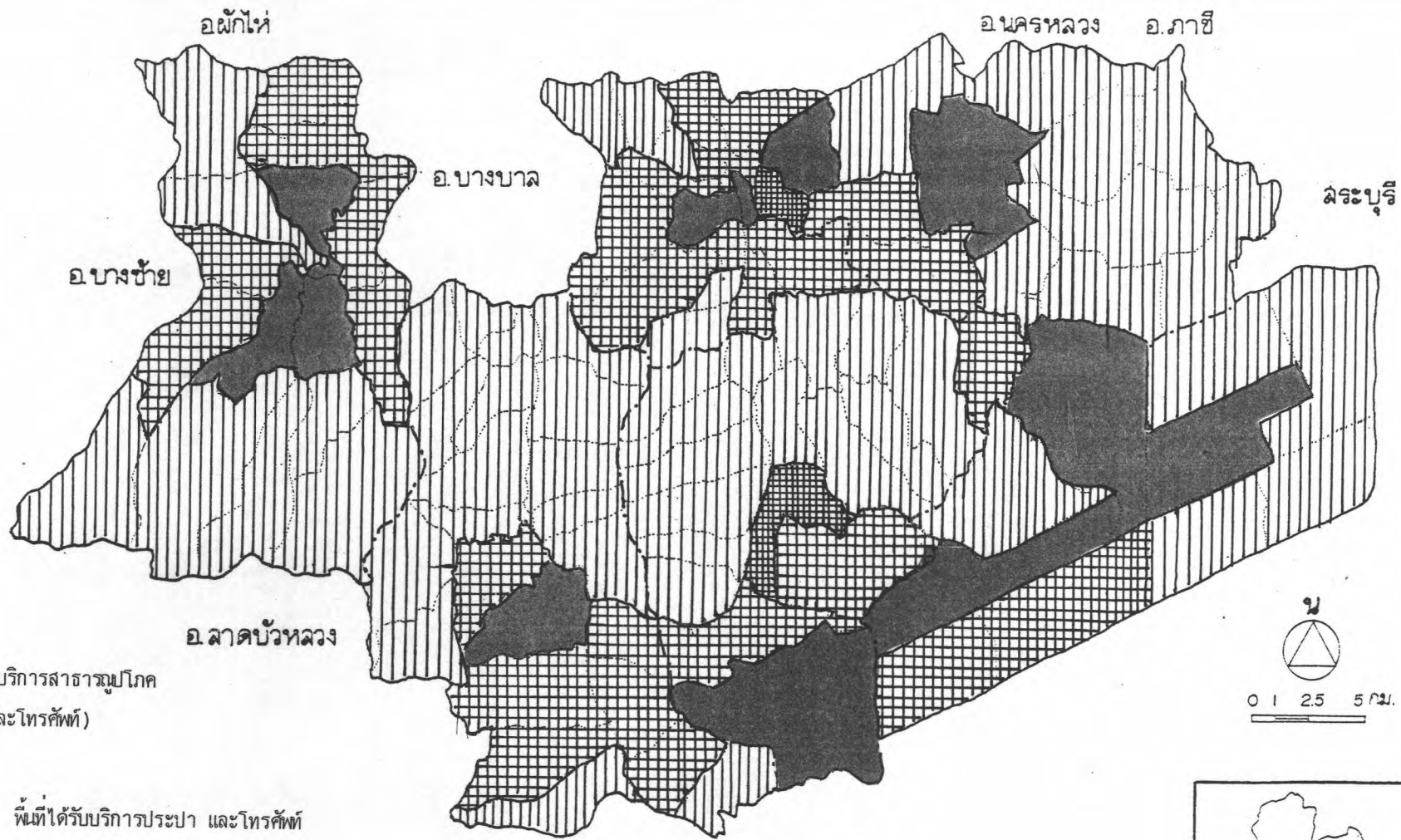
โทรศัพท์

๑๖

การให้บริการโทรศัพท์ในพื้นที่ศึกษา เป็นส่วนที่อยู่ในอาคารดำเนินการของสำนักงานโทรศัพท์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งอยู่ในเขตโทรศัพท์ภูมิภาคที่ 9 โทรศัพท์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสำนักงานบริการโทรศัพท์ในความรับผิดชอบ 21 สำนักงาน ในจำนวนนี้เป็นสำนักงานที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ศึกษาทั้ง 6 อำเภออยู่ 11 สำนักงาน ได้แก่ สำนักงานบริการโทรศัพท์อยุธยา 1 อยุธยา 2 อุทัย หัวเวียง เสนา บางไทร บางปะอิน วังน้อย พระอินทราชา สวนอุตสาหกรรมโรจนะ และศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมสายในระบบ CROSS BAR NEAX AYE และ AOM สามารถให้บริการโทรศัพท์หมายเลขเต็มจำนวนทั้งสิ้น 12,514 เลขหมาย เปิดใช้งานปีพ.ศ. 2534 แล้วจำนวน 10,210 เลขหมาย โดยมียอดจองรวม 4,711 เลขหมาย (ตาราง 3.27)

สถานภาพโทรศัพท์ในแต่ละอำเภอพบว่า อำเภอพระนครศรีอยุธยามีเลขหมายโทรศัพท์เปิดใช้มากที่สุด รองลงมาเป็นอำเภอบางปะอิน และอำเภอเสนา และในด้านความต้องการบริการโทรศัพท์อำเภอพระนครศรีอยุธยามีจำนวนยอดจองมากที่สุด รองลงมาเป็นอำเภอบางปะอิน และอำเภอวังน้อย จากตารางที่ 3.28 แสดงสัดส่วนของประชากรต่อเลขหมายโทรศัพท์ในปีพ.ศ. 2534 โดยเปรียบเทียบค่าที่ได้กับค่ามาตรฐานขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย 1 : 68 พบว่าอำเภอพระนครศรีอยุธยา บางปะอิน วังน้อย มีค่าสัดส่วนเป็น 1 : 20 , 1 : 38 และ 1 : 53 ตามลำดับซึ่งสูงกว่าค่ามาตรฐาน ส่วนอำเภอเสนามีค่าสัดส่วนเท่ากับค่ามาตรฐานพอดี ขณะที่อำเภอบางไทรและอำเภออุทัยมีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน คือ 1 : 107 และ 1 : 82 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเลขหมายโทรศัพท์เปิดใช้เต็ม อำเภออุทัยจะมีค่าสัดส่วนประชากรต่อเลขหมายที่สูงกว่าค่ามาตรฐาน แต่อำเภอบางไทรจะยังคงมีค่าต่ำกว่าค่ามาตรฐานอยู่ แม้ว่าจะเปิดเลขหมายใช้เต็มแล้วก็ตาม (ตารางที่ 3.28)

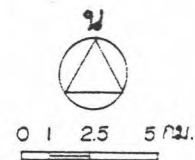
การให้บริการโทรศัพท์ในพื้นที่ศึกษา มีการให้บริการประเภทโทรศัพท์สาธารณะในทุกอำเภอด้วย โดยมีทั้งลักษณะตู้ BOOTH และในอาคาร (COIN BOX) โดยมีที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา 78 แห่ง อำเภอบางปะอิน 18 แห่ง อำเภอวังน้อย 4 แห่ง อำเภอเสนา 11 แห่ง อำเภอบางไทร 3 แห่ง และอำเภออุทัย 5 แห่ง และยังมีบริการเปิดบริการโทรศัพท์สาธารณะทางไกลระดับตำบลใน 4 ตำบล ได้แก่ ต.ไม้ตรา (อ.บางไทร) ต.บ้านเกาะ ต.สวนพริก ต.วัดตูม (อ.พระนครศรีอยุธยา) นอกจากนี้ พื้นที่ศึกษายังเป็นที่ตั้งเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบรับฟังและวิทยุโทรศัพท์ ระบบ MULTIACCESS ด้วย (แผนที่ 3.19)

แสดง พื้นที่ที่ได้รับการบริการสาธาณูปโภค
(ประปา และโทรศัพท์)

สัญลักษณ์

- พื้นที่ได้รับการบริการประปา และโทรศัพท์
- พื้นที่ได้รับการบริการประปา และจะได้รับการบริการโทรศัพท์ในอนาคต
- พื้นที่ได้รับการบริการประปาอย่างเดียว
- ไม่อยู่ในเขตพื้นที่ได้รับการบริการ

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.19

ตารางที่ 3.27 สถานภาพหมาย เลขโทรศัพท์ในพื้นที่ศึกษา (กันยายน พศ.2534)

สำนักงาน บริการโทรศัพท์	ที่ตั้งสำนักงาน		ชื่อระบบ แบบ เครื่องชส	เลขหมาย		เหลือว่าง	ยอดจอง	
	ตำบล	อำเภอ		ขนาด (เค็ม)	เบ็ดเตล็ด ปัจจุบัน			
อยุธยา1	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	PC 1000C	1,426	1,309	28	89	465
อยุธยา2	ประคักษ์	พระนครศรีอยุธยา	MSU AXE 10	5,120	4,632	83	405	748
หัวเวียง	หัวเวียง	เสนา	RLU AXE 10	128	80			
เสนา	เสนา	เสนา	RSU AXE 10	1,024	815	25	184	528
อุทัย	อุทัย	อุทัย	RSU AXE 10	256	243	13		135
สวนอศสภกรรมวิโรจนะ	คานหาม	อุทัย	RSU AXE 10	1,024	218	25	781	528
บางปะอิน	บ้านเลน	บางปะอิน	ARF 102	1,000	831	25	144	638
พระอินทราชา	เขียงรากน้อย	บางปะอิน	RSU AXE 10	1,024	862	45	117	364
ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	ช้างใหญ่	บางไทร	RSU AXE 10	256	158			
บางไทร	บางไทร	บางไทร	RSU AXE 10	256	255	1		460
วังน้อย	ลาไทร	วังน้อย	ARF 102	1,000	807	25	168	845
รวมทั้ง				12,514	10,210	270	1,888	4,711

ตารางที่ 3.28 สถานภาพหมาย เลขโทรศัพท์ในพื้นที่ศึกษา (กันยายน พศ.2534)

สถานภาพโทรศัพท์ อำเภอ	เลขหมาย			จำนวน ประชากร (คน)	ประชากรต่อเลขหมาย	
	ขนาด (เค็ม)	เบ็ดเตล็ด ปัจจุบัน	ยอดจอง		ปัจจุบัน	เมื่อใช้เค็ม
พระนครศรีอยุธยา	6,546	5,941	1,213	121,472	20	19
เสนา	1,152	895	528	60,488	68	53
อุทัย	1,280	461	663	37,719	82	29
บางปะอิน	2,024	1,693	1,002	64,132	38	32
บางไทร	512	413	460	44,241	107	86
วังน้อย	1,000	807	845	43,148	53	43
รวมทั้งศึกษา	12,514	10,210	4,711	371,200	36	30

โครงการอนาคต

1. สำนักงานโทรศัพท์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโครงการก่อสร้างสำนักงานบริการโทรศัพท์เร่งด่วน ในพื้นที่ศึกษาอีก 2 แห่ง ได้แก่ สำนักงานโทรศัพท์บ้านเลน ท่อ.บางปะอิน และสำนักงานโทรศัพท์กรุงศรีวิลล่า ท่อ.อุทัย โดยจะทำการก่อสร้างในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2536 เมื่อโครงการนี้เสร็จสมบูรณ์ จะมีหมายเลขเต็มบริการเพิ่มขึ้นอีก 1,024 และ 2,048 เลขหมายตามลำดับ

2. โครงการขยายบริการโทรศัพท์ ตามแผนงานขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม มีการวางแผนให้เอกชนมาลงทุนในโครงการขยายบริการโทรศัพท์ในเขตภูมิภาค ปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างพิจารณา ซึ่งโครงการนี้จะมีการขยายบริการโทรศัพท์พื้นฐานในภูมิภาคเป็นจำนวนรวม 1,000,000 เลขหมาย

ไฟฟ้า

การบริการไฟฟ้าของพื้นที่ศึกษาประกอบด้วยความรับผิดชอบ 2 หน่วยงานคือ การไฟฟ้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ ไฟฟ้าเสนา ทั้งสองหน่วยงานสังกัดสำนักงานการไฟฟ้าภูมิภาค เขต 1

การไฟฟ้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รับผิดชอบพื้นที่ศึกษาในบริเวณ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อ.วังน้อย อ.อุทัย อ.บางปะอิน และอ.บางไทร และพื้นที่นอกเขตพื้นที่ศึกษาได้แก่ อ.นครหลวง อ.ภาชี อ.บางปะหัน อ.มหาราช อ.บ้านแพรก โดยแบ่งหน่วยการไฟฟ้าย่อยออกเป็น 13 หน่วย ส่วนการไฟฟ้าเสนารับผิดชอบในพื้นที่ศึกษาบริเวณ อ.เสนา และนอกพื้นที่ศึกษาได้แก่ อ.บางบาล อ.บางซ้าย แบ่งหน่วยการไฟฟ้าย่อยเป็น 8 หน่วย

การไฟฟ้าทั้งสองแห่งรับซื้อกระแสไฟฟ้าจาก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในระบบ 115 กิโลโวลต์ แล้วนำมาแปลงระบบแรงสูง 22,000 โวลต์ แรงต่ำ 380 และ 220 โวลต์ เพื่อจ่ายแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ธุรกิจและอุตสาหกรรม ราชการ และอื่น ๆ (ตาราง 3.29) ปริมาณการایشกระแสไฟฟ้าของอำเภอในพื้นที่ศึกษา ปีพ.ศ. 2534 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 670,135,807 กิโลโวลต์ ต่อชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นการใช้ไฟฟ้าในประเภท ธุรกิจและอุตสาหกรรม (ร้อยละ 85.46) รองลงมาคือประเภทที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 10.45) และประเภทอื่น ๆ (ร้อยละ 2.16) และมีผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งหมด 55,937 ราย อำเภอที่มีการใช้ปริมาณไฟฟ้ามากที่สุดคือ อ.บางปะอิน (ร้อยละ 56.20) อำเภอพระนครศรีอยุธยา (ร้อยละ 22.73) และอำเภอ

ตารางที่ 3.29 แสดงการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าและจำนวนผู้ซื้อไฟฟ้าในพื้นที่ศึกษา พศ.2534

อำเภอ	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า(กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง)									จำนวนผู้ซื้อไฟฟ้า		
	รวม	สัดส่วน	ที่อยู่อาศัย	สัดส่วน	ธุรกิจและอุตสาหกรรม	สัดส่วน	ส่วนราชการ	สัดส่วน	อื่นๆ	สัดส่วน	(ราย)	สัดส่วน
พระนครศรีอยุธยา	152,334,534	22.73	29,582,780	42.23	111,197,968	19.42	6,623,529	51.23	4,930,257	34.11	20,513	3
		100.00		19.42		73.00		4.35		3.24		
บางโพธิ์	35,491,595	5.30	5,833,881	8.33	28,370,349	4.95	403,818	3.12	883,547	6.11	6,028	1
		100.00		16.44		79.94		1.14		2.49		
บางปะอิน	376,614,586	56.20	14,868,271	21.22	355,353,483	62.05	1,500,396	11.60	4,892,436	33.85	9,685	1
		100.00		3.95		94.35		0.40		1.30		
วังน้อย	45,619,513	6.81	7,409,906	10.58	34,478,733	6.02	3,101,060	23.98	629,814	4.36	6,447	1
		100.00		16.24		75.58		6.80		1.38		
เสนา	55,889,571	8.34	10,030,580	14.32	42,183,996	7.37	1,236,963	9.57	2,438,032	16.87	11,050	1
		100.00		17.95		75.48		2.21		4.36		
อุทัย	4,186,008	0.62	2,327,616	3.32	1,115,786	0.19	64,169	0.50	678,437	4.69	2,214	
		100.00		55.60		26.66		1.53		16.21		
รวมพื้นที่ศึกษา	670,135,807	100.00	70,053,034	100.00	572,700,315	100.00	12,929,935	100.00	14,452,523	100.00	55,937	1
		100.00		10.45		85.46		1.93		2.16		

ที่มา สำนักงานไฟฟ้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เสนา (ร้อยละ 8.34) ส่วนอำเภอที่มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้ามากที่สุด คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา (ร้อยละ 36.67) อ.เสนา (ร้อยละ 19.75) อ.บางปะอิน (ร้อยละ 17.31)

ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้านั้น เป็นค่าที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากรครัวเรือนและ กิจกรรมทาง เศรษฐกิจ และช่วยบ่งชี้ถึงบทบาทและลักษณะชุมชนได้ สำหรับในพื้นที่ศึกษาเน้นมีปริมาณ การใช้ไฟฟ้าประเภทยุทธศาสตร์และธุรกิจมากที่สุด (ร้อยละ 85.46 ของปริมาณไฟฟ้าทั้งหมด) รองลงมาเป็นประเภที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 10.45) และประเภทราชการ (ร้อยละ 1.93) สำหรับประเภอื่น ๆ อันได้แก่ ผู้ใช้ไฟฟ้าประเภสาธารณสุข ปลูก การประปา องค์กรที่ไม่แสวงหา กำไร การสูบน้ำเพื่อการเกษตรและ ไฟชั่วคราว (ร้อยละ 2.16)

จากประเภและปริมาณการใช้ไฟฟ้าในอำเภอต่าง ๆ สรุปได้ว่า อำเภอพระนครศรี อยุธยา เป็นอำเภอที่ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดถึง 3 ประเภท คือ ที่อยู่อาศัย ราชการ และอื่น ๆ ส่วน บางปะอิน เป็นอำเภอที่ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดสำหรับประเภทยุทธศาสตร์ อำเภอส่วนใหญ่จะมีการ ใช้ ไฟฟ้าประเภธุรกิจ และอุตสาหกรรมมากกว่าทุกประเภ โดยประมาณ 3 ใน 4 ของไฟฟ้าที่ใช้ ทั้งหมดอยู่ในประเภนี้ รองลงมาคือ การใช้ไฟฟ้าในประเภที่อยู่อาศัย ยกเว้น อ.อุทัย ที่มีปริ มมาณการใช้ไฟฟ้าครึ่งหนึ่งของอำเภอ เป็นประเภที่อยู่อาศัย และรองลงมาจึง เป็นธุรกิจและอุตสาหกรรม สำหรับการ ใช้ไฟฟ้าประเภทราชการและอื่น ๆ นั้น ในแต่ละอำเภอมีปริมาณการใช้ เป็นสัดส่วนที่น้อยมาก

พื้นที่ศึกษาทุกตำบลมีไฟฟ้าใช้ เนื่องจากได้มีการขยายเขตไฟฟ้าหมู่บ้านแบบพัฒนาพิเศษ ครอบคลุมพื้นที่ในทุกหมู่บ้าน และ เสริมระบบจำหน่ายไฟฟ้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจ่ายกระแส ไฟฟ้าโดย เชื่อมโยงระบบจำหน่ายไฟฟ้าจากสถานีครอบคลุมการจ่ายไฟอยุธยา อำเภอเสนาทั้งจังหวัด บhumธานี เชื่อมโยงจากสถานีควบคุมการจ่ายไฟฟ้าบางปะอิน ถึงนิคมอุตสาหกรรมนวนคร และจาก สถานีควบคุมการจ่ายไฟอยุธยา 1 อำเภอเสนา ถึงสถานีควบคุมการจ่ายไฟฟ้าบางปะอิน

โครงการ

การไฟฟ้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโครงการก่อสร้างสถานีควบคุมการจ่ายไฟขึ้นใน พื้นที่ศึกษา 5 แห่ง ได้แก่ สถานีบางไทร สถานีวังน้อย สถานีโรจนะ สถานีบางกระสั้น สถานีบ้าน เลน (ตารางที่ 3.30)

สำหรับสถานีโรจนะ สถานีบางกระสั้น และสถานีบ้านเลนนั้น เป็นการก่อสร้างสถานี เพื่อ ขยายเขตไฟฟ้า ให้แก่ สวนอุตสาหกรรมโรจนะ นิคมอุตสาหกรรมบางปะอินและนิคมอุตสาหกรรม

ผลกระทบที่ตามมาลำดับโดยเป็นโครงการจ่ายไฟฟ้าให้แก่มูลนิธิสงเคราะห์เด็กที่ด้อยโอกาสซึ่งอยู่ในแผน
บริการไฟฟ้าในพื้นที่เศรษฐกิจอุตสาหกรรมของ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตารางที่ 3.30 โครงการก่อสร้างสถานีจ่ายไฟฟ้าในพื้นที่ศึกษา

สถานีจ่ายไฟ	ที่ตั้ง		ปีดำเนินการ
	ตำบล	อำเภอ	
สถานีบางไทร	ไม้ตรา	บางไทร	2535
สถานีวังน้อย	ลำตาเสา	วังน้อย	2537
สถานีโรจนะ	คานหาม	อุทัย	2535
สถานีบางกระสั้น	บางกระสั้น	บางปะอิน	2535
สถานีบ้านเลน	บ้านเลน	บางปะอิน	2535

ที่มา: การไฟฟ้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การประปา

การให้บริการน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค ของพื้นที่ศึกษา จะอยู่ในความรับผิดชอบ
ของหน่วยงาน 2 ลักษณะ คือ การประปาส่วนภูมิภาค และการประปาท้องถิ่น อันได้แก่ เทศบาล
สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปัจจุบันการบริการน้ำประปาสําหรับชุมชน ความรับผิดชอบ
ของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

การประปาส่วนภูมิภาค เป็นการดำเนินการ ของการประปาพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประ
กอบด้วยเขตจำหน่ายน้ำ 5 แห่งได้แก่ เขตจำหน่ายน้ำอยุธยา ตั้งอยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา
เขตจำหน่ายน้ำลำตาเสาตั้งอยู่ที่อำเภอวังน้อย เขตจำหน่ายน้ำบ้านเลน เขตจำหน่ายน้ำบ้านสร้าง
และเขตจำหน่ายน้ำพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน และการประปาเสนาซึ่งให้บริการในเขตเทศ
บาลเมืองเสนา ตำบลสามกอ ตำบลบ้านโพธิ์ ตำบลเจ้าเจ็ดอำเภอเสนา (แผนที่ 3.19)

การประปาส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การประปาเทศบาลมี 1 แห่ง อยู่ในเขตดำเนินการของเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และการประปาสุขาภิบาล อยู่ในความรับผิดชอบของสุขาภิบาลมี 1 แห่ง เช่นกัน คือ สุขาภิบาลอุทัย

สำหรับสุขาภิบาลบางโพธิ์ การบริการน้ำประปาดำเนินงาน โดยสภาตำบล ซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลุ่มดำเนินการ

ส่วนสุขาภิบาลหัวเวียง สุขาภิบาลเจ้าเจ็ดนั้น ไม่มีน้ำประปาใช้ ประชากรในพื้นที่ใช้น้ำคลองเพื่อการอุปโภคบริโภค รวมถึงในพื้นที่ชนบทอื่นๆ แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ส่วนใหญ่จะได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น บ่อน้ำตื้น แม่น้ำ คลอง บ่อบาดาล ทำให้หมู่บ้านส่วนใหญ่มักมีปัญหาขาดแคลนน้ำ

แหล่งน้ำดิบที่นำมาผลิตน้ำประปาของหน่วยงานต่างๆ นี้จะ ได้มาจากแม่น้ำและบ่อบาดาล ปัญหาในการดำเนินงานน้ำประปาในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นด้านระบบการผลิต เนื่องจากจากระบบการผลิตเดิมเป็นระบบเก่า มีอายุการใช้งานมากกำลังการผลิตเริ่มไม่เพียงพอ จึงสมควรปรับปรุงระบบการผลิตให้สามารถขยายกำลังการผลิตและขยายเขตบริการจำหน่ายน้ำให้มากขึ้น เพื่อรองรับความต้องการบริการน้ำประปาของประชาชน ในชุมชนต่างๆ ที่กำลังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สำหรับการประปาเทศบาลพระนครศรีอยุธยา มีแผนการปรับปรุงท่อเมนน้ำประปาที่บริเวณเกาะเมืองทั้งหมด เนื่องจากท่อเมนเดิมที่วางไว้ก่อนปีพ.ศ.2500 เสื่อมคุณภาพ ส่วนการประปาภูมิภาคพระนครศรีอยุธยาก็มีแผนงานก่อสร้างและปรับปรุงระบบผลิตใหม่ที่ชำรุดเช่นกัน โดยมีโครงการวางท่อเมนจ่ายน้ำ ท่อเมนรองและติดตั้งมาตรวัดน้ำใหม่ ในเขตบริการจำหน่ายน้ำ ขณะนี้อยู่ในขั้นดำเนินการสำรวจและวางแผนโดย สำนักโครงการพิเศษการประปาภูมิภาค (ตารางที่ 3.31)

ตารางที่ 3.31 การบริการชุมชนเมืองในเขตพื้นที่ศึกษา

หน่วยงานดำเนินการ	เทศบาล / สภาเทศบาล ที่อยู่ในเขตจำหน่ายน้ำ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร ปี พ.ศ.2534 (คน)	ผู้ใช้น้ำ (ราย)	กำลังการผลิต (ลบม./ชม.)	แหล่งน้ำดิบ
เทศบาลเมือง - พระนครศรีอยุธยา	เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา	14.00	67,372	7,285	1,080	แม่น้ำเจ้าพระยา และบ่อน้ำบาดาล
การประปาเสนา	เทศบาลเมืองเสนา	1.20	4,470	1,671	240	บ่อน้ำบาดาล
การประปา - พระนครศรีอยุธยา	สภาเทศบาลบ้านเลน	3.79	9,320	912	75	บ่อน้ำบาดาล
"	สภาเทศบาลพระอินท - ราชา	1.20	4,100	1,354	165	บ่อน้ำบาดาล
"	สภาเทศบาลอโยธยา	8.40	11,200	1,312	97	บ่อน้ำบาดาล
"	สภาเทศบาลลำตาเสา	19.50	13,500	646	40	บ่อน้ำบาดาล
"	สภาเทศบาลบ้านสร้าง	9.80	2,280	250	19	บ่อน้ำบาดาล
สภาเทศบาลอุทัย	สภาเทศบาลอุทัย	3.43	3,816	376	40	บ่อน้ำบาดาล
การประปาชุมชน บางไทร	สภาเทศบาลบางไทร	3.50	10,793	-	-	บ่อน้ำบาดาล
"	สภาเทศบาลเจ้าเจ็ด	10.69	10,419	-	-	บ่อน้ำบาดาล
"	สภาเทศบาลหัวเวียง	7.00	5,456	-	-	บ่อน้ำบาดาล

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาค และการสำรวจภาคสนาม

โทรเลข - โทรเลข

พื้นที่ศึกษา มีการดำเนินการโทรเลขอยู่ภายในหน่วยงานของการสื่อสารแห่งประเทศไทยให้บริการด้านการติดต่อสื่อสาร รับส่งจดหมายสิ่งตีพิมพ์ พัสดุโทรเลขโดยมีที่ทำการโทรเลขตั้งในทุกอำเภอในพื้นที่ศึกษาจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ ปทจ.พระนครศรีอยุธยา ปทผ.ประจวบคีรีขันธ์ ปทจ.เสนา ปทจ.บางทร ปทจ.บางปะอิน ปทจ.วังน้อย ปทจ.อุทัย ปทจ.ประจวบคีรีขันธ์ (ปทจ.หมายถึง ที่ทำการโทรเลขรับจ่าย และปทผ.หมายถึง ที่ทำการโทรเลขรับฝากอย่างเดียว) นอกจากนี้ยังมีบริการโทรเลขด่วนพิเศษ อีเอ็มเอส และบริการโทรเลขนานาชาติ ซึ่งบริการทั้งภายในและต่างประเทศอีกด้วย

3.6.2 สาธารณสุข

สาธารณสุข

ในปีพ.ศ. 2534 พื้นที่ศึกษามีสถานพยาบาลสาธารณสุข ตั้งอยู่ทั้งสิ้น 113 แห่ง โดยเป็นโรงพยาบาล 5 แห่ง สถานีอนามัย 98 แห่ง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 6 แห่ง หน่วยควบคุมกามโรค 1 แห่ง สถานบริการสาธารณสุข 2 แห่ง คลินิกตรวจโรค 1 แห่ง สถานพยาบาลสาธารณสุขเหล่านี้กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ โดยมีอำเภอพระนครศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางการให้บริการสาธารณสุขที่สำคัญของพื้นที่ศึกษาและของจังหวัด เพราะเป็นที่ตั้งโรงพยาบาลขนาด 360 เตียง มีแพทย์จำนวน 32 คน ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่าจำนวนแพทย์ของอำเภอที่เหลือทั้งหมดในพื้นที่ศึกษารวมกัน นอกจากอำเภอพระนครศรีอยุธยาแล้วอำเภอต่าง ๆ ในพื้นที่ศึกษานั้นจะมีโรงพยาบาลเป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด 10 - 90 เตียง มีแพทย์ประมาณ 2 - 10 คน ลดหล่นไปตามขนาดของโรงพยาบาล ยกเว้นอำเภออุทัยซึ่งไม่มีแพทย์ประจำอยู่ในอำเภอเลย เนื่องจากโรงพยาบาลเป็นโรงพยาบาลเป็นโรงพยาบาลสาขา ในระดับตำบลจะมีส่วนการบริหารสาธารณสุขระดับท้องถิ่นหรือสถานีอนามัยประจำตำบล มีบุคลากรประจำอยู่ที่สามารถให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ป่วยได้ แต่การเจ็บป่วยที่รุนแรงจำเป็นต้องรับการรักษาจากแพทย์และพยาบาลนั้น ต้องไปใช้บริการในโรงพยาบาลประจำอำเภอ หรือโรงพยาบาลประจำจังหวัด (ตาราง 3.32)

จากตารางแสดงจำนวนบุคลากรทางสาธารณสุขในพื้นที่ศึกษาต่อจำนวนประชากร ในปีพ.ศ. 2534 แสดงให้เห็นว่า ในพื้นที่ศึกษามีสัดส่วนแพทย์:ประชากรเป็น 1:14397 เกษีษกร:ประชากรเป็น 1:62825 ทันตแพทย์:ประชากรเป็น 1:76786 และพยาบาล:ประชากรเป็น

ตารางที่ 3.32 แสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุขของพื้นที่ศึกษา ปีพ.ศ. 2534 แยกเป็นรายอำเภอ

เขตการปกครอง	โรงพยาบาล (โรง)	จำนวนเตียง (เตียง)	สถานีอนามัย (แห่ง)	สำนักงาน สาธารณสุข อำเภอ (แห่ง)	หน่วยควบคุม กามโรค (แห่ง)	สถานบริการ สาธารณสุข เทศบาล(แห่ง)
พระนครศรีอยุธยา	1	360	17	1	1	1
เสนา	1	90	16	1	-	1
วังน้อย	1	10	10	1	-	-
บางปะอิน	1	30	20	1	-	-
บางไทร	1	10	23	1	-	-
อู่ท้อย	-	-	12	1	-	-
รวมพื้นที่ศึกษา	5	500	98	6	1	2

* โรงพยาบาลสาขา จะไม่มีแพทย์ประจำอยู่

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1:1833 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่อยู่ในระดับต่ำและไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่มีอยู่ สำหรับสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรในรายอำเภอ มีเพียงอำเภอพระนครศรีอยุธยากับอำเภอเสนาที่มีค่าสัดส่วนที่สูงกว่าค่าสัดส่วนเฉลี่ยในพื้นที่ศึกษา ส่วนอำเภออื่น ๆ สัดส่วนจะต่ำกว่าสัดส่วนเฉลี่ยของพื้นที่ศึกษา (ตาราง 3.33)

งานแง่ของการกระจายบุคคลากรสาธารณสุข บุคคลากรที่มีอยู่มักจะกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง โดยเฉพาะ เมืองที่เป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลขนาด 90 เตียงขึ้นไป ส่วนโรงพยาบาลเล็ก ๆ จะมีบุคคลากรน้อยมาก หรือสถานพยาบาลสาธารณสุขที่อยู่นอกเมือง จะไม่มีแพทย์ประจำอยู่เลย บุคคลากรทางสาธารณสุขอื่น ๆ นอกเหนือจากแพทย์ก็ไม่มีเพียงพอ ปัญหาบุคคลากรไม่เพียงพอและ

การกระจายตัวในการให้บริการของบุคลากรแก่ชุมชนที่ไม่ทั่วถึง ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง รวมทั้งการที่พื้นที่ศึกษามีการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาทำงาน และพักอาศัยในอำเภอต่าง ๆ ในพื้นที่ศึกษา การขยายตัวของแรงงานเหล่านี้ทำให้ความต้องการบริการด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้น จึงควรมีการขยายบริการสาธารณสุขเพื่อรองรับความต้องการที่เกิดขึ้นด้วย (ตารางที่ 3.34)

ตารางที่ 3.33 ดัชนีการให้บริการทางสาธารณสุขของพื้นที่ศึกษา จำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2534

เขตการปกครอง	สัดส่วนแพทย์ ต่อประชากร	สัดส่วนเภสัชกร ต่อประชากร	สัดส่วนทันตแพทย์ ต่อประชากร	สัดส่วนพยาบาล ต่อประชากร
พระนครศรีอยุธยา	1 : 3,794	1 : 20,239	1 : 24,287	1 : 525
เสนา	1 : 6,754	1 : 30,396	1 : 60,793	1 : 698
วังน้อย	1 : 21,827	1 : 43,655	1 : 43,655	1 : 2,728
บางปะอิน	1 : 21,514	1 : 64,543	1 : 64,543	1 : 2,390
อุทัย	1 : 22,230	1 : 44,460	1 : 44,460	1 : 2,778
รวมพื้นที่ศึกษา	1 : 14,397	1 : 62,825	1 : 76,786	1 : 1,833

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 3.34 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ (ในสาขาที่บุคลากรขาดแคลน) ในพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2534

หน่วย : คน

อำเภอ	จำนวน ประชากร	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล	เจ้าหน้าที่ วิทยาศาสตร์	เจ้าหน้าที่ รังสีการแพทย์	รวม
พระนครศรีอยุธยา	121,435	32	5	6	231	4	6	284
เสนา	60,793	9	1	2	87	4	2	105
บางปะอิน	64,543	3	1	1	27	2	1	35
บางไทร	44,460	2	1	1	16	1	1	22
วังน้อย	43,655	2	1	1	16	-	1	21
อุทัย	37,885	-	-	-	-	-	-	-
รวมพื้นที่ศึกษา		48	9	11	377	11	11	467

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2534

การศึกษา

พื้นที่ศึกษามีสถานศึกษาของรัฐบาลและ เอกชน เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงปริญญาตรี สถานศึกษาต่าง ๆ แบ่งได้เป็น 2 ระบบ ได้แก่

1. ระบบการให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการให้บริการแก่ประชากรกลุ่มอายุ 3 - 21 ปี ในระดับก่อนประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา ซึ่งที่ตั้งสถานศึกษาจะกระจายอยู่ทุกอำเภอ

2. ระบบการให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปที่พ้นการศึกษาภาคบังคับแล้วหรือมีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป แบ่งเป็นการศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และลักษณะการบริการข่าวและความรู้เพื่อประกอบอาชีพ (ตารางที่ 3.35)

ตารางที่ 3.35 จำนวนสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2534

อำเภอ	รวม	สำนักงาน (แห่ง)	กรมสามัญ ศึกษา	สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษา เอกชน	กรมอาชีว ศึกษา	กรรมการ ฝึกหัดครู	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล
พระนครศรีอยุธยา	64	33	4	12	3	1	2
บางไทร	38	34	1	3	-	-	-
บางปะอิน	39	34	3	2	-	-	-
วังน้อย	32	30	2	-	-	-	-
เสนา	45	35	3	7	-	-	-
อุทัย	33	31	2	-	-	-	-
รวมพื้นที่ศึกษา	251	197	15	24	3	1	2

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การบริการด้านการศึกษาในพื้นที่ศึกษาสามารถจำแนกได้ 4 ระดับ ได้แก่

1. ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ระดับนี้มีสถานศึกษากระจายอยู่ทุกตำบล ส่วนใหญ่จะมีถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยในพื้นที่ศึกษานี้สัดส่วนของนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อครู ประมาณ 18 : 1

2. ระดับมัธยมศึกษา การศึกษาระดับนี้จะมีสถานศึกษากระจายอยู่ในทุกอำเภอ ประมาณอำเภอละ 2 แห่งขึ้นไป มีเพียงอำเภอบางไทรเท่านั้นที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาเพียงแห่งเดียว

3. ระดับอาชีวศึกษา ในพื้นที่ศึกษามีสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยเกษตร วิทยาเขต พาณิชยการ วิทยาลัยต่อเรือ ทั้งหมดนี้ตั้งอยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา การศึกษาในระดับนี้มี

ความสำคัญมาก เพราะ เป็นการผลิตบุคคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเป็นแรงงานฝีมือ หรือช่างผู้ชำนาญการ ช่างเทคนิคที่โรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานเอกชนต้องการอย่างยิ่ง

4. ระดับอุดมศึกษา มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเพียง 1 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา หรือ สหวิทยาลัยศรีอยุธยาตั้งอยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา เช่นกัน

สำหรับในพื้นที่ศึกษาอ.พระนครศรีอยุธยา จะเป็นศูนย์กลางของสถาบันการศึกษา เนื่องจากเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาทุกระดับ และมีสถานศึกษาทั้งภาครัฐบาลและ เอกชนตั้งอยู่หลายแห่ง จึงมีการเดินทางของนักเรียนนักศึกษา จากอำเภอข้างเคียงหรือจังหวัดใกล้เคียง เข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอดังกล่าวเป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 3.36)

ตารางที่ 3.36 สัดส่วนนักเรียน:ครู จำแนกตามระดับการศึกษาต่างๆ ของพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2534

สัดส่วนนักเรียน : ครู (คน)				
อำเภอ	ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา	ระดับอาชีวศึกษา	ระดับอุดมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา	20	15	16	8
บางไทร	16	14	-	-
บางปะอิน	18	17	-	-
วังน้อย	19	18	-	-
เสนา	17	14	-	-
อุทัย	17	12	-	-
รวมพื้นที่ศึกษา	18	15	16	8

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

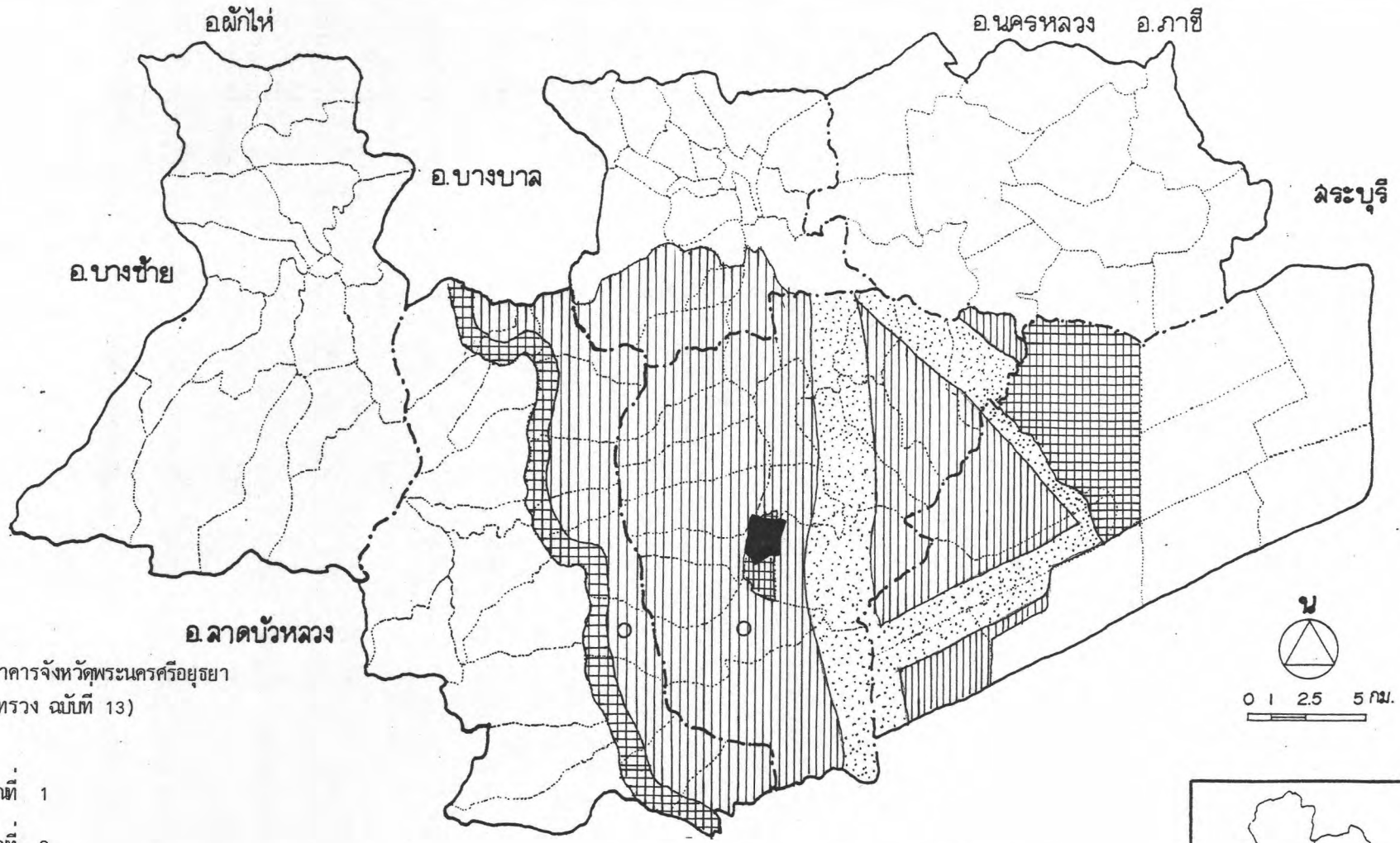
3.7 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่สามารถนำมาบังคับใช้ในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ถูกต้อง มีระเบียบแบบแผน และมีความสงบเรียบร้อย มีอยู่หลายฉบับ ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและถูกนำมาประกอบการศึกษารูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สำคัญมีดังนี้

3.8.1 กฎกระทรวงฉบับที่ 13 (พ.ศ.2528) และ กฎกระทรวงฉบับที่ 26 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

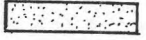
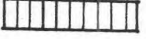
การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปีในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยปราศจากการควบคุมขอบเขตการขยายตัว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับกระทรวงมหาดไทยจึงมีความเห็นร่วมกันที่จะกำหนดพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาบางส่วน ให้เป็นพื้นที่ที่จะรักษาความสมดุลย์ของสภาพแวดล้อมและป้องกันมลภาวะที่เกิดจากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม และได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในท้องที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางปะอินทุกตำบล อำเภอบางไทร 9 ตำบล อำเภอวังน้อย 4 ตำบลและอำเภอพระนครศรีอยุธยา 4 ตำบล มีผลบังคับใช้วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2524 และต่อมาในวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2528 ได้ประกาศใช้กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2528 เป็นต้นไป กฎกระทรวงฉบับนี้ได้กำหนดบริเวณที่ควบคุมออกเป็น 4 บริเวณ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก) ซึ่งทำให้พื้นที่ริมถนนบางสาย พื้นที่ริมแม่น้ำบางส่วน ไม่ได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงงาน และมีการจำกัดในด้านความสูงของอาคาร สำหรับพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้โรงงานเข้าไปตั้งอีกด้วย (แผนที่ 3.20)

ต่อมาในปีพ.ศ. 2531 ได้มีการขยายการลงทุนด้านอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมาก โดยเฉพาะในพื้นที่ 4 อำเภอดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดิน การก่อสร้าง และการใช้อาคารไปจากเดิมเป็นอย่างมาก จึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านกฎหมาย โดยมีการพิจารณายกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2528) และให้มีการใช้กฎกระทรวงฉบับที่ 26 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ขึ้นแทน (รายละเอียดอยู่

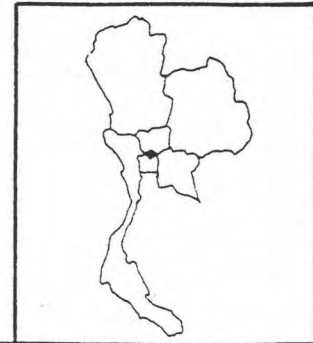
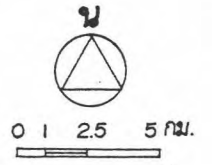

แสดง เขตควบคุมอาคารจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 13)

สัญลักษณ์

- บริเวณที่ 1
- บริเวณที่ 2
- บริเวณที่ 3
- บริเวณที่ 4

- ปทุมธานี**
- แนวเขตพื้นที่ศึกษา
 - แนวเขตอำเภอ
 - แนวเขตตำบล

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่ 3.20

ในภาคผนวก) กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบริเวณที่ควบคุมออกเป็น 5 บริเวณ โดยมีพื้นที่บริเวณที่ 3 เป็นพื้นที่ที่ปลอดจากข้อบังคับ ที่มาก่อนสร้าง ดัดแปลง อาคารทุกประเภท จึงทำให้สามารถก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมได้ทุกประเภท และบริเวณที่ 5 สามารถก่อสร้างโรงงานได้ในกรณีที่มีโรงงานอุตสาหกรรมประกอบกิจการโดยไม่มีมลพิษแก่ชุมชนและสภาพแวดล้อม (แผนที่ 3.10)

กฎกระทรวงฉบับที่ 26 นี้เป็นการลดหย่อนข้อจำกัดของกฎหมายที่ควบคุมการใช้ที่ดิน และมีผลให้มีการเปิดพื้นที่บางส่วน ซึ่งเป็นบริเวณที่มีศักยภาพในการลงทุนด้านอุตสาหกรรมที่เป็นพื้นที่สำหรับรองรับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมได้ เอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษามากขึ้น และเนื่องจากการที่พื้นที่ในบริเวณที่ 3 ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่บริเวณที่วัดจากแนวศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินออกไปทั้ง 2 ข้าง ๆ ละ 1,000 เมตร ซึ่งเป็นทำเลที่มีความได้เปรียบด้านการคมนาคมขนส่ง อันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกที่ตั้ง ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมมีการขยายตัวในทำเลที่ตั้งบริเวณดังกล่าวอย่างหนาแน่น เกิดมีรูปแบบที่ตั้งโรงงานในลักษณะการกระจายอยู่ริมถนนสายหลัก (Highway Districts) (แผนที่ 3.7)

3.8.2 มติคณะรัฐมนตรี

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2522 เรื่องมาตรการอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบเพื่อการประปานครหลวง พ.ศ. 2522 ได้กำหนดพื้นที่บางส่วนของอำเภอบางไทร ได้แก่ ต. บางไทร ต.ไม้ตรา ต.บ้านม้า ต.โคกช้าง ต.ราชคราม ต.ช้างใหญ่ ต.โพแดง ต.เชียงรากน้อย เป็นเขตอนุรักษ์น้ำดิบเพื่อการทำน้ำประปาของการประปานครหลวง และต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2532 เรื่องเดียวกัน ให้มีการขยายพื้นที่อนุรักษ์น้ำดิบเพิ่มเติมในพื้นที่บางส่วนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ต.สนามชัย อำเภอบางไทร และ ต.เกาะเกิด ต.บางกะสีน ต.เชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน โดยยกเว้นพื้นที่ของสามตำบลข้างต้นที่อยู่ห่างจากศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ทั้งสองข้าง ๆ ละ 1,000 เมตร และยกเว้นพื้นที่ของโรงงานกระดาษบางปะอิน มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมีมาตรการไม่อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีน้ำทิ้งประกอบด้วยสารพิษประเภทโลหะหนักบางประเภท และไม่อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานที่มีน้ำทิ้งเกินกว่าวันละ 50 ลบ.ม. ทั้งนี้ไม่รวมน้ำหล่อเย็น มาตรการข้างต้นนี้ มีผลต่อการตั้งและขยายโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษาด้วยเช่นกัน (แผนที่ 3.9)

3.8.3 พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายแม่บทสำหรับการวางและจัดทำผังเมือง ตลอดจนวิธีดำเนินการให้เป็นไปตามผัง การใช้บังคับผังเมืองในท้องที่ใด จะต้องออกเป็นกฎหมายเฉพาะที่เรียกว่า 'กฎกระทรวง' ใช้บังคับผังเมืองรวม หรือ พระราชบัญญัติที่ใช้บังคับผังเฉพาะ สำหรับพื้นที่ศึกษาได้มีกฎกระทรวงประกาศใช้ 'ผังเมืองรวมเมืองพระนครศรีอยุธยา' เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2529 มีผลทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตผังเมืองรวมต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ และ เนื่องจากผังเมืองรวมพระนครศรีอยุธยาครบกำหนดในวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534 จึงได้มีการปรับปรุงผังเมืองรวมเมืองพระนครศรีอยุธยาขึ้น เพื่อให้มีความต่อเนื่องในการบังคับใช้ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำ 'ผังเมืองรวมเมืองเสนา' ขึ้นอีก ซึ่งทั้งผังเมืองรวมเมืองพระนครศรีอยุธยา (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1) และผังเมืองรวมเมืองเสนา กำลังอยู่ในการดำเนินการดำเนินการเพื่อประกาศใช้ตามพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518 ได้ระบุนำไว้

3.8.4 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ถูกประกาศใช้เพื่อใช้ในการดำเนินการของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 339 เป็นไปด้วยดียิ่งขึ้น และเหมาะสมกับสภาวะการณ์ โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้จัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และระบุถึงอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม การประกอบกิจการ ประโยชน์ และข้อห้ามต่างๆ ของนิคมอุตสาหกรรม รวมทั้งการควบคุม และบทกำหนดโทษ

3.8.5 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ตราขึ้นเพื่อส่งเสริมการลงทุนแก่เอกชนในกิจการทั่วไปและกิจการสำคัญ เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการออกประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ระบุถึง ประเภทและขนาดกิจการที่จะได้รับการส่งเสริมการลงทุน การกำหนดพื้นที่เขตส่งเสริมการลงทุน และหลักเกณฑ์การให้สิทธิและประโยชน์ด้านต่าง ๆ แก่ผู้ลงทุนที่ได้รับการส่งเสริม ซึ่งจะอยู่ในรูปของการยกเว้นอากร ภาษีการค้า ภาษี

เงินได้นิติบุคคล และอื่น ๆ เป็นต้น โดยการกำหนดเขตส่งเสริมการลงทุนในส่วนภูมิภาค เป็นมาตรการจูงใจประการหนึ่ง เพื่อการกระจายอุตสาหกรรมออกจากส่วนกลางและสนับสนุนให้มีการตั้งโรงงานในต่างจังหวัดมากขึ้น

3.8.6 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ควบคุมการดำเนินการของโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อความปลอดภัยและสุขภาพของคนงาน ป้องกันและขจัดปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอันจะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยการออก เป็นกฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวง

3.8.7 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสิ่งแวดล้อมของประเทศ รวมทั้งการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

3.8.8 พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการวางแผน สืบรวจ จัดสร้าง พัฒนาการท่องเที่ยว

การประกอบกิจการอุตสาหกรรม การตั้ง ขยาย ประกอบการของโรงงานอุตสาหกรรม จะต้องมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่พระราชบัญญัติโรงงานกำหนด โดยมีกรมโรงงานมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลตามที่กฎหมายดังกล่าวให้อำนาจไว้ ซึ่งนอกจากจะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงงานแล้ว ในการก่อสร้างหรือการประกอบกิจการโรงงาน ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อกิจการอื่น ซึ่งรวมถึงในเรื่องของการส่งผลกระทบต่อโบราณสถานโบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในพื้นที่ศึกษาหรือพื้นที่อื่นใด การควบคุมให้เกิดมลพิษเชิงปฏิบัติจะต้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นต้น โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กองโบราณคดี กรมศิลปากร การ

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานคอยควบคุมดูแล

ในด้านทำเลที่ตั้ง โรงงาน การมีกฎหมายควบคุมการใช้ที่ดินและจำกัดประเภทอุตสาหกรรมในบางพื้นที่จะมีผลต่อที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พระราชบัญญัติผังเมือง มติคณะรัฐมนตรีเรื่องแหล่งอนุรักษ์น้ำดิบ เป็นต้น และตามประกาศของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พื้นที่ศึกษาจะอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน เขต 2 โรงงานในพื้นที่ศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับสิทธิและประโยชน์ตามที่ระบุในเขตนี้ โดยสิทธิและประโยชน์นี้เป็นสิ่งจูงใจประการหนึ่งตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการกระจายอุตสาหกรรมออกมาอยู่ในส่วนภูมิภาค

สำหรับโรงงานที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) จะเป็นหน่วยงานที่ดูแล ควบคุมโรงงานเหล่านั้นโดยตรง ทั้งงานด้านการตั้ง ขยาย ประกอบกิจการ การควบคุมมลพิษ และการบำบัดของเสียจากโรงงานในนิคมอุตสาหกรรม การตั้งโรงงาน การจัดการเพื่อควบคุมดูแล ป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา นอกจากจะต้องดำเนินการภายใต้กฎหมายฉบับดังกล่าวไปแล้ว ยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดิน พระราชบัญญัติจัดสรรที่ดิน ประมวลกฎหมายที่ดิน และมติคณะรัฐมนตรีอีกหลายฉบับ ที่มีการดำเนินงานโดยผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นไปด้วยดี และมีการใช้ประโยชน์ที่ดิน อย่างถูกต้องเหมาะสม แต่ในทางปฏิบัติ มาตรการทางกฎหมายยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น บทลงโทษที่ยังไม่ทันสมัย การขาดการนำมาบังคับใช้อย่างจริงจัง กาลังเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่ไม่เพียงพอ ฯลฯ จึงไม่อาจจะบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายได้เต็มที่ อย่างไรก็ตาม การป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ จะประสบผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้นถ้าภาคเอกชนอันได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม ประชาชน และภาครัฐบาลอันประกอบด้วยหน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้การร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมาย มีสำนึกและความรับผิดชอบต่อการพัฒนา เพื่อประโยชน์โดยส่วนรวม ร่วมกันอย่างจริงจัง